

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

OPUS DEI: ROMA KATOLİK KİLİSESİ'NDE BİR PİSKOPOSLUK
(Yüksek Lisans Tezi)

Yakup PİRİ

BURSA 2021

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI**

**OPUS DEI: ROMA KATOLİK KİLİSESİ'NDE BİR PİSKOPOSLUK
(Yüksek Lisans Tezi)**

Yakup PİRİ

ORCID: 0000-0002-0102-099X

Danışman:

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman SAYAR

BURSA 2021

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Yakup PİRİ
Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitüsü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim/Anasanat Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri
Bilim/Sanat Dalı : Dinler Tarihi
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : xiii+88
Mezuniyet Tarihi : ...../...../20....
Tez Danışman(lar)ı : Dr. Öğr. Üyesi Süleyman SAYAR

OPUS DEI: ROMA KATOLİK KİLİSESİ'NDE BİR PİSKOPOSLUK

Çalışma, Katolik Kilisesi içinde şahsi bir piskoposluk olarak yer alan Opus Dei üzerinedir.

Papalığın şahsi piskoposluğu olarak Opus Dei'nin bu statüsü dünya üzerinde tektir. Bununla beraber, kurucusu Josemaría Escrivá'nın ölümünden kısa bir süre sonra aziz statüsüne yükseltilmesi, tarikatın kendi içinde kapalı ve gizli bir yapıda olması da yine Opus Dei üzerine dikkatlerin ve eleştirilerin yöneltilmesine sebep olmuştur.

Çalışmada öncelikle Katolik Kilisesi hakkında kısa ve genel bilgiler verilmiş; sonra Josemaría Escrivá'nın hayatı, Opus Dei Piskoposluğu'nun tarihi gelişimi ve özellikle de dünya üzerindeki bugünkü durumu incelenmiş; son olarak Opus Dei'ye yöneltelen eleştirilere değinilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Opus Dei, Tanrının İşı, Papa, Roma Katolik Kilisesi, Vatikan, Josemaría Escrivá de Balaguer, Şahsi Piskoposluk

ABSTRACT

Name and Surname	: Yakup PİRİ
University	: Bursa Uludag University
Institution	: Social Science Institution
Field	: Philosophy and Religious Sciences
Branch	: History of Religions
Degree Awarded	: Master's Thesis
Page Number	: xiii+88
Degree Date	: ...../...../20....
Supervisor/s	: Dr. Öğr. Üyesi Süleyman SAYAR

OPUS DEI: A PRELATURE IN THE ROMAN CATHOLIC CHURCH

The study is on Opus Dei, a personal prelature within the Catholic Church.

This status of Opus Dei as the personal prelature of the papacy is unique in the world. However, the elevation of its founder Josemaría Escrivá canonized shortly after his death of its founder Josemaría Escrivá, and the closed and secret structure of the sect within itself caused attention and criticism towards Opus Dei.

In our study, firstly, brief and general information about the Catholic church was given; Afterwards, the life of Josemaría Escrivá, the historical development of the Prelature of Opus Dei and especially its current situation in the world are examined. Finally, the criticisms of Opus Dei, as an prelature with so many firsts, were addressed.

Key Words: Opus Dei, Work of God, Pope, Roman Catholic Church, Vatican, Josemaría Escrivá de Balaguer, Personal Prelature

ÖNSÖZ

Sıradan bir İspanyol rahip olan Josemaría Escrivá de Balaguer'in 2 Ekim 1928'de almış olduğu bir ilham üzerine Madrid'de kurulan Opus Dei, henüz kuruluşunun üzerinden bir asır bile geçmeden hâlihazırda 80.000'den fazla üyesi ile Katolik Kilisesi'nde ve dünyada önemli bir konuma gelmiş bir tarikat olarak bilinmektedir.

Katolik Kilisesi, Papalık tarafından piskoposluklar vasıtasıyla Vatikan'dan idare edilmektedir. Papalık bünyesinde her biri bölgesel olarak tanımlanmış piskoposluklar bulunmaktadır. Bölgesel tanımlamalar dışında kalan Papa'nın Şahsi Piskoposluğu statüsündeki tek piskoposluk olan Opus Dei bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Opus Dei, seküler bir hayat yaşayan, profesyonel olarak bir işi olan insanlara yaptıkları mesleği en iyi şekilde icra etme ve işlerini kutsallaştırmayı öğütleyen bir öğreti ile ruhsal rehberlik sunmaktadır. Opus Dei; üyelerini özel hayatlarında ve toplumsal alanda Hz. İsa'yı örnek alarak yaşamaya, çevrelerine de bu örnekliliği yansıtarak diğer insanları Hıristiyanlığa ve Opus Dei'ye ısındırmaya teşvik etmektedir.

Opus Dei, Vatikan tarafından kabul edilen seküler enstitülerden olup sadece dinî alanda değil dünyevi alanda da faaliyetler yürütmektedir. Opus Dei, Katolik Kilisesi içerisinde seküler yaşamı dinî olanla birleştiren ilk tarikatlardandır. Tarikatın daha çok eğitim, sivil toplum, medya alanlarında resmi ve görünür faaliyetleri bulunmakla birlikte, politika ve finans alanında da gayri resmi faaliyetler yürüttüğü bilinmektedir. Özellikle faaliyette bulunduğu ülkelerde hükümetlere ve yönetime etki ederek üyelerini yönetim kademesinde kilit konumlara yerleştirmeye gayret etmektedir. 1975 yılında vefat eden ve vefatından sadece 25 yıl sonra 2002 yılında aziz ilan edilen Opus Dei'nin kurucusu Josemaría Escrivá, İspanya İç Savaşı ve sonrasında General Franco ile olan münasebetleri başta olmak üzere seküler dünya ile olan ilişkileri nedeniyle pek çok kişi tarafından eleştirilmektedir.

Piskoposluk kendini “açık bir kitap” olarak ifade etmekte, resmi bir internet sitesi ve çeşitli iletişim kanalları üzerinden kendisi ile ilgili bilgiler sunmaktadır. Buna rağmen hâlâ sadece üyelerin bildiği (bunların bazıları sadece numerary üyelerce bilinmektedir) kamuya açık olmayan bilgiler mevcuttur. Üye kabul prosedürleri, üyelerin kimliği, gerçekleştirilen tarikata özel ritüeller, tarikatın yürütmüş olduğu faaliyetler, tarikatın maddi gelirleri ve “Statues of Opus Dei” olarak bilinen tarikatın tüzüğü bunlardan bazılarıdır.

Birçok bilinmezi olan tarikat zaman zaman bir kült olarak da adlandırılmış, pek çok eleştiriye maruz kalmış ve insanlarda çekinceye neden olmuştur. Özellikle 2003 yılında Dan Brown tarafından yazılan “Da Vinci Şifresi” isimli kurgu roman tarikata karşı insanların merakını uyandırmış ve bazı ön yargıların oluşmasına sebebiyet vermiştir.

Bu çalışma, yararlanılan/erişim sağlanan kaynaklardaki bilgilerin değerlendirilmesi ve tarafsız bir bakış açısıyla Opus Dei üzerindeki örtünün kaldırılmasını amaçlamaktadır.

Çalışmam konusunda başından beri beni teşvik eden ve desteğini esirgemeyen saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Süleyman SAYAR’a sonsuz şükranlarımı sunarım.

Yakup PİRİ
Bursa 2021

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
YEMİN METNİ	v
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ.....	ix
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	1
2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	1
3. YÖNTEM VE KAYNAKLAR	2

BİRİNCİ BÖLÜM

KATOLİK KİLİSESİ VE TARİKATLAR

1. KATOLİK KİLİSESİ	5
2. KATOLİK KİLİSESİ TARİHİ	7
3. KATOLİK KİLİSESİNDE TARİKATLAR	12
3.1. DOMİNİKENLER	13
3.2. FRANSİSKENLER.....	15
3.3. CİZVİTLER	17

İKİNCİ BÖLÜM

JOSEMARÍA ESCRIVÁ DE BALAGUER VE OPUS DEÍ

1. OPUS DEÍ'NİN KURULUŞU VE GELİŞİMİ.....	22
1.1. JOSEMARÍA ESCRIVÁ: HAYATI VE AZİZLİK SÜRECİ.....	22
1.2. OPUS DEÍ'NİN KURULUŞ VE GELİŞİM SÜRECİ	27
1.3. OPUS DEÍ'NİN KATOLİK KİLİSESİ İÇİNDEKİ YERİ.....	36
2. BİR PİSKOPOSLUK OLARAK OPUS DEÍ	43
2.1. OPUS DEÍ'NİN YAPISI.....	43

2.1.1. İdari Yapı.....	43
2.1.2. Opus Dei Üyeleri.....	46
2.1.3. Üyelik Süreci ve Üyelikten Ayrılma.....	48
2.2. OPUS DEİ İNANÇ ESASLARI VE RİTÜELLERİ.....	52
2.2.1. Opus Dei Maneviyatının Temelleri.....	53
2.2.2. Opus Dei'nin Programı: Âyinler ve Çile Uygulamaları.....	55
2.3. OPUS DEİ'NİN FAALİYETLERİ.....	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OPUS DEİ'YE YÖNELİK ELEŞTİRİLER

1. GENEL ELEŞTİRİLER.....	67
2. İTALYA'DA YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER.....	70
3. İSPANYA'DA YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER.....	71
4. ABD'DE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER.....	73
5. DİĞER ÜLKELERDEKİ ELEŞTİRİLER.....	75
SONUÇ.....	78
KAYNAKLAR.....	81
EKLER.....	85

KISALTMALAR

bkz.	Bakınız
karş.	Karşılaştırmız
a.e.	Aynı eser/yer
a.g.e.	Adı geçen eser
a.y.	Yazara ait son zikredilen yer
s.	Sayfa
ss.	Sayfalar arası
ed.	Editör
çev.	Çeviren
vb.	Ve benzeri

GİRİŞ

Dünya üzerinde yaklaşık 2,2 milyar inanan sayısı ile Hıristiyanlık en yaygın dindir. Hıristiyanlık içerisinde Katoliklik ise Ortodoksluk ve Protestanlık mezheplerine göre daha çok insanın (yaklaşık 1,1 milyar kişi) bağlı olduğu bir mezheptir. Bu kadar çok sayıda ve çok çeşitli coğrafyalardan insana hitap eden bir mezhepte çeşitli tarikatların olması kaçınılmazdır. Çalışmamızın temel konusu olan Opus Dei de işte bu çeşitlilik içerisinde ortaya çıkmış son döneme ait Katolik tarikatlarından biri, belki de en önemlisidir.

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırma konusu, “Tanrının Eseri” veya “Tanrının İşi” manasına gelen ve Katolik Kilisesi’ndeki en gizemli tarikatlardan biri ve Kilisesi bünyesindeki piskoposluklardan Papa’nın Şahsi Piskoposluğu olan Opus Dei’nin incelenmesidir. Opus Dei, hedef kitlesinde yer alan seküler insanlara hizmet eden bir tarikat olarak diğer tarikatlardan ayrılmaktadır. İşte bu özelliği onu ilgi odağı haline getirmiştir.

Çalışmamın ilk bölümünde Katolik Kilisesi tarihi hakkında kısa bilgiler verilmiş, sonra Katolik Kilisesi bünyesinde Opus Dei’ye rakip olan en yaygın ve güçlü üç mezhep (Dominikenler, Fransiskanlar ve Cizvitler) incelenmiştir.

İkinci bölümde, Josemaría Escrivá de Balaguer’in hayatı ve aziz ilan edilmesine giden süreç anlatılmış, Opus Dei’nin gelişim süreci ve Katolik Kilisesi içerisindeki yeri izah edilmeye çalışılmıştır. Bölümün devam eden kısmında, Papa’nın Şahsi Piskoposluğu olarak Opus Dei Piskoposluğu, üyeliğe kabul süreçleri, üyelikleri, inanç esasları ve tarikata özel ritüeller hakkında bilgiler verilmiş ve Opus Dei tarafından yürütülen resmi ve gayri resmi faaliyetler ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, siyasi hedefleri ve ekonomik faaliyetlerine ilaveten gizlilik boyutu gibi nedenlerle dünyanın pek çok ülkesinde Opus Dei’ye yöneltilen eleştiriler ve bunların gerekçeleri incelenmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Hıristiyan/Katolik nüfusun yoğun olduğu ülkelerde özellikle İspanya, İtalya ve ABD’de çeşitli akademik çalışmalara konu olan Opus Dei, ülkemizde resmi faaliyetleri bulunmaması nedeniyle üzerinde çokça durulmayan bir konu olarak kalmıştır. Ülkemizde

yapılmış çalışmaların çoğu magazinsel, komplo teorisi veya yüzeysel bilgi vermenin ötesine geçememiştir.

Bu çalışmanın amacı dünya üzerinde gerek dini gerek de seküler alanda oldukça etkin olan Opus Dei hakkında detaylı ve objektif bilgiler sunarak tariaktın ve üyelerinin dini düşünce ve uygulamalarının değerlendirilmesi; özellikle de bu konuda akademik Türkçe kaynak bulma sıkıntısının bir nebze olsun giderilmesidir.

3. YÖNTEM VE KAYNAKLAR

Çalışmada esas olarak fenomenolojik yöntem kullanılmış olup, olayların ve kişilerin tarihi arka planı ve çerçevesinin çizilebilmesi adına tarihi inceleme yöntemine de gerektiğinde başvurulmuştur.

Daha önce de ifade edildiği gibi konu hakkında Türkçe kaynaklar sınırlıdır. Türkçe olarak ulaşılabilen kaynakların başında Ali Murat Yel'e ait, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei" (Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi, S. 9, 2000) başlıklı makale gelmektedir. Ayrıca yayımlanmış yabancı dildeki doktora tezlerinden (Jose Vicente CASANOVA, "The Opus Dei Ethic and the Modernization of Spain", New York: New School for Social Research, 1982; Kathy HARMON, "Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System", New Orleans: Tulane University, 1975) çalışmanın genel çerçevesini çizmek için yararlanılmıştır. Josemaría Escrivá'nın kendi eserlerinin de İngilizce tercümeleri ("Christ Is Passing By", New York: Scepter Publishers, 1974; "Conversations with St. Josemaría Escrivá", New York: Scepter Publishers, 2008; "Furrow", New York: Scepter Publishers, 1992; "The Way: The Essential Classic of Opus Dei's Founder", New York: Image, 2006) kullanılmış ve tarikatın inanç esasları bu şekilde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bunların yanında ilahiyat, sosyoloji, siyasetbilim gibi birçok disiplinde yayımlanmış yabancı dildeki akademik ve güncel makaleler (John FLADER, "Opus Dei in the Church", Australasian Catholic Record, 2012; Fernando OCARIZ, "The Prelature of Opus Dei: Apostolate Ad Fidem and Ecumenism", Studies on the Prelature of Opus Dei, Rome: Pontifical University of the Holy Cross, 2008; James MARTIN, "Opus Dei in the United States", America, 1995; Renee M. LAREAU, "Opus Dei: Secretive Cult or 'Work of God'?", U.S. Catholic, 2006) dilimize çevrilmiş ve bunlardan da faydalanılmıştır. Kutsal Kitap alıntıları ülkemizde yaşayan Hıristiyan cemaat tarafından kabul görmüş versiyon üzerinden yapılmıştır (Kutsal Kitap: Eski ve Yeni Antlaşma

İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi; Yeni Yaşam Yayınları Ltd. Şti., 2001). Tüm bu zengin kaynaklar imkân ölçüsünde taranıp değerlendirilerek çalışma ortaya konulmuştur. Yararlanılan kaynakların listesi kaynakça bölümünde mevcuttur.

BİRİNCİ BÖLÜM
KATOLİK KİLİSESİ VE TARİKATLAR

1. KATOLİK KİLİSESİ

Hıristiyanlık; 7 milyar dünya nüfusunun 2,2 milyar kadarının tabi olduğu, dolayısıyla müntesibi bakımından dünyanın en yaygın dinidir. Hıristiyanlık, Mesih yani Hz. İsa ve onun tanrısallığı üzerine kurulmuş bir inanç sistemidir. Asli günaha kefarete olmak üzere Mesih'in çarmıhta ölecek kendini kurban olarak sunması, sonra üçüncü gün dirilerek göğe yükselmesi bu inancın temelidir.

Hıristiyanlık, önde gelen modern yorumcularından biri olan Friedrich Schleiermacher tarafından tek tanrılı bir inanç olarak tanımlanmaktadır. Schleiermacher'ın ifadesi ile diğer tek tanrılı inançlardan temelde her şeyin Nasıralı İsa'nın gerçekleştirdiği kurtuluşla ilgili olması gerçeğiyle ayrılmaktadır.¹

Tarih boyunca mezhepler arasında inanç esasları ve sakramentler temelinde çeşitli tartışmalar olsa da Hz. İsa'nın kendisi ve öğretileri tüm Hıristiyanlar için ortak ve bağlayıcıdır.² Hıristiyanlar, Kutsal kitap olarak Eski Antlaşma (Tevrat/Tanakh) ile Yeni Antlaşma'yı (İncil) kabul etmekte ve ikisini bir bütün olarak Kutsal Kitap (Kitab-ı Mukaddes) olarak adlandırmaktadırlar.

Günümüzde inananlarını tanımlamak için Hıristiyan kavramı kullanılsa da, bu inanca ilk sahip olanlar Hz. İsa dönemi ve hemen sonrasında kendilerini Hıristiyan olarak değil de Yahudi olarak ifade etmektedirler. Benzer şekilde Pavlus, Galatyalılara ve Romalılara yazdığı mektuplarda Yahudiler ile Yahudi olmayanlar arasında bir ayırım yapmış, ancak Hıristiyan tabirini kullanmamıştır.³

Günümüzde Hıristiyanlar Katolik, Ortodoks ve Protestan olmak üzere üç ana mezhep ve pek çok küçük mezhepten oluşmaktadır. Bu üç ana mezhebin de kendi içlerinde birbirinden farklı birçok tarikat mevcuttur. Dünya üzerinde yaşayan Hıristiyan nüfus, tahmini olarak % 50 Katolik, % 30 Protestan, % 17 Ortodoks, % 3 de farklı gruplardan oluşmaktadır.⁴ Bu mezheplerden, müntesipleri itibarıyla en kalabalık olanı Katolik mezhebidir.

---

¹ Lindsay Jones (ed.), "Christianity: An Overview", *Encyclopedia of Religion*, Detroit: Macmillan Distribution, 01.12.2004, C. 3, s. 1660.

² Kürşat Demirci, "Hıristiyanlık (I. Giriş)", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1998, C. 17, s. 328.

³ Frank K. Flinn, "Christian", *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007, s. 156.

⁴ Mehmet Aydın, "Hıristiyanlık (III: Mezhepler ve Tarikatler)", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1998, C. 17, s. 354.

Katolik kelimesi; köken olarak, Grekçe “katholikos” sözcüğünden gelmekte olup “evrensel” manasındadır. Kutsal Kitap’ta “Katolik” ifadesi yer almamakla birlikte yerel kiliselere ve özellikle de sapkın görüşte olan akımlara karşı gerçek kiliseyi ifade etmek için kullanılmıştır.

Katolik Kilisesi tabiri iki anlamda kullanılır. Birincisi, tüm inananların dünyaya yayılmış evrensel kilisesi anlamına gelir. Antakya Piskoposu Ignatius’un “İzmirlilere Mektup” isimli eserinin 8. bölüm 2. cümledeki anlam budur: “...tek, kutsal, katolik ve havarisel kilise”. İkinci olarak ise, bölünmelerin ve ayrılıkların dışlandığı birleşik, evrensel kilise anlamına gelebilir. Hippolu Augustine, Donatistlere karşı verdiği mücadelede katolik terimini bu anlamda kullanmıştır.⁵

1054 yılında kiliselerin kesin olarak ayrışmasından sonra Doğu Kilisesi Ortodoks, Roma Kilisesi ise Katolik olarak isimlendirilmiştir. Uniate Katolikler gibi Roma Katolik Kilisesi’ni kabul etmeyenlerin yanında Anglikan, Ortodoks, Doğu ve bazı Protestan kiliseler gibi Katolik olduğunu ifade eden, fakat Papa’nın otoritesini reddeden kiliseler de mevcuttur.⁶

Katolik Hıristiyanlığı Vatikan’dan idare edilmektedir. Önceleri Roma’nın dışında bir bölge iken, bugün Roma kentinin içinde kalmıştır. Vatikan isminin nereden geldiğine dair elimizde pek bir bilgi bulunmamakla beraber; kâhinlerin vaticinia denilen mucizelerini bu tepede gerçekleştirdikleri için Roma’daki bu tepenin Vatikan olarak isimlendirildiği bazı kaynaklarda yer almaktadır. Hıristiyanlık inancının en önemli figürlerinden Hz. İsa’nın havarisi Petrus’un da (St. Pierre) idam edildikten sonra Vatikan’ın bulunduğu yere gömüldüğü kabul edilmektedir. Hz. İsa’dan sonra Hıristiyan cemaatin ilk lideri olan Petrus’un burada gömülü olması, tepeye özel bir kutsallık kazandırmıştır. Konstantin devrinde (325-340) inşa edilen ilk kilise yine burada inşa edilmiştir. Takip eden yüzyıllar boyunca buraya, kiliseler, saraylar, müzeler, kütüphaneler, galeriler, kolejler ilave edilmiştir. Bugün Vatikan sitesi, bir site devlet şeklindedir.⁷

---

⁵ Frank K. Flinn, “Catholic Church”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007, s. 141.

⁶ Ömer Faruk Harman, “Katolik”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2002, C. 25, ss. 55-56.

⁷ Mehmet Aydın, “Vatikan Ruhânî Devletinin İdarî Yapısı”, *Diyanet İlmi Dergi [Diyanet İşleri Reisliği Yıllığı]*, C. XXXIII., S. 4 (1997), s. 3.

Katolik Kilisesi üyelerinin dini işleri Papa'nın başkanlığında bir kısmı Roma'da olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerinde bulunan 4210 piskopos tarafından yürütülmektedir. Katolik Kilisesi'nin başında Papa bulunmaktadır. Papa kardinaller tarafından "konklav" denilen kapalı celse olarak toplanan bir kurul tarafından seçilir. Kardinaller, konklav toplantısına 80 yaşına kadar katılabilmektedirler. Konklav, Papa'nın ölümünü müteakip onuncu gün toplanmaktadır. Papa'lar seçildiği zaman, ömür boyu görevde olmak üzere seçilirler. Ancak Papa isterse istifa edebilir. Kilise tarihi boyunca 3 Papa (V. Celestin, XII. Gregory ve XVI. Benedict) istifa ederek görevlerinden ayrılmıştır.⁸

2. KATOLİK KİLİSESİ TARİHİ

Birinci yüzyılın ilk yarısında, M.Ö. 37 yılından beri Roma idaresindeki Filistin'de Roma İmparatorluğu ve Yahudi halkı arasında dini ve siyasi önemli problemler yaşanmıştır. Hz. İsa işte böyle kaotik bir ortamda görevini yerine getirmiştir. Hz. İsa'dan sonra havarilerinden olan Petrus, rivayete göre Roma'ya gelmiş ve ilk Roma Piskoposu olmuştur. Hz. İsa'nın, Matta İncili'nde yer alan "Ben de sana şunu söyleyeyim, sen Petrus'sun (kaya) ve ben kilisemi bu kayanın üzerine kuracağım. Ölüler diyarının kapıları ona karşı direnemeyecek"⁹ sözü Papalık tarafından Roma Kilisesi'nin evrensel ve gerçek tek kilise olduğunu göstermek için delil olarak kullanılmaktadır. Zira sonra gelen papalar Roma Piskoposu olarak Petrus'un halefi ve Hz. İsa'nın vekilleridir. Bu nedenle Roma Katolik Kilisesi gerçek evrensel kiliseyi temsil etmek iddiasındadır.

Hız. İsa'dan sonra özellikle de Pavlus'un etkisi ile Hıristiyanlık uzak coğrafyalarda özellikle de Yahudi olmayan topluluklarca benimsenmiştir. Milan Fermanı'na kadar Hıristiyanlık, baskılar ve zulümler sebebiyle varlığını gizli bir şekilde devam ettirmiştir. İmparator Neron, M.S. 64 yılında Roma'da çıkan büyük yangından Hıristiyanları sorumlu tuttuğu için topluluk olarak Hıristiyanlar büyük bir baskı ve zulme maruz kalmışlardır.

Havari Petrus'tan sonra ilk dönem tarihçilerinin ittifak ettiği ilk papa, Pavlus'un da yakın arkadaşı olan ve 66-78 yılları arasında papalık yapan Aziz Lin olmuştur. Sonraki dönemde 91-101 yılları arasında papalık yapan Aziz Clement ile kurum saygın bir konuma gelmiştir.¹⁰

---

⁸ a.g.e., ss. 4-5.

⁹ (Matta 16:18)

¹⁰ Halim Işık, *Papalık Tarihi*, İstanbul: Ozan Yayıncılık, 2006, s. 49.

Zulüm ve baskı altındaki bu süreçte güncel manada bir kilise hiyerarşisi söz konusu olmasa da otorite konusunda adımlar atılmaya başlanmıştır. “Yönetici” anlamındaki episkopos sıfatı özellikle pagan inancından dönmüş kiliselerdeki idarecileri tanımlamak için kullanılmıştır. İlk dönemlerde yaşlılardan (elders) oluşan bir kurul (presbyters) tarafından yürütülen kilise yönetimi süreç içerisinde otokratik (monepiskopacy) bir yapıya dönüşmüştür.¹¹

İkinci yüzyılda Papalık makamının kutsallığı tartışılmaya başlanmış ve ciddi teolojik tartışmalar yaşanmıştır. Kartaca Piskoposu Aziz Cyprien, papalığın kutsallık bakımından kilise ile eşdeğer olmadığını savunan önemli bir din adamı olmuştur.¹² Cyprien’e göre her piskopos, kendi başına yetkilidir. Tüm kilisenin hükümdarı olduğunu iddia eden herhangi bir piskoposa değil Mesih’in ve piskopos kardeşinin otoritesine karşı sorumludur.¹³

M.S. 303’de Diocletian’ın imparator olmasıyla Hıristiyanlar için yine bir baskı ve zulüm süreci başlamıştır. Roma Kilisesi için 304 yılında başlayan ilk fetret dönemi, papasız bir dönem olmuş; I. Marcellus’un Papa seçilmesi ile fetret dönemi sona ermiştir.¹⁴ Milattan sonra ilk yüzyıldan itibaren başlayan ve “İlk Hıristiyanlık” veya “Şehitler Dönemi” olarak adlandırılan süreç, M.S. 313 yılında Kral Konstantin’in Hıristiyan olduğunu ilan ederek yayımladığı Milan Fermanı ile son bulmuş; Hıristiyanlık Roma İmparatorluğu tarafından tanınmış ve kabul görmüştür. Konstantin’in Hıristiyanlığa olan en büyük katkısı, zaman içerisinde mezhepler arasında ortaya çıkan farklılıkların görüşülerek karışıklığa son vermek adına karara bağlandığı ilk ekümenik konsili (İznik Konsili) 325 yılında toplamasıdır.¹⁵ 380 yılında İmparator I. Theodosios’un Hıristiyanlığı İmparatorluğun resmi dini olarak ilan etmesinden sonra, 381 yılında toplanan ve ikinci ekümenik konsil olarak kabul edilen İstanbul Konsili’nde, Konstantin tarafından başkent yapılan İstanbul dini bakımdan Roma’dan sonra ikinci sıraya getirilmiş olsa da Roma Kilisesi bunu siyasi bir karar olarak görüp kabul etmemiştir. Ancak bu şekilde İstanbul, “Havarisel Kiliseler” olan Kudüs, İskenderiye Antakya’nın önüne geçirilmiştir. 382 yılında dönemin papası Damasus tarafından papalık “Havarisel Makam (Sedes

---

¹¹ Mürsel Özalp, *Papanın Yanılmazlığı Doktrini*, (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015, s. 10.

¹² Işık, *Papalık Tarihi*, s. 50.

¹³ Jones, “Christianity: An Overview”, s. 1668.

¹⁴ Bekir Zakir Çoban, *Geçmişten Günümüze Papalık*, İstanbul: İnsan Yayınları, 2009, s. 43.

¹⁵ a.g.e., s. 47.

Apostolica)” olarak tanımlanmış ve papa makamını İstanbul’un önünde tutmaya çalışmıştır.¹⁶

Hıristiyanlığın devletin resmi dini olmasından sonra kilise hiyerarşisi, ritüeller, ibadetler bir düzene bağlanmış ve kilise İmparatorluğun siyasi yapılanmasına benzer bir şekilde örgütlenmiştir. Vaftiz ve komünyon (evharistiya) en önemli ritüeller haline gelmiştir. Bu değişim çerçevesinde Roma kültürü Hıristiyanlığa nüfuz etmiş; Başpiskopos olan Papa putperest Roma’daki başrahip unvanıyla Pontifex Maximus olarak adlandırılmıştır.¹⁷

Papa Innocent zamanında, 395 yılında yaşanan Roma’nın bölünme hadisesinden sonra kilisede iki ana ekol oluşmuştur. Roma merkezli Batı ekolü Latin etkisinde kalmış ve Avrupa’da etkin olmuş; İstanbul merkezli olan Doğu ekolü ise özellikle Anadolu ve yakın coğrafyasında etkin olmuştur.

Sonraki dönemde Hıristiyanlık Akdeniz havzasında hızlı bir şekilde yayılmıştır. 476 yılında Germen askerlerin çıkardığı bir ayaklanma sonucunda Batı Roma yıkılmıştır. Batı Roma’nın yıkılmasına rağmen Roma Kilisesi varlığını ve gücünü korumaya devam etmiştir. Germenler, Keltler ve Anglosakson kabileler Hıristiyanlaştırılmış ve böylece yerel kültür ve Hıristiyan inancı birbiriyle kaynaşmıştır. İlk dönemlerde Roma Piskoposluğu’ndan başlayan papalık süreci, Batı Patrikliği’ne; sonrasında Papa I. Leon’un çabaları ile evrensel kilisenin başı ve “Petrus’un Halefi”ne dönüşmüştür. Leon’a kurumsal anlamda Papalığın kurucusu denilebilir. Leon, kendisini âdeta Petrus’un reenkarnasyonu olarak görmüş; Roma Piskoposu sıfatıyla “en yüksek yargıç”, “en yüksek öğretmen”, “en yüksek hükümdar” olarak tanımlamıştır.¹⁸

İtalya 568 yılından sonra Lombardlar tarafından istilaya uğramıştır. Ordusu ve siyasi gücünden dolayı bir tehlike olan Lombardlar aynı zamanda Aryüşü bir inanca sahip olduğu için Roma Kilisesi’nce dini bakımdan da tehlike olarak görülmüştür.¹⁹

Katolik dünyası tarafından “büyük” olarak nitelendirilen ve 590-604 yılları arasında papalık yapan I. Gregory Papalığın kurumsallaşması adına çalışan önemli ikinci papa olmuştur. O, “Avrupa’nın Babası” olarak da adlandırılmıştır. Onun döneminde Papalık fiilen Orta İtalya’da hüküm sürmüş, batıda yer alan kiliseler üzerinde otoritesini

---

¹⁶ a.g.e., s. 52.

¹⁷ Harman, “Katolik”, s. 56; Aydın, “Vatikan Ruhânî Devletinin İdarî Yapısı”, s. 3.

¹⁸ Çoban, *Geçmişten Günümüze Papalık*, s. 57.

¹⁹ a.g.e., s. 63.

sağlamlaştırmış ve Anglosaksonların Hıristiyanlaştırılmasına çaba sarf etmiştir.²⁰ Döneminde doğudaki kiliselerle gerginlikler yaşanmış, İstanbul Patriği olan John'un ekümenik sıfatını kullanmasına itiraz etmiş ve Papalığı katolik/evrensel konuma taşımaya çabalamıştır. Doğu Kilisesi ile yaşanan gerginlik bununla kalmamış özellikle doğudaki monofizit görüş ile batıdaki diofizit görüş arasında teolojik tartışmalar yaşanmıştır.²¹

Dini bakımdan elde ettiği güçle, 756 yılında Frank Kralı Pepin tarafından dönemin papası II. Stephen'a Orta İtalya'da hâkimiyet izni verilmiş; bu şekilde de "Papalık Devletleri (Papal States)" kurulmuştur. Böylece Roma Kilisesi dünyevi sahada da güç kazanmaya başlamıştır. Papalığın bu hâkimiyeti 1870 yılında, Diriliş Güçleri'nin (Risorgimento) Roma'yı ele geçirmesine kadar devam etmiştir.²²

795 yılında papa ilan edilen III. Leon Kuzey İtalya'daki Lombardların baskısı neticesinde kaçmak zorunda kalmış; Frank İmparatoru Şarlman (Charlemagne) ile ittifak kurmuş ve tekrar tekrar Kilise'nin başına geçmiştir. Şarlman'a taç giydirek onu Kutsal Roma İmparatoru ilan etmiş ve papaların imparatorlara taç giydirme uygulamasını yerleştirmiştir.²³ Bu törende Şarlman, Papa tarafından Roma İmparatoru Agustus olarak ilan edilmiş ve Kutsal Roma Germen İmparatorluğu sahneye çıkmıştır.²⁴ Bu itibarla imparator tüm Batı Hıristiyan dünyasını bir araya toplamak için çaba sarf etmişse de bunda başarılı olamamıştır. İmparatorluğun dağılmasından sonraki iki asır, X. ve XI. yüzyıllar kilise açısından karanlık ve sıkıntılı dönemler olmuştur. Bu dönemin sonrasında papa olan VII. Gregory papalığın kaybettiği gücü ve nüfuzu tekrar tesis etmeye gayret etmiştir. Papalığın dünya makamlarından üstünlüğünü savunmuş ve papaların hükümdarları azletme ve atama yetkileri olduğunu ilan etmiştir. Kilise'nin makam ve mülklerinin devrine/satışına engel olacak karar almış, imparator ve kralların Kilise'nin iradesi dışında piskopos atamalarını engellemiştir.

1054 yılında Kilise'nin doğu ve batı olarak ikiye ayrılması Roma Kilisesi için bir kırılma noktası olmuştur. Kilise'nin bölünmesinden itibaren reform dönemine kadar Papalık dünyevi ve ruhani olarak üstünlüğünü sağlamaya yönelik bir savunma geliştirmiştir. Papa VIII. Bonifacius'un Fransa Kralı IV. Philippe ile girişmiş olduğu

---

²⁰ a.g.e., ss. 65-66.

²¹ a.g.e., s. 68.

²² Özalp, *Papanın Yanılmazlığı Doktrini*, ss. 12-13.

²³ Harman, "Katolik", s. 57.

²⁴ Çoban, *Geçmişten Günümüze Papalık*, s. 78.

mücadeleyi kaybetmesi ve sapkın akımların gelişmesi ile Kilise önemli bir güç ve itibar kaybı yaşamıştır.

Papa II. Nicholas (1059-61), imparatorların ve soyluların papa seçimlerine müdahil olmalarının önüne geçmek için kardinallerin papa seçimlerinde etkili olmalarını sağlamıştır.²⁵

1096-1270 yılları arasında Ortadoğu'da yer alan Müslüman ülkeler üzerine Crusade olarak isimlendirilen Haçlı Seferleri düzenlenmiş, bu seferlerin organizatörü de Roma Kilisesi olmuştur. Papalık, dünyevi otoritesi için bir tehdit olarak gördüğü Türk tehlikesine karşı kutsal toprakları "kâfirlerin" elinden almak gibi uhrevi bir amacı öne sürmüştür.²⁶ Fakat seferlerin genel manada başarıya ulaşamamış olması Papalık açısından güç ve itibar kaybına neden olmuştur.

Kilise çok erken dönemlerde bünyesinde reform yapma ihtiyacı hissetmiş ve gerçekleştirmeye gayret etmiştir. Fakat bilinen anlamda reform ya da Protestan Reformu, Martin Luther'in papazlık görevi yaptığı Katolik Kilisesi'ne karşı başlatmış olduğu hareketi ifade etmektedir.²⁷ Kilise'deki bozulmalara tepki olarak XVI. yüzyılda Luther ve Calvin gibi teologlar öncülüğünde başlayan reform süreci, Katolik Kilisesi'nin Batı dünyasındaki mutlak hâkimiyetini sarsmış ve kendini tekrar yenilemeye itmiştir. Bu kapsamda toplanan Trent Konsili'nde alınan kararlar, XX. yüzyılda toplanacak olan II. Vatikan Konsili'ne kadar Kilise'nin kendine ve dış dünyaya karşı tavrında belirleyici olmuştur. Papalığın otoritesi ve kontrolü gitgide artarak gelenekçi bir yapı ortaya çıkmıştır.

1618-1648 yılları arasındaki 30 Yıl Savaşları, Katolik Kilisesi açısından kazançla sonuçlanmıştır. 1648'deki Vestfalya Antlaşması ile din savaşı sona ermiş ve kuzeyde Protestan güneyde Katolik devletler olmak üzere Avrupa coğrafyası şekillenmiştir. Papalık ve Katolik Kilisesi kaybettiği nüfuz alanını tekrar kazanmak ve genişletmek için Cizvitler gibi gruplar vasıtasıyla doğuda ve Amerika'da misyonerlik faaliyetlerine hız vermiştir.

XIV. yüzyılda yaşanan aydınlanma ve sanayi devriminin etkisiyle kitleler Kilise'den ve dinden soğumaya başlamıştır. I. Vatikan Konsili'nde (1869-1870) alınan kararlar Kilise'nin bunalımı atlmasına yardımcı olmamış, bunun üzerine II. Vatikan

---

²⁵ Özalp, *Papanın Yanılmazlığı Doktrini*, s. 38.

²⁶ Çoban, *Geçmişten Günümüze Papalık*, s. 100.

²⁷ Özalp, *Papanın Yanılmazlığı Doktrini*, s. 53.

Konsili (1962-1965) toplanmıştır. Bu konsil kapsamında alınan kararlar Kilise'nin dünyaya açılması, bölünmüş Hıristiyanların birleştirilmesi amacıyla ibadet dilinin Latince'den günlük konuşulan ana dile dönüştürülmesi, ritüellerin sadeleştirilerek Cuma orucu gibi birçok ritüelin gevşetilmesi ve bazı rutinlerin terk edilmesini getirmiştir.²⁸

1870 yılındaki Diriliş Güçleri'nin işgali sonrası kendini Vatikan'a kapatan Papa IX. Pius'un hapislik ilanı/kendisini Vatikan'daki mahkûm ilân etmesi 1929 Lateran Antlaşması'na kadar devam etmiştir. Bu dönemde Papa XI. Pius'un yönetimindeki Papalık, İtalya Devleti ve Benito Mussolini ile yapılan görüşmeler neticesinde çok küçük bir toprak üzerinde de olsa egemenlik hakkı kazanmış, Vatikan Devleti'nin kuruluşu sağlanmıştır. Böylece Papa, uluslararası mecrada tanınır bir devlet başkanı olmasının yanı sıra diplomatik temsilcilik açma hakkına sahip olmuş ve uluslararası organizasyonlarda yer alma imkânına kavuşmuştur.²⁹

3. KATOLİK KİLİSESİNDE TARİKATLAR

Tarikat; sözlükte gidilen veya izlenen yol-yöntem manasına gelmektedir. Dini tarikatlar ise bir kurucusu bulunan, belirli bir düşünce sistemiyle olan ve sistemleşmiş inanç biçimlerini ifade etmektedir. Tarikat; "mistik düşünce ve hayat tarzıyla tanrısal bilgiye ulaşmayı, hakikati elde etmeyi, kurtuluşu sağlamayı ya da Tanrı'da yok olmayı hedefleyen kurumları ifade eden bir terim"³⁰ olarak kullanılmaktadır.

Hıristiyanlık penceresinden bakıldığında tarikat, fakirliği, bekârlığı ve itaat etmeyi esas alan inançlara sahip topluluklardır. Tarikatlara kabul edilen müntesipler belirli kurullarla belirlenmiş ortak bir hayat şekli sürdürür, misyonerlik ve yardım hizmetleri gibi faaliyetlere katılır ve tarikatın yöneticisine kati surette itaat ederler.³¹ Bunlara; yemin, âyinlerin halka açık bir şekilde yapılması ve manastır hayatı da eklenebilir. Fakat tarihsel süreçte birtakım tarikatlarda bu şartların bazısına riayet edilmemiştir. Örneğin Cizvitler manastır yaşamını kabul etmemişlerdir. Yukarıda zikredilen özelliklerinin yanı sıra özelde Katolik Kilisesi bünyesindeki tarikatların

---

²⁸ John L. Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, çev. Şeref Mercan, İstanbul: Nokta Yayınları, 2006, s. 10.

²⁹ Mahmut Şakiroğlu, "Vatikan", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2012, C. 42, ss. 566-67; Özalp, *Papanın Yanılmazlığı Doktrini*, s. 13.

³⁰ Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Konya: Vadi Yayınları, 1998, s. 361.

³¹ Ali İsmail Güngör, *Cizvitler*, Ankara: Berikan Yayınevi, 2012, s. 19.

Katolik inanç sistemine uygun olması ve Papalık makamından onay almış olması gerekmektedir.

Katolik Kilisesi bünyesinde çok sayıda tarikat bulunmasına karşın Dominikenler, Fransiskanlar ve Cizvitler en yaygın ve etkin tarikatlardır. Bu tarikatlar Kilise ve Papalık üzerinde etkilidirler. Aşağıda söz konusu üç tarikat temel bilgiler çerçevesinde ele alınacaktır.

3.1. DOMİNİKENLER

Tarikat Aziz Dominik de Guzmán (1170?-1221) tarafından kurulduğu için ona nispetle “Dominiken Tarikatı”, “Dominikenler”, ayrıca “Keşiş (Frer) Vaizler Tarikatı” ya da kısaca “Vaizler Tarikatı” olarak bilinir.³² Fransa Paris Üniversitesi'nde görev yapmış olan Saint Jacques bu tarikatı taşıdığı önem nedeniyle Jakobener (Jacobins) olarak adlandırmıştır. İngiltere’de ise beyaz elbiselerinin üzerine giydikleri siyah harmani nedeniyle “Siyah Keşişler” olarak adlandırılırlar.³³

Tarikat, Vaizler Cemaati (Order of Preachers-OP), Dominik Keşişleri Cemaati ve Aziz Dominik’in ruhani yolunu izleyen seküler enstitülerden oluşmaktadır.³⁴

Tarikat, sapkın olarak tanımlanan Maniheizm öğretileri içeren Albiler hareketine tepki olarak ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde Katolik öğretinin korunması ve İncil’i yayma misyonunda Kilise’nin en önemli yardımcısı olmuş, hem vaazları hem de engizisyondaki görevleriyle Kilise’nin heretik akımlara karşı mücadelesine destek vermiştir.³⁵

Aziz Dominik, İncil’de tasvir edilen gezgin vaaz, yoksulluk ve halkın hem fiziksel hem de ruhsal ihtiyaçlarına hizmet gibi havarisel yaşam biçimine geri dönülmesinde ısrar etmiştir.³⁶ O, Aziz Augustin’in öğretileri esas alınarak bir tarikat kurulabileceğini düşünmüş ve buna göre tarikatının kurallarını oluşturmuştur.³⁷ Tarikat iki temel üzerinde

---

³² Frank K. Flinn, “Dominican Orders”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007, s. 234.

³³ Muhammet Tarakçı, “Fransiskan ve Dominiken Tarikatları”, *Felsefe Ansiklopedisi*, Ankara: Ebabel Yayınları, 2009, C. 6, s. 832.

³⁴ Flinn, “Dominican Orders”, s. 234.

³⁵ Salihe Esen, “Karşı Platform Hareketi ve Dominikenler”, *Dini Araştırmalar*, C. XX, S. 52 (2017), s. 123.

³⁶ Flinn, “Dominican Orders”, s. 234.

³⁷ James Hitchcock, *The History of the Catholic Church: From the Apostolic Age to the Third Millennium*, First edition San Francisco: Ignatius Press, 2012, s. 150; Zeynep Ocak, *Dominiken Tarikatının Katolik Kilise Eklesiyastik Yapılanmasındaki Yeri ve Önemi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, s. 18.

inşa edilmiştir: Manastır yaşamı ve havarilerinkini örnek alan bir dini yaşayış. Manastır yaşamı; fakirlik, kurallara itaat etme, günlük duaları ve ibadetleri gerçekleştirme ve tefekkür olarak tanımlanabilir. Havarileri örnek almak ise kuru bir taklitten ziyade onların yaşamlarını içselleştirme şeklinde değerlendirilmiştir.³⁸ Dilencilik ve yoksulluğun yanı sıra bireyselliği değil cemaat olarak yaşamayı ana düstur olarak kabul etmiştir.

Dominikenler liturji, kişisel dua, Kutsal Kitap çalışması ile Tanrı'ya tapınmayı vurgulamıştır. Onlar için Tanrı Sözü her zaman önceliklidir ve anlamak için derin tefekkür içinde olmak gerekmektedir. İncil'in vaaz edilmesi öncelikli hedefleridir. Bu nedenle Papalığın misyonerlik faaliyetlerinde hep önde yer almışlardır. Bu karakterleri gereği manastırları تنها yerlerde değil genelde merkezlerde yer almış ve keşişler sürekli bir gezgin olarak vaazlarda bulunmuşlardır.

Tarikatın dünyaca meşhur ilahiyatçıları arasında yer alan Albertus Magnus ve Thomas Aquinas Aristo (Aristoteles) düşüncesine dayalı felsefeleriyle dikkat çekmektedir. Aristo felsefesinin etkisiyle akli devreye sokarak, yeni bir Hıristiyan felsefesi ve teolojik sentezi ortaya koyan bu ilahiyatçılar, İncil'i ihtiyaç duyulan her yerde vaaz etme hizmetinde Dominikenerlere büyük bir açılım imkânı sağlamıştır.³⁹

Aziz Dominik vefat etmeden önce tarikatın geleceği ve eğitim sistemini de kurgulamıştır. Her manastırda bir ilahiyat okulu açılması ve eğitim faaliyetlerinin bu şekilde organize edilmesini planlanmıştır. Ayrıca Oxford, Bologna, Köln gibi önemli şehirlerde eğitim merkezleri kurulmasını istemiştir.⁴⁰

Dominikenler, Roma Katolik Kilisesi dini tarikatları arasında benzersiz bir yönetim biçimine sahiptir. Temel birim olan manastır, manastır idarecisi ve onu seçen keşişlerin bir bölümü tarafından yönetilmektedir. Bu anayasal yönetim biçiminin İngiltere Parlamentosu ve Amerika Birleşik Devletleri Anayasasını etkilediği iddia edilmiştir.⁴¹

Başlangıcından bu yana Dominiken Tarikatına mensup 18 kişi aziz ilan edilmiştir. Dominikenler 4 Papa ve 69 kardinal çıkarmışlardır.⁴²

---

³⁸ Güngör, *Cizvitler*, s. 37.

³⁹ a.g.e., s. 40.

⁴⁰ Ocak, *Dominiken Tarikatının Katolik Kilise Eklesiaistik Yapılanmasındaki Yeri ve Önemi*, ss. 39-40.

⁴¹ Flinn, "Dominican Orders", s. 235.

⁴² Tarakçı, "Fransiskan ve Dominiken Tarikatları", s. 833.

3.2. FRANSİSKENLER

Tarikat, İtalyan ve zengin bir tüccarın oğlu olan Assisili Francis (Asisili Francesko, 1181-1226) tarafından kurulmuştur. Aziz Francis, belki de Orta Çağ Hıristiyanlığının en önemli figürüdür. İsa ve Meryem Ana'dan sonra tarihte en çok hayranlık duyulan Hıristiyandır.⁴³ Assisili Francis aynı zamanda tanınan erken dönem İtalyan şiirlerinden biri olan “Güneşe Ezgi”nin de yazarıdır. Kilise geleneğinde “Meleklerle Benzer Aziz”, hayvanların ve doğanın koruyucusu olarak adlandırır. Papa IX. Gregory tarafından aziz ilan edilmiş olup yortu günü 4 Ekim'dir.⁴⁴

Aziz Francis, Kilise tarafından unutulmuş ve görmezden gelinen fakirleri, garipleri, hastaları hatırlayan bir kişidir. Bu yönüyle Hıristiyanlık tarihindeki ilk reformistlerden birisi olarak kabul edilebilir. Fakat onun reformistliği tamamen kendine özgüdür ve diğer reformistlere benzemez.⁴⁵

Assisili Francis kumaş tüccarı zengin bir ailenin çocuğudur. Buna rağmen beklenmedik bir şekilde, mal varlığından vazgeçmiş ve babası tarafından reddedilmiştir. Ardından Piskoposun önünde tüm dünyevi mallardan vazgeçmesini sembolize etmek ve bağlılığını göstermek için giysilerinden soyunduğu ani bir dönüşüm geçirmiştir. Kilise içinde “Il poverello (küçük zavallı adam)” olarak bilinmektedir.

Aziz Francis bir bakıma Tanrı aşkı ile yanan bir kişinin insanlara olan sevgisinin şekil bulmuş halidir. Fransiskenlere göre gizemlerle dolu bir kişidir. Anlaşılmaz, gizemli ve hikmetli biri olarak görmediği takdirde bir deli olduğunu kolaylıkla düşünebilir. Fakat takipçilerine göre o bir okyanustur.⁴⁶

Diğer Orta Çağ azizleri gibi o da yaraları nedeniyle sosyal olarak dışlanmış ve toplumdaki kovulmuş olan cüzzamlılara özel bir ilgi göstermiş; pek çok önemli dindar insan gibi o da bir süre bir keşiş olarak yaşamıştır. Sonunda Tanrı'nın yardımsever takdirine tam bir imanla yaşamayı teşvik eden radikal derecede basit bir mesajı vaaz etmeye çağrıldığını hissetmiş ve topluma geri dönerek insanları dünyaya ait her şeyden vazgeçmeye çağırmıştır.⁴⁷

---

⁴³ Hitchcock, *The History of the Catholic Church: From the Apostolic Age to the Third Millennium*, s. 149.

⁴⁴ Frank K. Flinn, “Francis of Assisi, St.”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007, s. 290.

⁴⁵ Cengiz Batuk, *Assisili Francis ve Hıristiyan Mistisizmi*, İstanbul: İz Yayıncılık, 2012, s. 105.

⁴⁶ a.g.e., s. 106.

⁴⁷ Hitchcock, *The History of the Catholic Church: From the Apostolic Age to the Third Millennium*, s. 149.

Her ne kadar gençlik döneminde mistik bir eğitim veya manastır eğitimi almasa da büyüdüğü ortama ters bir yaşam tarzı seçmesinde görmüş olduğu birtakım görüşlerin etkisi büyüktür. Pek çok mistik kişide olduğu gibi hayatının hemen hemen bütün aşamaları Tanrısal rehberlik üzerine şekillenirken, önemli kararlarda Tanrısal işaret ve yönlendirme etkilidir. Biyografilerinde Mesih devamlı olarak onu yönlendiren, uyaran, yol gösteren bir rehber olarak sunulmaktadır.⁴⁸

Roma'ya yaptığı hac seyahati sırasında bir dilenci ile elbisesini değiştirerek dilencilik yapmıştır. İsa'nın, kendisini takip etmek isteyenlerin her şeyi geride bırakıp gelmesini söylediği İncil buyruğunu esas alarak etrafına taraftar toplamıştır. Basit kurallar üzerinde tarikatını şekillendirmiştir. Kadınlar için tarikat kurmuş olan Aziz Clara tarafından da Francis'in tarikatı benimsenmiştir. Aziz Clara Francis'in San Damiano'yu onardığı esnada ona yardımcı olmuştur. Bu sırada kilisenin yanında kadınlar için bir manastır yapılır. Bu manastır "Fakir Bayanlar Tarikatı (Order of Poor Ladies/Sisters)" adıyla bilinen Fransiskenlerin ikinci grubunun başlangıcı olarak kabul edilmektedir. 1253'te vefat edene kadar Aziz Clara en Orta Çağ'ın en önemli kadın mistik hareket lideridir. Kurmuş olduğu hareket 1263'ten sonra ise St. Clara Tarikatı olarak anılmaya başlanır.⁴⁹

Tarikat 3 ana gruptan oluşmaktadır. Birinci grup, erkek üyelerden oluşan esas büyük sayıda müridi temsil eden kitledir. İkinci grup kadın keşişlerdir. Son grup ise tarikata bağlı olup manastırlarda yaşamayan, günlük yaşamlarını normal olarak devam ettiren bir gruptur. Bunlar kadın veya erkek olabilmekteyken özellikle kadınlar bu grup içerisinde sayısal olarak baskındır.⁵⁰

Tarikattaki erkek keşişler gezgin vaiz keşişler olup, bildikleri işi yaparak veya dilenerek hayatlarını geçirirler. Keşişlerin zamanla kiliselerin yanında mesken edinmeleri ve Oxford gibi önemli akademilerde loca edinmeleri sebebiyle fakirlik prensibinde gevşemeler yaşanmış, bu da tarikatta biri gelenekçi ve biri reformcu olmak üzere iki zıt grubun ortaya çıkmasına yol açmıştır. İlerleyen süreçte Kapüsenler isimli üçüncü bir grup daha ortaya çıkmıştır.

On sekizinci yüzyıldan sonra ortaya çıkan seküler düşüncelerden etkilenip Avrupa'da güç kaybeden tarikat, II. Vatikan Konsili'nde Aziz Francis'in öğretileri tekrar

---

⁴⁸ Batuk, *Assisili Francis ve Hristiyan Mistisizmi*, s. 116.

⁴⁹ Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, ss. 132-33; Batuk, *Assisili Francis ve Hristiyan Mistisizmi*, s. 128.

⁵⁰ Tarakçı, "Fransisken ve Dominiken Tarikatları", s. 831.

teşvik edilince yeniden güçlenmeye başlamıştır. Günümüzde tarikatta 16.300 erkek keşiş bulunmaktadır. Bunların 10.800'ü Kapüsen, 4.500'ü ise Conventual (Manastıra Bağlı)'dır.⁵¹

Fransiskan teolojisinin çerçevesi Aziz Bonaventura ve John Duns Scotus gibi tanınmış ilahiyatçılar tarafından ortaya konulmuştur. Bu ilahiyat düşüncesinde en önemli kavram Tanrı'dır. Tanrı bizatihi "iyi"dir. Öyle ki, Tanrı'nın kendinden taşan iyiliği olan "Kelâm" bedenlenmiştir.⁵²

Fransiskan düşüncesinde diğer bir önemli kavram da İsa gibi olma ve ona benzemektir. Bu amaç idealler yolu ile değil ancak taklit yoluyla başarılabilir. Aziz Francis'in bir inziva halinde vücudunda stigmata (yara izleri) belirmesi buna delil olarak kullanılmıştır.

Fransiskanlere göre inanan kişi yaşayışı ile çevresine bunu göstermeli, bir şekilde misyonerlik yapmalıdır. İsa'nın öğretilerine ve İncil'e uygun bir hayat herkesin gözleri önünde yaşanmalı ve insanlar bu yaşayıştan örnek almalıdır. Bu amaçla Fransiskan misyonerler Francis'in yolunu izleyerek kısa sürede tüm Avrupa'ya ve Yakın Doğu'ya yayılmış ve burada çoğu kez Papalık ile yerel halklar, hatta diğer inançlardan olanlar arasında büyükelçi olarak görev yapmışlardır. Orta Çağ'dan itibaren Roma Katolik Kilisesi'ndeki tüm dini hareketler içinde Fransiskanlar en geniş coğrafyaya ulaşan tarikattır.⁵³

3.3. CİZVİTLER

Tarikat, İspanya'nın Bask bölgesinden olan Loyola'lı Aziz İgnatius (1491-1556) ve arkadaşları tarafından Paris'te kurulmuştur. Cizvitler veya diğer adı ile İsa Cemiyeti, Protestan reformu ile mücadelede entelektüel ve örgütsel olarak kilit bir rol oynayan dünya çapında bir eğitim ve misyonerlik tarikatıdır.⁵⁴

Aziz İgnatius önceleri Kral Ferdinand'ın ordusunda asker iken bir savaş sırasında yaralanarak askerlikten ayrılmıştır. Sağlığına kavuştuktan sonra, bir iffet yemini etmiş, kılıcını Montserrat Manastırı'nda Kutsal Bakire'nin sunağına asmış ve bir hacı kıyafeti

---

⁵¹ a.yer.

⁵² Güngör, *Cizvitler*, s. 43.

⁵³ Frank K. Flinn, "Jesuits", *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007, s. 288.

⁵⁴ a.g.e., s. 383.

giymiştir.⁵⁵ Bu sırada okuduğu bir kitabın etkisi ile “Mesih’in Askeri” olmaya karar vermiştir.⁵⁶ Daha sonra Manresa’da bir mağaraya giderek bir yıllık inzivaya çekilmiştir. İnziva sonrası edindiği manevi içgörüler, dünya çapında hâlâ yaygın olarak kullanılan bir inziva kılavuzu olan “Ruhsal Egzersizler”de kaydedilmiştir. Ignatius daha sonra Roma’ya ve oradan da Müslümanları Hıristiyanlığa döndürmeye çalıştığı kutsal topraklara gitmiştir.⁵⁷

Aziz Ignatius’un, Kutsal Topraklara yolculuğu dolayısı ile Aziz Francis’i; uzun süreler İspanya ve Paris’te bilim adamı olarak çalışmasından dolayı Aziz Dominik’i örnek aldığı bilinmektedir. Ignatius’un fakirlik hakkındaki düşüncelerinde her iki azizin etkisi bulunmaktadır. Bunun yanında, Katolik reformunun önemli temsilcileri olan Fransiskanlar, Dominikanlar ve Cizvitler içinde, Cizvitler ve Fransiskanlar birbirlerine daha yakın durmaktadırlar. Cizvitler ve Fransiskanlar Hz. İsa’nın insani yönünü merkeze alıp İsa merkezli bir düşünce geliştirmişlerdir.⁵⁸ Assisili Francis fakirliği tarikatı için esas nokta olarak belirlemişken; Ignatius, özgür iradenin temelinde itaati vurgulamıştır.⁵⁹

Ignatius, tarikata “İsa Cemiyeti (“The Society of Jesus” kısaltması olan SJ olarak da kullanılmaktadır)” adını vermiştir. Cizvit ismi ise “Jesuita” dan gelmekte olup Orta Çağ Hıristiyan düşünürlerince ölen Hıristiyanların öldükten sonra dönüştüğü “başka bir İsa” olarak tanımlanmıştır. Zaman içerisinde olumsuz olarak sahte ve ikiyüzlü manasında da kullanılmakla birlikte İsa Cemiyeti’nin kabul gören ismi olarak kullanılmaya devam etmiştir.⁶⁰

Ignatius Paris’te öğrenci olduğu dönemde (1534), rahip Pedro Fabro ve diğer yedi arkadaşıyla birlikte İsa Cemiyeti’nin temellerini atmıştır. Fakirlik, bekârlık ve Kutsal Topraklara gitmek üzerine yemin etmişlerdir. Kutsal Topraklara ulaşmaları mümkün olmayınca “Papanın emrinde çalışmaya ve karşı-reformasyon kapsamında onun göndereceği bütün cephelerde çarpışmaya” yemin etmişlerdir.⁶¹ Kısa bir süre içinde tarikatın varlığı tüm eski ve yenedünyada hissedilmiştir. Tarikat hümanist eğitim

---

⁵⁵ Frank K. Flinn, “Ignatius of Loyola, St.”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007, s. 359.

⁵⁶ Günay Tümer, “Cizvitler”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1993, C. 8, s. 40.

⁵⁷ Flinn, “Ignatius of Loyola, St.”, ss. 359-60.

⁵⁸ Güngör, *Cizvitler*, s. 49.

⁵⁹ Hitchcock, *The History of the Catholic Church: From the Apostolic Age to the Third Millennium*, s. 249.

⁶⁰ Tümer, “Cizvitler”, s. 40.

⁶¹ Ali Murat Yel, “Geleneğin Bozulması, Kurtuluş Teolojisi ve Cizvitler”, *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, C. III, S. 5 (1998), s. 36; Flinn, “Jesuits”, s. 383.

kurumları kurmuş, dünyanın en uzak noktalarına misyonerler gönderip hizmet etmiş ve Katolikliğin entelektüel yaşamını en üst düzeyde beslemiştir. Tarikatın sloganı “Ad Majorem Gloriam Dei (Tanrı'nın Yüceliği İçin)”dir.⁶²

Tarikata girmek isteyen kişiler için on yıldan uzun bir eğitim süresi öngörülmüştür. Aday iki yıl süren çömezlik döneminden sonra sosyal bilimler veya felsefe alanlarından birinde uzmanlaşıp dört yıl süren teoloji eğitimi almaktadır. Sonra bir yıllık ikinci adaylık devresine başlamaktadır. Ardından fakirlik, iffetli olma, itaat ve Papa'ya bağlılık üzerine yemin ederek tarikata üye olmaktadır. Ignatius'a göre, “Tarikat müntesiplerine düşen cevap vermek değildir. Niçin demek de değildir; ancak yapmak veya ölmektir.”⁶³

Cizvitler, misyonerlik faaliyetlerinin yanında eğitime de özel bir önem atfetmişler pek çok okul kurmuşlardır. Bu okullar zaman içerisinde Katolik Kilisesi'nin en önemli eğitim kurumları haline gelmiştir.

Cizvitlerin üzerinde çalıştıkları bir başka alan da dünyanın çeşitli yerlerinde Katolikler için Ruhsal Egzersizler modelinin modern dünyevi koşullara uyarlandığı inzivalar düzenlemektir.⁶⁴ Cizvitler; klasik tarikat anlayışının temel öğelerini bünyesinde bulundurmanın yanı sıra, bu öğeleri günün şartlarına ve zamana göre uyarlayıp sistemli hale getirmeleri ile diğer klasik tarikatlardan ayrılırlar.

Cizvitler Birinci Vatikan Konsili'nde modernizme karşı Kilise'yi destekleyip yanında yer almışlar, fakat esas olarak II. Vatikan Konsili'nde alınan kararlarda etkili ve yönlendirici olmuşlardır.

Cizvitlerin günümüzde 35.000 üyesi mevcuttur ve Fransiskanlardan sonra Kilise bünyesindeki ikinci büyük tarikatıdır. 3200 kurumda 13.000 tarikat mensubu eğitim vermektedir. Pierre Canisius, Roberto Bellarmino, Mattea Ricci, Teilhard de Chardin gibi pek çok bilim adamı yetiştirmişlerdir.⁶⁵ Ayrıca Kilise tarafından onaylanmış 38 Aziz, 134 Kutsanmış, 36 Hürmete Layık ve 115 Tanrı'nın Hizmetçisi tarikat üyesidir.⁶⁶ 2013 yılında papa seçilen Papa Franciscus (1936 ---) da bu tarikata üyedir. En prestijli Katolik

---

⁶² Flinn, “Jesuits”, s. 383.

⁶³ Tümer, “Cizvitler”, s. 41.

⁶⁴ Flinn, “Jesuits”, s. 384.

⁶⁵ Tümer, “Cizvitler”, ss. 41-42.

⁶⁶ Yel, “Geleneğin Bozulması, Kurtuluş Teolojisi ve Cizvitler”, s. 36.

dergilerinden *Biblica*, *Civiltà Cattolica* ve *Teolojik Çalışmalar Cizvitler* tarafından yayımlanmaktadır.⁶⁷

---

⁶⁷ Flinn, "Jesuits", s. 384.

İKİNCİ BÖLÜM
JOSEMARÍA ESCRIVÁ DE BALAGUER VE OPUS DEI

1. OPUS DEI'NİN KURULUŞU VE GELİŞİMİ

1.1. JOSEMARÍA ESCRIVÁ: HAYATI VE AZİZLİK SÜRECİ

Josemaría Escrivá de Balaguer, İspanya'nın kuzey bölgesinde bir Endülüs şehri olan Huesca şehrine bağlı Barbastro kasabasında 9 Ocak 1902 tarihinde doğmuştur. Ailesi dindar bir aile olup 4 kardeşi daha vardır. Ailesi sıradan ve çalışkan bir ailedir. Mercado Meydanı'nda yer alan doğduğu ev hâlihazırda Opus Dei'nin kadın kolları için merkez işlevini görmektedir.

Resmi biyografide yer alan olağan dışı bir olaya göre Escrivá, iki yaşında iken çok ciddi bir hastalık geçirmiş ve doktorların iyileşmesi konusunda ümitleri kalmamıştır. Annesi çocuğu alarak Barbastro yakınlarında bir dağ manastırındaki “Torreciudad Bakiresi'ne” giderek dua etmiş ve Escrivá bunun üzerine mucizevi bir şekilde iyileşmiştir.⁶⁸ Resmi biyografilerde belirtilmese de menenjit veya sara olması muhtemel bu hastalık ruhsal dünyasında bazı izler bırakmıştır: öfkeli bir mizaç, için kapanık bir kişilik ve sanrılar.⁶⁹

Escrivá'nın yaşamı ile ilgili olarak resmi kayıtlarda 1928 yılında alacağı ilahi ilhamlara kadar başka bir ilginç olay yer almamaktadır. Bu durum diğer azizlerin biyografileri ile ilginç bir tezat oluşturur. Hayatında, onun kuracağı dini hareket için işaret olabilecek bazı olağanüstü belirtilerin yer alması beklenirken bunlar biyografisinde yoktur. Opus Dei üyelerine göre onun sırrı hayatının olağan üstü olmaması ve üst düzey karizmasıdır. Takipçileri, onun karizmasının yakınında bulunan herkes tarafından bir çırpıda fark edilebildiği üzerinde ittifak halindedir.⁷⁰

Escrivá'nın ailesi, 1913 yılında kumaş tüccarı olan babasının işleri bozulana kadar ekonomik olarak iyi sayılabilecek bir durumdadır. 1915 yılında babasının işleri bozulduğunda ekonomik olarak sıkıntıya düşmüşler ve Rioja'nın başkenti olan Logrono'ya taşınmak zorunda kalmışlardır. Bundan sonraki süreç şöyle gelişecektir:

Logrono'da babası bir tüccarın yanında çalışmaya başladı. Escrivá, Tanrı'dan ilk işaretleri burada aldı. Bir keşiş tarafından çıplak ayak ile kar üstünde bırakılan izleri

---

⁶⁸ Zeynep Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, İstanbul: Batı Araştırmaları Merkezi, 2016, s. 11.

⁶⁹ Ali Serdar Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, İstanbul: Eftelya Kitap, 2019, s. 129.

⁷⁰ Jose Vicente Casanova, *The Opus Dei Ethic and the Modernization of Spain*, (Doktora Tezi), New York: New School for Social Research, 1982, s. 142.

gördü. Ne olduğunu henüz tam olarak kavrayamasa da kalbinde Tanrı'ya hizmet etmek arzusu doğdu ve Tanrı'nın kendisinden bir şeyler yapmasını istediğini düşündü.⁷¹

Genellikle rahip olmak isteyen çocukların en geç 12 yaşına kadar rahip okuluna başladıkları bilinmekte iken Escrivá 1918 yılında Logrono'da rahip okuluna kayıt oldu.⁷² Okulundan memnun olmayan Escrivá, Aragon'nun başkenti Zaragoza'ya taşınarak San Carlos Rahip Okulu'nda eğitimine devam etti. 1924 yılı Kasım ayında babasının rahatsızlandığı haberini aldı. Logrono'ya ailesinin yanına döndüğü gün babası kalp krizinden hayatını kaybetti. Ailenin en büyük çocuğu olarak annesi ve kardeşlerinin bakım sorumluluğunu üstlendi.⁷³

1925 yılında rahip olarak okuldan mezun olmasına rağmen hayalindeki kariyer sıradan bir rahiplik üzerine değildi. Düşüncesine göre esas olan unvan değil dini arayışın kendisi idi. Kırsal kesimdeki bazı kiliselerde kısa süreyle görevlendirildi. Bu dönemde "The Way" adı ile yayımlanacak olan ve ruhsal tecrübelerini içeren kitabını yazmaya başladı. Bu kitap Opus Dei mensupları için "günlük olarak okunan bir bakıma ikinci bir Kutsal Kitap" haline gelecektir.⁷⁴

Babasının ölümü üzerine ailesini alarak Madrid'e taşındı. Burada teoloji çalışmalarının yanı sıra hukuk fakültesine de devam etti. Bu, daha sonra pek çok Opus Dei mensubu için rol model olacak bir davranıştı: Rahip olmadan önce seküler alanlarda eğitimlerini tamamlayarak bu seküler temel üzerine rahiplik eğitim almak.⁷⁵ Zaragoza Üniversitesi'nden mezun olarak hukuk diploması aldı. 1928 yılında hukuk çalışmalarına ilişkin doktorasını sürdürürken bir yandan da ailesine bakmak için özel ders verdi. Madrid'de bulunan, özellikle aristokrat kadınların üye olduğu Havarisel Kadınlar Cemaati ile temaslarda bulundu. Bu ailelerin çocuklarına evlerinde Latince dersi verdi. Böylece aristokrat çevrede tanınmaya başladı⁷⁶.

2 Ekim 1928 Guardian Angels Feast (Koruyucu Melekler Yortusu) gününde, inzivada olduğu esnada Tanrı tarafından işaret aldığını iddia ederek Opus Dei'yi kurma

---

⁷¹ Ali Murat Yel, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei", *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, S. 9 (2000), s. 153.

⁷² Casanova, *The Opus Dei Ethic and the Modernization of Spain*, s. 144.

⁷³ John Flader, "Opus Dei in the Church", *Australasian Catholic Record*, C. 89, S. 2 (2012), s. 222.

⁷⁴ Kathy Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, (Doktora Tezi), New Orleans: Tulane University, 1975, s. 64.

⁷⁵ Casanova, *The Opus Dei Ethic and the Modernization of Spain*, s. 144.

⁷⁶ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 130.

sürecini başlattı.⁷⁷ Tanrı'nın yüzyıllardır istediği işi (Opus Dei) gördüğü bu ilahi deneyim Escrivá'nın hayatında önemli bir dönüm noktası oldu.⁷⁸

14 Nisan 1931'de İspanya'nın monarşiden cumhuriyete geçişi tüm İspanya'yı etkilediği gibi Escrivá'yı da etkiledi. Sağ düşünceli ve muhafazakâr bir insan olarak bu değişimden diğer pek çok din adamı gibi rahatsız oldu.⁷⁹ Madrid'de birkaç kilise yakıldığında yakınlardaki bir manastıra yerleşerek orada yaşamaya başladı.

Escrivá, etrafında bir grup öğrenci ve arkadaşını toplayarak çekirdek ilk grubunu oluşturdu. İkinci bir grup rahiplerden oluşmaktaydı. Üçüncü grup ise 1930 Haziran'ında Hastalar Vakfı için yaptığı bir konuşmada tanıştığı işçi ve memurlardı.⁸⁰ Escrivá, başından beri sadece din adamlarına hitap eden ve sadece onlardan oluşan bir yapı kurmayı düşünmemişti. Benimsediği temel prensip şu idi: Gündelik yaşamında Tanrı'ya karşı görevlerini yerine getiren herkes kutsal olabilirdi. Önceleri sadece erkek üyelerin kabul edildiği tarikata sonraları kadınlar da kabul edilmeye başlandı. Fakat kısa süre sonra cinsiyet ayrımı başladı; kadın ve erkek üyeler birbirinden her alanda ayrıldı.

1932'de Escrivá bir haftalık bir inzivaya çekildi ve uygulayacağı bazı çileleri içeren bir liste yaptı. Bir gün oruç tuttu, tatlı yemeyi bıraktı, âyin haricinde su içmedi. Fiziksel olarak çilenin etkisini artırmak için zincir, kırbaç ve cilice (dikenli zincir) kullandı. Haftada üç gece yatak üzerinde değil sadece tahta zeminde yatarak uyudu.⁸¹

İkinci Cumhuriyet ile birlikte İspanya'da Katolik eğitim sistemi ciddi darbe aldı. 1932'de Cizvit tarikatının faaliyetleri İkinci Cumhuriyet tarafından feshediliğinde dini eğitim alanında ciddi bir boşluk meydana geldi ve bu boşluk Escrivá'nın dikkatini çekti.⁸² 1933'de sağcıların seçimden galip çıkması ile Escrivá bu boşluğu doldurmaya talip oldu.

17 Temmuz 1936'da İspanya'da iç savaş başladı. Savaş sürecinde din adamlarına karşı da ciddi saldırılar meydana geldi. Bu saldırıların birinden Escrivá'nın bir akıl hastanesinde deli taklidi yaparak kurutulduğu belirtilmiştir.⁸³ Yine başka bir saldırıdan, 30 Ağustos 1936'da askerler tarafından öldürülmekten arkadaşının evinde tavan arasında saklanarak kurtulmuştur.

---

⁷⁷ Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 12.

⁷⁸ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 64.

⁷⁹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 131.

⁸⁰ Noam Friedlander, *Tanrı'nın İşleri*, çev. Enver Günsel, İstanbul: Neden? Kitap, 2010, s. 22.

⁸¹ a.g.e., s. 29.

⁸² Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, s. 72.

⁸³ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 59.

Madrid’de de çatışmalar başlayınca Escrivá birkaç arkadaşı ile beraber aynı zamanda General Franco’nun da ana karargâhı olan Burgos kentine geçti. Bu dönemde Franco’ya ruhsal açıdan danışmalık yapması ve Franco taraftarlarıyla ilişkileri nedeniyle eleştirilmiştir.⁸⁴

1939 yılında savaş sona erdiğinde Madrid’e dönerek doktorasını bitirdi. 1940 yılında soyadında değişiklik yapmak için İspanyol devletine başvurdu. “y Albas” olan soyadını, avam ve sıradan bulduğu için daha aristokratik ve asil görünen “de Balaguer” ile değiştirdi. İsa’nın Simun’a verdiği Petrus (kaya) unvanı gibi, yardımcısı ve sağ kolu Alvaro de Partillo’ya da “Saxum (kaya)” unvanını verdi. 1930’lu yıllarda Opus Dei üyesi olan “çocuklarına” Papa’nın resmi dokümanlarında kullandığı gibi tamamı Latince bir mektup yazdı. Fakat ilginç olan detay o tarihte tarikatın hiçbir üyesi bulunmamaktaydı.⁸⁵

Escrivá 1946 tarihinde Roma’ya yerleşti ve Lateran Üniversitesi’nde teoloji doktorasını yaptı. Bundan sonra Vatikan’da çeşitli kademelerde görev yaptı ve Papa XII. Pius’un en güvendiği kişilerden biri oldu. II. Vatikan Konsili’nde, kilisede ortaya çıkan liberal eğilimden rahatsız olmasına rağmen Papa’ya itaatini korudu. Görevlerini yaparken bir yandan da Opus Dei’ye ilgisini muhafaza etti; Avrupa ve Güney Amerika’da tarikatı ile ilgili ziyaretlerde bulundu.

1948 yılında bir papalık üniversitesine temel olan Kutsal Haç Koleji’ni (Holly Cross College), 1952’de ise Opus Dei için kilit taşı niteliğinde olan Navarra Üniversitesi’ni kurdu.⁸⁶ 1970 yılında Meksika’ya, 1974 ve 1975 yıllarında ise Orta ve Güney Amerika’ya giderek binlerce insanın katıldığı toplantılar gerçekleştirdi ve tarikatın buralarda gelişmesi için çalıştı.⁸⁷ Klasik haline gelmiş “The Way” adlı kitabı başta olmak üzere “Furrow”, “The Forge”, “The Christ is Passing By” gibi pek çok kitap yayımladı.

Escrivá’nın kendine özgü olan ve mesajını bu kadar önemli kılan şey, açıklamaya göre, ilahi ile insani olanın iç içe geçmesi konusundaki derin anlayışıydı.⁸⁸ İnsanlığın ilk dönemlerinden beri varolan iki sorun için çözüm bulduğunu düşünmüştü. İlki, yaratılışın ve ilahiliğin -yüzyıllar boyunca farklı panteizm biçimleriyle ifade edilmiş olan- aşırı birliği; ikincisi ise -deizm, agnostisizm veya ateizmde olduğu gibi Tanrı’nın dünyadan

---

⁸⁴ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 133.

⁸⁵ Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, s. 154.

⁸⁶ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 65.

⁸⁷ Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, s. 154.

⁸⁸ Joseph Evans, “The Educational Vision of St Josemaría Escrivá, Founder of Opus Dei”, *International Studies in Catholic Education*, C. 4, S. 2 (2012), s. 164.

dışlanması anlamında- ikisinin aşırı ayrışmasıydı. Bir yazısında bunu şöyle ifade etmiştir: “Kutsal, ilahi bir şey vardır, en sıradan durumlarda gizlidir ve onu keşfetmek her birinize bağlıdır”, “Görünmez Tanrı’yı görünür ve maddi şeylerde keşfediyoruz”⁸⁹.

Ölümünden üç ay önce, rahipliğe atanmasının ellinci yıldönümünü kutlayacağı günün arefesinde bir Hıristiyanın, özelde ise Opus Dei üyelerinin dünyevi meseleler karşısındaki radikal tutumunu özetleyen şu fikri dile getirmiştir: “Hem cennette hem de dünyada olmalıyız, cennetle dünya arasında değil; çünkü biz dünyaya aitiz. Dünyada ve cennette aynı anda olmalıyız! Cennette ve dünyada, Tanrı ile dolu geçirdiğimiz süre boyunca yaşamlarımızın nasıl olması gerektiğini ifade etmenin formülü budur. Ama dünyaya ait olduğumuzu ve Rabbimizin hizmetinde kullanmak istediği toprak kaplar olduğumuzu bilerek”⁹⁰.

Josemaría Escrivá de Balaguer 26 Haziran 1975 tarihinde Roma’da öldü. Ölümünü müteakip çeşitli ülkelerden 69 kardinal ve 1300 piskoposun isteği üzerine azizlik süreci 1981 yılında başlatıldı. Azizliğine esas olmak üzere ölümünden sonra da pek çok mucize gerçekleştirdiği iddia edildi. Bir örnek vermek gerekirse; 1976 yılında Karmelit rahibelerinden Concepcion Boullon Rubia “lipomantosis” denilen ve ender görülen, boynunda portakal büyüklüğünde bir tümör hastalığından ölmek üzere iken ailesinin Josemaría Escrivá ismi ile dua etmeleri üzerine ani ve kesin bir şekilde iyileşmiştir. Bahsedilen mucizeyi Aziz İlan Etme Süreci Doktorlar Komitesi (Board of Physicians for the Congregation of the Causes of Saints) onaylayarak kayda geçirmiştir.⁹¹

Josemaría Escrivá’nın hayatı ve çalışmaları detaylı bir şekilde yaklaşık on yıl boyunca incelenerek 17 Mayıs 1992 günü Aziz Petrus meydanında kendisine “Kutsanmış (Blessed)” unvanı Papa II. Jean Paul tarafından verildi. Komite, Kasım 1992’de Dr. Manuel Nevado Rey’in tedavisi mümkün olmayan bir hastalık olan kanserli Kronik Radyodermatit’ten Josemaría Escrivá’nın ismi ile dua ederek mucizevi bir şekilde iyileşmesi hakkında mektup aldı.⁹² Bu kanıtlar da değerlendirmeye alınarak 6 Ekim 2002 tarihinde Escrivá’nın Papa II. Jean Paul tarafından aziz ilan edildiği bir âyin gerçekleştirildi. Âyine dünyanın çeşitli bölgelerinden 42 kardinal, 470 piskopos, birçok tarikat ve dini topluluğun temsilcileri ve halktan 350.000 civarında kişi katıldı.

---

⁸⁹ Josemaría Escrivá De Balaguer, *Conversations with St. Josemaría Escrivá*, New York: Scepter Publishers, 2008 (n. 98).

⁹⁰ Daniel Cummings, “The Founder of Opus Dei”, *The Furrow*, C. 27, S. 9 (1976), s. 541.

⁹¹ Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, s. 154.

⁹² Ebe, *The Canonical Approval of Opus Dei*, Amazon, 2017.

Âyinde Papa II. Jean Paul, Escrivá hakkında şu konuşmayı yapmıştır: “Josemaría, dünyayı kurtarmak için olağanüstü bir silah olarak gördüğü dua pratiğinde ustaydı. O her zaman şunu tavsiye etmiştir: ‘En başta dua, sonra kefarete, en son sırada eylem.’⁹³ Bu bir paradoks değil, ebedi bir gerçektir: Havariliğin verimliliği her şeyden önce dua, yoğun ve sürekli kutsal yaşamda yatar. Bu, özünde kutsallığın ve azizlerin gerçek başarısının sırrıdır”⁹⁴.

Katolik dünyasında, kutsanmış ilan edildiği tarih olan 17 Mayıs Aziz Josemaría günü olarak kutlanmaktadır.

Opus Dei yöneticilerinden Daniel Cummings, Escrivá’nın mirasını şöyle özetlemiştir: “Ondan geriye kalan Petrus’un halefine (Papa) olan sevgisi, sadâkati, bereketle taçlanan örnek hayatı, tarikatın iyi tanımlanmış teolojik içeriği ve kesin hukuki esaslara sahip temelidir. Bu mirasın doğaüstü etkisi, tüm kutsallığın tek yazarı olan ve tarih boyunca insanlar arasındaki çalışmalarını yürütmek için araçlar seçen Tanrı’nın sonsuz merhametiyle açıklanabilir”⁹⁵.

1.2. OPUS DEI’NİN KURULUŞ VE GELİŞİM SÜRECİ

Opus Dei ibaresi teknik olarak, Latin Katolik Kilisesi geleneğinde Aziz Benedict kanunlarından âyinleri ifade eden, yani “İsa Mesih’in rahiplik makamının tatbikatı, halka açık ibadetler İsa Mesih’in mistik bedeni tarafından, yani baş ve üyeleri tarafından gerçekleştirilir” manasında bir terimdir.⁹⁶

Konumuz olan Opus Dei; hakkında en çok konuşulan, spekülasyonda bulunulan Katolik tarikatların başında gelmektedir. Tam ismi “Sociedad de la Santa Cruz de Opus Dei”dir. Tarikatın misyonunu genel olarak ifade etmek gerekirse, “Bütün sosyal sınıflara ait Hıristiyanlara, inançlarına uygun bir hayat tarzı sağlamak ve toplumun her kesiminde dindarlaşma olgusunu yaymaktır”⁹⁷. Resmi dokümanlarına göre ise, görev olarak Katoliklere ve durumu ne olursa olsun bütün insanlara manevi açıdan yardımcı olmayı benimsemiştir. Bu görev doğrultusunda İncil’e ilişkin öğretilerin pratik olarak günlük

⁹³ Josemaría Escrivá De Balaguer, *The Way: The Essential Classic of Opus Dei’s Founder*, New York: Image, 2006 (n. 82).

⁹⁴ Russell Shaw, “Working for God”, *Catholic Answer*, C. 24, S. 6 (2011), s. 8.

⁹⁵ Cummings, “The Founder of Opus Dei”, s. 542.

⁹⁶ Giorgio Agamben, *Opus Dei: An Archaeology of Duty*, Stanford, California: Stanford University Press, 2013, s. xi.

⁹⁷ Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, s. 152.

yaşamda uygulanması teşvik edilmektedir. Opus Dei'nin temel doktrini gereği hangi iş yapılıyor olursa olsun yapılan iş şu şekilde kutsallaştırılmaya çalışılmalıdır:

- İş mümkün olduğunca en iyi şekilde yapılmalıdır.
- İş yapılırken kanunlara ve ahlaki öğretilere dikkat edilmelidir.
- Çalışırken Tanrı ile iletişimde kalınmalıdır.
- İşi yaparken toplumun ilerlemesine katkı ve diğer insanlara hizmet bilinci içerisinde bulunulmalıdır.⁹⁸

Opus Dei'nin kurucusu olan Aziz Josemaría Escrivá de Balaguer'in henüz gençlik dönemlerinde kalbinin derinliklerinden ateşli bir şekilde "Domine ut sitl (Tanrım, öyle olsun)" şeklinde bir dua yükselmiştir.⁹⁹ İlerleyen dönemde bu duanın da teşviki ile Opus Dei, 2 Ekim 1928'de Madrid'de Koruyucu Melekler Yortusu (Guardian Angels Feast) gününde kurulmuştur.

Tarikatın Escrivá'ya gelen ilahi bir çağrı ve görünüm sonrasında kurulduğu üyeleri tarafından kabul edilmektedir. Opus Dei resmi dokümanlarına göre Escrivá odasında dua etmekte olduğu bir anda "Our Lady of Los Angeles"ın yakınındaki kilisesinin çan seslerini duymuş ve Tanrı'nın yıllardır gerçekleştirmek istediği Opus Dei'yi görmüş; kimsenin tanımadığı genç ve sıradan bir rahip olarak tarikatı kurmak için çağırılmıştır.¹⁰⁰ Tanrı, ondan, gündelik ve profesyonel işlerini yapan seküler insanlar için Tanrı'ya adanmışlığı içeren bir kutsallık yolu açmasını istemiş,¹⁰¹ ondan istenen şey yeni ve geniş kapsamlı, evrensel Kilise'nin ve pek çok ruhun hizmetinde "kıyıları olmayan bir deniz" olarak nitelenmiştir.¹⁰²

Sunmuş olduğu inanç belirli bir öğretiyeye bağlı kalma çağrısı değil, iyi niyetli herhangi bir erkeğin ya da kadının dâhil olduğu tüm asil insan faaliyetlerinin ebedi değerinin ilânıydı. Escrivá, öğretisini şöyle ifade etmiştir: "Opus Dei, yaşamdaki herhangi bir durumun ve herhangi bir profesyonel çalışmanın, doğru olması ve öyle kalması koşuluyla Tanrı'ya götürebileceğinin harika gerçeğini kabul eder. Günlük yaşamımızı, profesyonel ve sosyal faaliyetlerimizi yaş veya koşullar ne olursa olsun

---

⁹⁸ Russell Shaw, "Working for God", *Catholic Answer*, C. 24, S. 6 (2011), ss. 6-9; Robert Hutchison, *Their Kingdom Come: Inside The Secret World Of Opus Dei*, New York: St. Martin's Griffin, 2006, s. 34.

⁹⁹ Cummings, "The Founder of Opus Dei", s. 539.

¹⁰⁰ Casanova, *The Opus Dei Ethic and the Modernization of Spain*, s. 145; Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 13.

¹⁰¹ Flader, "Opus Dei in the Church", s. 222.

¹⁰² Cummings, "The Founder of Opus Dei", s. 539.

kutsallaştırmak ve havariliğin araçlarına dönüştürmek için dünyanın içinde Tanrı'ya kişisel bir adanmışlık aracı haline getirebiliriz".¹⁰³, "İnsanın işi, ilahi işimizin bir parçası, hem de önemli bir parçasıdır".¹⁰⁴

Escrivá'nın öğretisinin özü herkesin sıradan hayatının içinde kutsallığa çağrıldığı anlayıştı. Onun bu düşüncesi II. Vatikan Konsili tarafından da vurgulanan, ideal olan kutsallığa evrensel çağrı yerine kutsallığın günlük işlerde de bulunabileceği şeklindeki bir anlayıştı.¹⁰⁵

Opus Dei, Kilise'deki diğer tarikatlardan oldukça farklı bir şekilde ortaya çıkmıştır. Çünkü Kilise'nin hizmetinde yeni bir yaşam biçimi sunan ve havariliğin varoluşuna inanan kararlı bir lider, benzer fikirlere sahip bir grup insan yoktu. Daha ziyade, Tanrı'nın kendisinden bir şey istediğini uzun yıllardır bilen ve O'nun ne istediğini aniden gören, yirmi altı yaşında ve yalnızca üç yıldır görevde olan genç bir piskoposluk rahibi vardı. Bu nedenle daha sonraki yıllarda Opus Dei'nin kurucusunun kendisi olmadığını, onu kuranın bizzat Tanrı olduğu hususunu sık sık dile getirmiştir. Hatta kendisine rağmen Tanrı'nın iradesinin bir sonucu olarak Opus Dei'nin kurulduğunu pek çok kez ifade etmiştir.¹⁰⁶

Escrivá, söz konusu görüş üzerine Tanrı'dan bir çağrı aldığını düşünmüş; kendisi gibi mevcut dini doktrin ve pratiklerden tatmin olmayan insanlarla aldığı çağrıyı paylaşmayı görev bilmiştir. Bir yandan rahiplik faaliyetini yürütürken bir yandan da üniversitede kendisini izleyen ve ruhani önder olarak kabul eden bir grup oluşturmaya başlamıştır. Grubun çoğunluğu öğrencilerden ve Madrid Üniversitesi'nde görevli araştırmacılardan oluşmaktaydı. Grubun ilk üyeleri Isidoro Zorzano, Juan Jiménez Vargaz, Luis Gordon ve Ricardo Fernandez Vallespin'di.¹⁰⁷ Opus Dei'nin kuruluşunun tarihi, tarikat üyelerinden Bernal'e göre kurucusunun ve arkadaşlarının tarihi şeklinde de ifade edilebilir.¹⁰⁸

---

¹⁰³ a.g.e., s. 540.

¹⁰⁴ a.yer.

¹⁰⁵ Evans, "The Educational Vision of St Josemaría Escrivá, Founder of Opus Dei", s. 164.

¹⁰⁶ Conrad Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, Maplewood Publishing, 2016, s. 9.

¹⁰⁷ Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 14.

¹⁰⁸ Casanova, *The Opus Dei Ethic and the Modernization of Spain*, s. 145.

Dominikenler veya Fransiskanlar gibi geleneksel ve bilindik tarikatlardan uygulamalar noktasında farklılıklar içerse de Opus Dei'nin bir "Ordre (Hıristiyanlıkta mezhep veya tarikat)" olduğu nettir.¹⁰⁹

Opus Dei isminin nereden geldiği konusunda ilginç bir anekdot mevcuttur. Başlangıçta tarikatın bir ismi bulunmuyorken, görevli olduğu kiliseye günah çıkarmaya gelen bir kişinin Escrivá'ya "Tanrı'nın İşi nasıl gidiyor?" diye sorması üzerine, Escrivá bunun ilahi bir işaret olduğunu değerlendirmiş ve bundan sonra topluluğunu Opus Dei olarak isimlendirmiştir.¹¹⁰

Esas olarak İspanya İç Savaşı'nın sonunda ortaya çıkan Opus Dei, İspanya'yı yeniden Hıristiyanlaştırma ve tekrardan bir Katolik kültürü oluşturma amacıyla muhafazakâr kanatta yer almış; kendisini politik olarak en önemli geleneksel monarşist gruplardan biri olan ve 1931'de kurulan Acción Española ile özdeşleştirmiştir.¹¹¹

Opus Dei üyeleri kendilerini İspanya'nın kurtarıcıları ve yeniden kurucuları, hatta daha da ileri giderek tüm Batı medeniyetinin potansiyel kurtarıcıları olarak görüyorlardı. İç Savaş onlar için tatsız bir gereklilikti. Kendilerini aydın veya filozof olarak tanımladılar. Onlara göre entelektüeller ve filozoflar toplum yaşamında kilit bir rol oynamaktaydılar. Kitleler kaçınılmaz olarak entelektüellerin fikirlerini takip edeceklerdi. Bu durum, fikirlerin belirli bir oranda basitleştirilmesini -gecikme söz konusu olsa bile- kaçınılmaz kılmaktaydı. Dolayısıyla entelektüel olmak ağır bir sorumluluk teşkil etmekteydi.¹¹²

Escrivá, Opus Dei'nin kuruluşu için öncelikle Madrid piskoposundan "sözlü onay" almış; fakat sonrasında herhangi bir seküler organizasyondan farklı olarak yazılı onay için acele etmemiştir. Escrivá'nın resmi biyografisini yazan Perrez-Embid'e göre yeni tip Katolik tarikatın kanonik statüsü açığa kavuşturulana kadar beklemeyi tercih etmiştir.¹¹³ Her ne kadar seküler kesime hitap eden bir tarikat olsa da, üyelerini manevi olarak eğitecek rahiplerin Opus Dei anlayışına sahip olması gerektiğini düşündüğü için, tarikat kendi rahiplerini yetiştirmeye başlamıştır. Opus Dei üyesi rahipler öncelikle dini

---

¹⁰⁹ Niyazi Öktem, *İnanç Sarmalında Batı Dünyası ve Karşılaştırmalı Gülen Hareketi*, İstanbul: Truva Yayınları, 2010, s. 18.

¹¹⁰ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 9.

¹¹¹ Leslie Mackenzie, "The Political Ideas of the Opus Dei in Spain on JSTOR", *Government and Opposition*, C. Vol. 8, S. No. 1 (1973), s. 74.

¹¹² a.g.e., s. 75.

¹¹³ Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, s. 67.

olmayan eğitimlerini almakta ve sonrasında dini eğitimlerini tamamlamakta; böylece laik bir dindar olduklarını göstermektedirler.¹¹⁴ Escrivá'nın mesajı ve öğretisi de zaten Katoliklik ile modern dünyayı uzlaştırmak ve bunların birlikte var olabileceği bir şekle dönüştürmek üzerineydi.

Opus Dei başta erkeklerden oluşan bir tarikat olarak kurulmuşken, 14 Şubat 1930 tarihinde kadınlar için de bir şube açmaya karar vererek Madrid Üniversitesi'nde kadınları da üye olarak kabul etmeye başlamıştır.¹¹⁵ Tarikat için bir dönüm noktası olan bu kararın ilhamı 1930'daki Aziz Valentin yortusunda gelmişti. Havarisel Kadınlar Cemaati kurucularından biri Escrivá'dan seksen yaşındaki annesi için aileye ait konakta âyin yapmasını istemişti. Komünyon esnasında Escrivá, Tanrı'nın kendisine tarikatı içinde (o tarihte hâlâ adı bulunmamaktadır) kadınlar için ayrı bir bölüm oluşturmasını söylediğini iddia etmiş ve bu şekilde Opus Dei'ye kadınlar da üye olarak kabul edilmeye başlanmıştır.¹¹⁶

Escrivá'nın Madrid'de üniversitede bulunduğu dönem Opus Dei'nin kuruluş ve gelişimi açısından kritik bir öneme sahiptir. Opus Dei ilk üyelerini çevreden sağlamıştı. Üyelerden biri olan Prof. Dr. Antonio Fontan'ın ifadesine göre kuruluşundan savaşın sonuna kadar geçen sürede çok az kişi tarikat hakkında bir şeyler duymuştu. Bu erken dönemlerde Escrivá özellikle genç üniversite öğrencilerinin ruhsal ve mesleki eğitimleri üzerine yoğunlaşmıştır. Fontan'a göre Escrivá'nın sunduğu ilkeler basit ve nettir: "Tanrı'nın çocuğu olarak ruhsal yaşam ve çalışma"¹¹⁷.

Madrid Üniversitesi İspanya için entelektüel ve politik anlamda önemli bir konumdaydı. Özellikle üniversitedeki kilit kadroların tamamına yakını liberal solcuların ve Marksistlerin elindeydi. Bu da Katolik inancına bağlı olanların üniversitede kendilerini azınlık olarak görmesine yol açmaktaydı. Sadece Madrid Üniversitesi'nde değil, İspanya genelinde de sol kesimin iktidarı ile benzer/uyumlu bir gelişme yaşanmaktaydı. 1931'de parlamentoda kabul edilen yasa ile 1851 tarihli Concordant'ın (Kilise ile devlet arasındaki anlaşma) önemli maddeleri feshedilerek Kilise sanayi, eğitim ve ticaretten men

---

¹¹⁴ Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 13.

¹¹⁵ Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, s. 69.

¹¹⁶ Hutchison, *Their Kingdom Come: Inside The Secret World Of Opus Dei*, s. 75.

¹¹⁷ Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, s. 68.

edilmiştir.¹¹⁸ Aynı yıl içerisinde kiliselere ve ruhban sınıfına karşı şiddet eylemleri başlamış, Madrid ve Endülüs'te pek çok kilise ve ruhban evi yakılmıştır. Bu durumda Opus Dei de diğer Katolik tarikatlar gibi faaliyetlerinde ve genişlemesinde ihtiyatlı olmak zorunda kalmıştır.

Escrivá, ilk öğrenci evini bu baskı döneminde (1934) Madrid'de üniversiteye hazırlanan öğrenciler için kampüse yakın ve geniş bir dairede açmıştır. Hukuk ve mimarlık okumak isteyen öğrenciler burada üniversiteye hazırlanıyorlardı. Evin adı olan “Dya”, “Derecho y Arquitectura (hukuk ve mimari)” ibaresinin baş harflerinden oluşmakla beraber Opus Dei üyeleri bunu kısaltmanın yanlış olduğunu ve doğrusunun “Dios y Audacia (Tanrı ve Cesur Kişi)” olduğunu ifade etmişlerdir.¹¹⁹ Artan baskılar üzerine Escrivá Valencia'ya geçerek burada çalışmalarına devam etmiştir.

1939 yılında savaşı General Franco ve taraftarlarının kazanmasından sonra Opus Dei genişlemeye ve tanınmaya başlamış; savaşın bitiminden itibaren Escrivá Madrid'e döndüğünde Moncloa adında başka bir üniversite evi kurarak çalışmalarını sürdürmüştü ve bu ev kısa sürede erkek öğrenciler için bir Colegio Mayor olmuştur.¹²⁰

Madrid piskoposu Leopoldo Eijo y Garay tarafından her zaman sıcak bir şekilde kutsanmış ve cesaretlendirilmiş olmasına rağmen, henüz resmi bir hukuki statüye sahip değildir. Piskopos, seküler insanların kendilerini Tanrı'ya adayabileceklerini kabul etmeyen Kilise'deki bazı kişilerin sert muhalefetine rağmen, 19 Mart 1941'de Opus Dei'yi kanonik olarak onaylamıştır.¹²¹ Bu, tatmin edici bir çözüm olmasa da, üyeler seküler statülerini değiştirmeden sıradan Hıristiyanlar olarak kalmış; dolayısıyla Opus Dei'nin seküler karakteri korunmuştur.¹²²

İç Savaş sonrasında, Franco ile olan yakın ilişkilerinin de etkisiyle Opus Dei üyesi olan José Maria Albareda yeni kurulan İspanyol Ulusal Araştırmalar Konseyi (CSIS) Genel Sekreteri oldu. Konsey hükümet tarafından finanse edilen tüm bilimsel çalışmaların ve profesörlük tahsislerinin yapıldığı kurumdu. Bu atama ile Opus Dei üyesi entelektüeller akademide hızla yükselmeye başladılar.¹²³

---

¹¹⁸ a.g.e., s. 71.

¹¹⁹ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 64.

¹²⁰ Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, s. 75.

¹²¹ James Condon, “The Secular Institutes and the Opus Dei”, *Studies: An Irish Quarterly Review*, C. 46, S. 181 (1957), s. 107.

¹²² Flader, “Opus Dei in the Church”, s. 224.

¹²³ Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 16.

Dini tarikatlarda önemli bir husus, tarihsel bağlamın bir tarikatın kimliğini değiştirmenin nedeni olmamasıdır. Görünüşte Opus Dei Tanrı'nın iradesine göre kurulmuş olmasına ve teoride çok güçlü bir kimliğe sahip olmasına rağmen zaman içerisinde tarikatta bir değişim yaşanmıştır. Özellikle 1941 yılından itibaren havarilik misyonunun, üyelerin kamu yönetiminde pozisyon almasından sonra önemli değişikliklere uğradığı görülmüştür.¹²⁴

Opus Dei ilk olarak 1945 yılında İspanya'daki Katolik basının dikkatini çekmeye başlamıştır. Bu tarihte yayımlanan bir makalede, 1944'te kamuoyu tarafından çok bilinmese de üç genç mühendisin rahipliğe atıldığı bilgisi yer almaktaydı. Makaleye göre Opus Dei, pek çok üniversite öğrencisi için seküler profesyonel yaşamlarını Hıristiyan bir anlayışla sürdürebilecekleri bir tarikattır.¹²⁵

1946 yılında Katolik Kilisesi, kendi iç hiyerarşisinde yeni bir yapılanma sürecini başlatmıştır. Escrivá; tarikatın idare amiri Alvaro de Portillo, kilise hukuku uzmanı Salvador Canals ve çevirmen José Orlandis ile birlikte Roma'ya giderek Opus Dei'nin bu yeni yapılanma sürecinde oluşturulan konseylerde yer alabilmesi için kulis faaliyetlerinde bulunmuştur. Kısa bir süre içinde tarikat Vatikan'ın yönetim kademesine rahipler yerleştirmeyi başarmıştır. Bu süreçte Escrivá, öğrencilerine kilise hiyerarşisi hakkında önemli bir öğüt vermiştir. Görev alan rahipler bu öğüt gereği genellikle kimsenin istemediği işleri almışlar ve her zaman onları organizasyonu karakterize eden profesyonel bir şevkle yerine getirmişlerdir.¹²⁶

1947'de seküler müesseselere kurum ve kuruluş yetkisi verildiğinde, Opus Dei bu kurumların ilki olma niteliği ile "Primum Institutum" olarak kayda geçmiş¹²⁷; yine aynı yıl Escrivá'ya "Papa Hazretlerinin (İç/dâhilî) Piskoposu" unvanı verilmiştir. Tarikat, Primum Intern Instituta adıyla Papalık'tan son onayı da alarak 1950 yılında merkezini Roma'ya taşımıştır.

Papa II. Jean Paul, kilise yönetiminde daha verimli ve geniş kapsamlı bir bürokrasiye ihtiyaç duyduğunda, Opus Dei'nin profesyonel ve teolojik itibarı onun ilgisini çekti. Opus Dei bir taraftan Vatikan nezdinde resmi bir statü elde etmeye çalışırken, bir taraftan da yayılma çalışmalarına devam etmekteydi. Tarikatın bir üyesi

¹²⁴ Ebe, *The Canonical Approval of Opus Dei*, s. 57.

¹²⁵ Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, s. 77.

¹²⁶ Michael Sean Winters, "The Gospel Of Success", *The New Republic*, (30.10.1995), s. 47.

¹²⁷ Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 18.

olan rahip Ismael Sanchez Bella, Estudio General de Navarra'yı Pamplona'da kurdu (1952). İlerleyen süreçte yerel ve ulusal kuruluşların da maddi desteği sonucu bu enstitü Navarra Üniversitesi'ne (Universidad de Navarra) dönüşmüştür. Üniversite 1960 yılında Vatikan tarafından Kilise'nin resmi üniversitelerinden biri olarak tanınmış ve Escrivá üniversiteye rektör olarak atanmıştır. 1962 yılında ise İspanya Devleti üniversiteye onay vermiş ve mezunlarına diploma vermeye başlamıştır.¹²⁸

Opus Dei 1961 yılında Navarra Üniversitesi dışında, 1500'den fazla öğrencinin eğitildiği yirmi tane Collegio Mayor, üniversite denginde dört teknik okul, maddi olarak imkânları kısıtlı erkek çocuklar için pek çok meslek okulu açmıştır. Bunun yanında kız çocukları için de ev idaresine yönelik okullar açılmıştır.¹²⁹

İç savaş dönemlerinden beri süregelen Franco rejimine yakınlıkları neticesinde Opus Dei üyeleri 1950'lerden itibaren orta ve üst düzey devlet pozisyonlarına hatta bakanlık görevlerine gelmeye başlamış; bakanlar kurulundan 1974 yılında tamamen ayrılana kadar pek çok farklı bakanlıkta görev yapmışlardır. Tarikat 1950 yılı başlarından itibaren İtalya ve Polonya gibi Katolik nüfusun güçlü olduğu ülkelerde faaliyet göstermiş, fakat esas çalışma alanı olarak İspanya'nın eski sömürgeleri olan ve İspanyolca'nın konuşulduğu Güney Amerika'yı belirlemiştir.¹³⁰

1967 yılında Time dergisinde yer alan bir röportajında Escrivá Opus Dei'nin kuruluşunu, "İş (Opus Dei) küçük olarak doğdu ve normal bir şekilde büyüdü. Yaşayan bir organizma gibi, tarihteki her şey gibi ufak ufak gelişti" şeklinde izah etmiştir. Aynı röportajda Opus Dei'nin kuruluşundaki kilometre taşlarını da şu şekilde ifade etmiştir: "İş (Opus Dei) çok küçük olarak doğdu, öyle ki ancak genç bir rahibin Tanrı'nın kendinden ne istediğini hayal etmesi idi. 1935 yılının ilk aylarında Fransa'da çalışmaya hazırдық ama İç Savaş ve sonrasında İkinci Dünya Savaşı meydana gelince İş'in büyümesini ertelemek zorunda kaldık. Büyümenin öneminin yanında erteleme çok da önemli değildi. 1940 yılında Portekiz'de çalışmalar başladı. Kısa ziyaretlerde bulunulması ve düşmanlıkların sona ermesinden sonra İngiltere, İtalya, Fransa, Birleşik Devletler ve Meksika'da çalışmalar yapıldı. Bundan sonra genişlemenin ve büyümenin ritmi arttı. 1940'tan 1950'ye kadar Almanya, İrlanda, Hollanda, İsviçre, Arjantin,

---

¹²⁸ Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, ss. 79-80.

¹²⁹ Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 20.

¹³⁰ a.yer.

Kanada, Venezuela ve diğer Avrupa-Güney Amerika ülkelerinde çalışmalara başlandı. Eşzamanlı olarak Kuzey Afrika, Japonya, Kenya ve diğer Doğu Afrika Ülkeleri, Avustralya, Filipinler ve Nijerya’da da çalışmalar yürütüldü”¹³¹.

Bütün bu çalışmaların yapıldığı ülkelerde ortak olan dikkat çekici bir özellik vardır; her yeni ülkede ilk vakıflar genellikle başkentte veya önemli bir üniversite merkezinde kurulmuştur.¹³²

1975 yılında Escrivá’nın vefat etmesi üzerine yerine halefi olarak en yakın arkadaşı olan Alvaro del Portillo geçti. Álvaro del Portillo’nun hayatı kısaca şöyledir: 11 Mart 1914’te Madrid’de doğdu. 1935’te Opus Dei’nin bir üyesi oldu ve 25 Haziran 1944’te rahipliğe atandı. 1940-1975 yılları arasında Opus Dei Genel Konseyi’nin bir üyesiydi. 1940’tan 1947’ye ve 1956’dan 1975’e kadar genel sekreterlik yaptı. İnşaat mühendisliği, tarih ve kilise hukuku alanlarında doktora yaptı. Papalığın çeşitli cemaat ve meclislerinde danışmanlık görevlerinde bulundu. II. Vatikan Konsili’nde önce Laity Ön Hazırlık Komisyonu (Ante-preparatory Commission on the Laity) Başkanı, ardından Din Adamları Disiplini Komisyonu (Commission on the Discipline of the Clergy) Sekreteri oldu; ayrıca diğer komisyonlara danışman olarak katıldı. 1975’te Escrivá’nın yerine Opus Dei başkanı seçildi. Opus Dei, 1982 yılında şahsi piskoposluk olarak kurulduğunda Genel Başkan oldu. Papa II. Jean Paul, 6 Ocak 1991’de onu piskopos olarak atadı. 1985’te, daha sonra Pontifical University of the Holy Cross (Kutsal Haç Papalık Üniversitesi) olacak olan Roman Academic Centre of the Holy Cross’u (Kutsal Haç’ın Roma Akademik Merkezi) kurdu. Opus Dei’nin başındaki on dokuz yıllık görev süresi boyunca, tarikatın çalışmalarını yirmi yeni ülkede başlattı. Piskopos Álvaro del Portillo 23 Mart 1994’te Roma’da öldü. Ölümünü müteakip Papa II. Jean Paul, Opus Dei merkezine gelerek cenazesi başında dua etti. Azizlerin Davaları Cemaati (The Congregation for the Causes of Saints); hayatı, erdemleri ve kutsallığıyla ilgili araştırma için biri Roma Piskoposluğu’nda, diğeri Opus Dei Piskoposluğu’nda olmak üzere iki komisyon kurulmasını onayladı. Her iki komisyon da Mart 2004’te çalışmaya başladı ve 2008’de çalışmalarını bitirdi.¹³³

---

¹³¹ Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, s. 68.

¹³² Condon, “The Secular Institutes and the Opus Dei”, s. 107.

¹³³ Beat Muller, *Information Handbook on the Opus Dei Prelature*, U.K.: Information Office of Opus Dei, 2011, ss. 14-15.

Alvaro'nun da kalp krizi sonucu 1994 yılında hayatını kaybetmesi üzerine yerine Escrivá'nın özel sekreterliğini de yapan Javier Echevarría Rodríguez geçti. Echevarría 14 Haziran 1932'de Madrid'de doğdu. Medeni hukuk ve kilise hukuku alanında doktora sahibidir. 7 Ağustos 1955'te bir rahip olarak atandı, 1953'ten 1975'teki ölümüne kadar kişisel sekreteri olarak Escrivá ile yakın çalıştı. 1966'dan itibaren Opus Dei Genel Konseyi'nde yer aldı. 1975'te Piskopos Álvaro del Portillo Opus Dei'nin başına geçtiğinde Genel Sekreter olarak seçildi. Alvaro'nun ölümünden sonra, 20 Nisan 1994'te Opus Dei'nin başkanı oldu. Papa II. Jean Paul tarafından 6 Ocak 1995'te Aziz Petrus Bazilikası'nda piskopos olarak atandı. 12 Aralık 2016'da Roma'da öldü.¹³⁴

Opus Dei'nin şu anki piskoposu Fernando Ocáriz'dir. Ailesinin İspanya İç Savaşı sırasında Fransa'da sürgün olması nedeniyle 27 Ekim 1944'te Paris'te doğmuş, 23 Ocak 2017'de Opus Dei'nin piskoposu olarak Papa Francis tarafından seçilip onaylanmıştır.

Escrivá'nın ölümü ile Opus Dei'nin ilk dönemi tamamlanarak başka bir aşama olan ve Escrivá'nın halefi Alvaro del Portillo'nun "sadâkat" olarak özetlediği dönem başlamıştır. Alvaro'nun sadâkat kavramı durağan ve biçimsel bir ifade değil; daha ziyade kişinin zihnine, eylemlerine ve yaşamına aktif bir şekilde müdahalede bulunarak Tanrı'nın, Kilise'nin ve sonuç olarak kurucunun Tanrı'nın lütfuyla bu ruhu aşıladığı tüm insanların kutsallaştırıcı hizmet potansiyeline sadâkatini ifade etmektedir.

1.3. OPUS DEI'NİN KATOLİK KİLİSESİ İÇİNDEKİ YERİ

Opus Dei'nin merkezi Roma'dadır. Tarikat, tüm sosyal sınıflardan Hıristiyanları hayatlarının olağan koşulları içinde ve özellikle işlerini kutsallaştırarak inançlarıyla tamamen tutarlı bir yaşama teşvik, böylece Kilise'nin müjdeleme misyonuna katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Opus Dei, dünyanın çeşitli ülkelerinden 80.000 üzerinde müntesibi bulunan (2.000'i rahip) bir tarikattir.¹³⁵ En çok üyesi İspanya, İtalya, İngiltere, İrlanda, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika, İspanyol nüfuz bölgesi olan Orta ve Güney Amerika ülkeleri ile Japonya, Avustralya ve Filipinler'dendir.¹³⁶

¹³⁴ Öktem, *İnanç Sarmalında Batı Dünyası ve Karşılaştırmalı Gülen Hareketi*, s. 28; Muller, *Information Handbook on the Opus Dei Prelature*, ss. 15-16.

¹³⁵The Editors of Encyclopaedia Britannica, "Opus Dei", (20.12.2020), <https://www.britannica.com/topic/Opus-Dei>.

¹³⁶ Yel, "Bir Katolik Tarikatu: Opus Dei", s. 152.

İlk kurulduğu dönemde sapkın ve Kilise dışı bir hareket olarak tanımlanmış olan Opus Dei, buna rağmen Kilise'den ayrı bir mezhep değil, her zaman Kilise içinde mezhepçi bir örgüt olmak istemiştir. Escrivá'nın Kilise dışında mezhepçi bir hareket oluşturduğuna dair hiçbir gösterge bulunmamaktadır. Öyle ki kendisi durumu şöyle ifade etmiştir: "Tanrı'nın isteğini yerine getirmek dışında hiçbir amacım olmadı... Her zaman, Opus Dei'nin 2 Ekim 1928'de doğduğu şehrin (Madrid) en sevilen Piskoposunun rızası ve şefkatli lütfu ile hareket ettim. Daha sonra, her zaman Vatikan'ın ve çalıştığımız yerlerin yargı makamlarının onayı ve teşvikiyle hareket ettim"¹³⁷.

Tarikat ile düzen, hareket ile örgütlenme arasındaki gerilim Opus Dei'nin Katolik Kilisesi'nin hukuki-kanonik yapısı içinde yer bulmasındaki zorluklarda kendini göstermiştir. Opus Dei'nin tarihinde -tarikatin bir organizasyon olarak karakterini netleştirmeye de yardımcı olan- bu çatışmayı en iyi açıklayan iki önemli olay vardır. Birincisi, Opus Dei'nin "Seküler Bir Kurum" olarak ilan edilmesi; diğeri ise onun bünyesindeki rahipler için "Sociedad Sacerdotal de la Santa Cruz" un kurulmasıdır.¹³⁸

Katolik Kilisesi içinde son yüzyıldaki belki en önemli gelişme, seküler enstitülerin ortaya çıkışı olmuştur. Bu sürece kadar çağdaş koşullara karşılık gelecek ve çağdaş zorluklara doğrudan yanıtlar verecek yeni bir yaşam biçimi ve yeni bir havarilik biçiminin gerekliliği inancı giderek destek bulmaktaydı. Papalık tarafından 2 Şubat 1947'de yayımlanan "Havarisel Anayasa-Provida Mater"de, Kilise bu taleplere resmen onay vermiş ve bu yöndeki ortak çabaların izlemesi gereken genel hususları belirtmiştir. Seküler enstitüler, Hıristiyan hayatını takip etmek isteyen ve içinde yaşadıkları toplumun normal koşulları altında iş veya mesleki faaliyette bulunarak havariliğe devam etmek isteyen fakat ruhban olmayan kişiler için bir çerçeve çalışması ve yön sağlamak amacındadır. Pek çok seküler enstitü, çalışmalarını öğretme, inşa etme ve bakım gibi alanlarla sınırlamıştır. Ancak bu sınırlamalar şart değildir. Kilise tarafından ilk onaylanan ve şu anda dünya çapında en geniş kapsamlı Seküler Enstitü olan Opus Dei'nin böyle sınırlamaları yoktur. Opus Dei, buldukları işe veya mesleğe devam eden, tüm mesleklerden ve yaşam alanlarından kişiler barındıran bir yapıdır. Sunulan hizmetin evrensel doğası ve coğrafi sınırlamaların olmaması, Opus Dei özelinde seküler bir enstitü kavramının neleri kapsayabileceğine dair genel bir bakış elde etmeyi mümkün

---

¹³⁷ Escrivá De Balaguer, *Conversations with St. Josemaría Escrivá* (n. 17).

¹³⁸ Casanova, *The Opus Dei Ethic and the Modernization of Spain*, s. 183.

kılmaktadır. Bununla birlikte, tarikatın hiçbir şekilde diğer seküler enstitülerle ortak olmayan kendine has özellikleri vardır.¹³⁹

Opus Dei, Katolik dünyasında yer alan diğer piskoposluklardan farklı olarak Papa'nın Şahsi Piskoposluğudur (Prelatura Nullius). Şahsi Piskoposluk kavramı II. Vatikan Konsili'nde bağımsız olarak dünyanın herhangi bir yerindeki herhangi bir ırk arasında özel dini görevler yürütmek üzere var olan hukuki yapıya ilişkin ilk görüşlerle ortaya çıkmış; doğası gereği esnek olan, Hıristiyan mesajının ve Hıristiyan yaşamının etkili bir şekilde yayılmasına katkıda bulunabilecek yeni bir hukuki figür olarak tanımlanmıştır. Bir piskoposluk, askeri bir birim veya bölgesel bir dinî yapıdır. Müntesipleri hem evli hem de bekâr erkek ve kadınlardan, tek bir yönetim altındaki rahiplerden oluşur. Şahsi Piskoposluk kurumu ise herhangi bir coğrafi bölgeden (diocese) bağımsız, şahıslara bağlı piskoposluğu ifade etmektedir. Böyle bir yapı, gençliğinden beri Escrivá'nın hayali olmakla beraber 28 Kasım 1982 tarihinde Papa II. Jean Paul tarafından bu statü tarikata verilmiştir.¹⁴⁰ Opus Dei'nin bu statüsü Katolik Kilisesi'nde tektir.¹⁴¹

Şahsi Piskoposluk kurumu Opus Dei'ye mükemmel bir şekilde uymaktadır. 1991'den beri tarikatın başkanı piskopos olarak atanmıştır. Opus Dei'nin idaresi açısından Genel Başkan'ın piskopos olarak atanması gerekli değilse de, piskoposun kendi ruhban okulunun olması, insanları kutsal emirlere çağırabilmesi ve yetkisi altında çok sayıda rahibin bulunması nedeniyle faydalıdır. Şahsi Piskoposluklar Katolik Kilisesi'nin hiyerarşik yapısının bir parçasını oluşturmakta ve Piskoposlar Cemaatine tabi bulunmaktadır. Opus Dei üyeleri, piskoposluğa bağlı diğer tüm rahipler gibi, yerel piskoposun yargı yetkisindedir fakat ruhani ve havarisel çalışmalarıyla ilgili meseleler için Opus Dei Piskoposluğu'na, dolayısıyla direkt olarak Papa'ya bağlı ve ona karşı sorumludurlar. Bu durum genellikle tenkit edilmektedir.¹⁴²

Opus Dei, Katolik Kilisesi'nin Avrupa'da ve özellikle İspanya'da güç kaybetmeye başladığı, siyasal olarak çalkantılı ve istikrarsız bir dönemde kurulmuş ve Kilise'nin kaybolan itibarını tekrar tesis etmeye çalışmıştır. Escrivá, tarikatın ilk döneminde Katolik olmayan Hıristiyanların ve hatta Hıristiyan olmayanların dahi Opus Dei'nin işbirlikçisi olabilmelerini istemiş fakat yirminci yüzyılın ilk yarısında bu eşi görülmemiş talep II.

---

¹³⁹ Condon, "The Secular Institutes and the Opus Dei", s. 106.

¹⁴⁰ Yel, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei", s. 157.

¹⁴¹ The Editors of Encyclopaedia Britannica, "Opus Dei".

¹⁴² Flader, "Opus Dei in the Church", s. 227.

Vatikan Konsili'ne kadar uzun bir süre kabul görmemiştir. Hıristiyan olmayanların iman armağanını ve Katolik olmayan Hıristiyanların zaten kusurlu olan imanlarının tamlığını alabilecekleri düşüncesi bu isteğin temelini oluşturmaktadır.¹⁴³

Kilise'nin bir parçası olarak Opus Dei Piskoposluğu, Papalığın evrensel misyonunu paylaşarak, tüm asil insan faaliyetlerinde belirli bir ruh ve belirli havariyel yollarla Hıristiyan hizmetinin farklı yönlerinin yoğun bir şekilde gelişimini teşvik eder.¹⁴⁴ Escrivá bunu şöyle ifade etmiştir: “İş (Opus), kutsallık ve havariliğin bir yolu olarak aileleri, arkadaşları, sivil toplumun bir parçasını oluşturan Hıristiyanları, Mesih ile tanıştırmak için doğmuştur. Opus Dei'nin tek misyonu, İncil'den gelen kutsallık mesajını geçmişi, mesleği veya ticareti ne olursa olsun dünyada yaşayan ve çalışan herkes arasında yaymaktır. Bu kutsallık idealini kavrayanlar için İş (Opus Dei), ruhsal yardım ve onu uygulamaya koymaları için ihtiyaç duydukları doktrinsel, münzevi ve havariyel eğitim sunmaktadır”¹⁴⁵.

Tarikatın “Statues of Opus Dei” isimli kuruluş tüzüğü üyeler dâhil olmak üzere kimse ile paylaşılmamaktadır. Bunun gerekçesinin de, başka tarikatların şahsi piskoposluk için müracaat etmelerini engellemek olduğu düşünülmektedir.¹⁴⁶

Opus Dei, onu diğer tarikatlardan çok farklı kılan ve bu nedenle önceden var olan kanonik yapılara uyması çok zor bir dizi ayırt edici özelliğe sahiptir. Kişinin, hayatının geri kalanında kendisini Tanrı'nın hizmetine adanmış olarak Tanrı'nın çağrısını alması bunlardan biridir. Ancak üyeler, bazı ortak havariyel görevleri üstlenmek için işlerini bırakmak yerine, Tanrı'nın onları çağırdığı sırada buldukları statüde kalırlar ve dünyadaki profesyonel işlerinde kutsallığı aramaya çalışırlar. Tüm diğer sıradan insanlar gibi seküler alanda hayatlarını sürdürürler. Yani, kutsanmış kişiler veya eski terminolojideki ifadeyle “mükemmellik” durumunda yer almazlar.¹⁴⁷

Opus Dei kendini Katolik Kilisesi'nin ilkelerine sıkı sıkıya bağlı olarak ifade etmiş, II. Vatikan Konsili'nde alınan kararları kilisenin ve öğretilerin liberalleşmesi olarak değerlendirmiş ve pek çoğuna karşı çıkmıştır. Özellikle Konsil döneminin iki papası XXIII. John ve VI. Paul ile Escrivá arasında gerginlik yaşanmıştır. Öyle ki Escrivá,

---

¹⁴³ Fernando Ocariz, “The Prelature of Opus Dei: Apostolate Ad Fidem and Ecumenism”, *Studies on the Prelature of Opus Dei*, Rome: Pontifical University of the Holy Cross, 2008, s. 123.

¹⁴⁴ a.g.e., s. 126.

¹⁴⁵ Escrivá De Balaguer, *Conversations with St. Josemaría Escrivá* (n. 60).

¹⁴⁶ Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, s. 153.

¹⁴⁷ Flader, “Opus Dei in the Church”, s. 226.

Kilise ve cemaatlerinin Opus Dei için küçük olduğunun farkına varana dek Opus Dei'yi Ortodoks Kilisesi'ne geçirmeyi bile düşünmüştür.¹⁴⁸ Fakat Papalığa bağlılık tarikat için değişmez bir inanç esası olduğu için kilise değiştirme fikrinden henüz gelişme aşamasındayken vazgeçmiştir.

Yazar John L. Allen'a göre günümüzde pek çok Katolik, Kilise'nin hafifletilmiş tavsiyeleri ile dini yaşamını sürdürürken, Opus Dei için "Kilise ile hareket etmek" düşüncesinden, Katolik Kilisesi'nin tüm ahlaki öğretilerini uygulamaktan ve sadâkatten başka bir yol yoktur. Opus Dei rahipleri rahip elbisesi giymeye, dua okumaya ve günah çıkarmaya büyük önem vermişlerdir. Dikkat çekici bir şekilde ABD'de hiçbir Opus Dei rahibi [kitap yayın tarihi olan 2005 yılına kadar] cinsel taciz ile suçlanmamıştır.¹⁴⁹

Pek çok Katolik Kilisesi mensubu kişi için Escrivá ve onun takipçileri dindar olarak kabul görmektedir. Floransa Kardinali olarak görev yapan Giovanni Benelli, Escrivá ile doktrinsel alanda birçok anlaşmazlık yaşamasına rağmen yine de onu, Cizvit tarikatını kuran Loyolalı Aziz Ignatius ile eş değerde görmüştür. Benelli'ye göre Escrivá, Aziz Ignatius'a benzer şekilde Katolik Kilisesi içindeki çağdaş tartışmaları çözmeye kendini adanmıştır.¹⁵⁰

Papa II. Jean Paul'un Escrivá'nın amacına olan inancı sarsılmazdır. Onu uyarmak isteyen birkaç piskopos, Papa'nın öfkesine ve aşağılamasına maruz kalmıştır. Kardinal Enrique y Tarancon, Escrivá'nın acele bir şekilde kutsallaştırılmasının ardından çelişkili bilgiler ortaya çıkarsa bu durumun Kilise'yi ve aziz ilan etme prosedürlerini tehlikeye atabileceği konusunda Papa'yı uyarmıştır. Ayrıca, herkes tarafından çok daha fazla tanınan ve sevilen Papa XXIII. John'un kanonlaştırma/resmileştirme süreci henüz başlamamışken, Escrivá için kanonlaştırma sürecinin hızlandırılmasını da eleştirmiştir.¹⁵¹

Papa II. Jean Paul zamanında Opus Dei için Vatikan'da altın çağ yaşandığını ifade etmek uygundur. II. Jean Paul, 13 tarikat üyesini görev süresi boyunca piskopos olarak görevlendirmiştir. Ayrıca, dönemin Vatikan Basın Sözcüsü Joaquin Navarro-Valls'un, Aziz İlan Etme Süreci Doktorlar Komitesi Başkanı (Board of Physicians fort je

---

¹⁴⁸ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 83; Yel, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei", s. 164.

¹⁴⁹ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 12.

¹⁵⁰ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 10.

¹⁵¹ Curtis Bill Pepper, "Opus Dei, Advocatus Papae", *Nation*, C. 255, S. 4 (1992), s. 139.

Congregation of the Causes of Saints) Dr. Raffaello Cortesini'nin Opus Dei üyesi olduğu bilinmektedir.¹⁵²

II. Jean Paul, Aziz Josemaría'nın Azizlik Töreni için Şükran Âyini'nin ardından Aziz Petrus Meydan'ında Opus Dei'nin misyonunu şu şekilde özetlemiştir: “Aziz Josemaría, dünyayı Mesih ile kurtarmak için Hıristiyan yaşamının bir misyon ve bir havarisellik gerektirdiğine kesin olarak ikna olmuştu. Dünyayı kurtarıcı bir aşk ile, tutkuyla sevdi. İşte bu nedenle, öğretileri pek çok sıradan üyenin, inancın kurtarıcı gücünü ve dünyayı dönüştürme kapasitesini keşfetmesine yardımcı olmuştur. Bu, Kilise'nin müjdeleme misyonu için verimli bir mesajdır”¹⁵³.

II. Jean Paul'ün halefi XVI. Benedict'in muhafazakâr papalık döneminde de Opus Dei Vatikan'da giderek güçlenmiş ve Kilise'yi liberalizmden uzaklaştırmak için çalışmıştır.¹⁵⁴ Escrivà'nın azizlik sürecinde yayımlanan bir makalede Kardinal Joseph Ratzinger -ileride Papa XVI. Benedict olacaktır-, kutsal olmanın ne anlama geldiğine dair Escrivà'nın anlayışından hayranlıkla bahseder: “Kahramanca erdem, azizin normal insanların yapmaya cesaret edemediği bir tür kutsallık egzersizi yapması anlamına gelmez. Bunun anlamı, bir kişinin yaşamında Tanrı'nın varlığının açığa çıkmasıdır... Tüm bunlardan, Opus Dei'nin iç karakterini, Kilise'nin büyük geleneğine inancını ve dünyanın tüm zorluklarına rağmen mutlak sadâkatini daha iyi anladım”¹⁵⁵.

Opus Dei, Kilise'nin ayrılmaz bir parçası olarak, II. Vatikan Konsili'nin en temel öğretilerinden bazılarını kendine görev bilmiştir. Bunlardan en önemli üçü şu şekilde sıralanabilir: Kutsallık çağrısı, Dünyada sekülerlik ve Müjdeleme hizmeti.

- Kutsallık Çağrısı: Konsil'in temel öğretilerinden biri, kutsallığa evrensel çağrıdır. Kilise Üzerine Dogmatik Anayasa'nın beşinci bölümü Lumen Gentium, “Kutsallığa Çağrı” başlığını taşımaktadır. Kutsallık çağrısına atıfta bulunan kutsal metin bölümlerini aktardıktan sonra Konsil, “Bu nedenle, herhangi bir durumdaki veya yaşam tarzındaki tüm Hıristiyanların tam olarak bir Hıristiyan yaşamına ve sevginin mükemmelliğine çağrıldığı oldukça açıktır. Ve bu kutsallıkla, seküler toplumda da daha insani bir yaşam tarzı teşvik edilir” kararını vermiştir. Sadece

¹⁵² Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, s. 164.

¹⁵³ Flader, “Opus Dei in the Church”, s. 232.

¹⁵⁴ Rob Boston, “Breaking the Opus Dei Code: The Secretive Catholic Group's Name Means ‘Work of God,’ but in Washington, D.C., That Divine Task Has a Decidedly Political Bent”, *Church & State*, S. 5 (2006), s. 8.

¹⁵⁵ Shaw, “Working for God”, s. 9.

kutsal yazılar değil, geçmişten beri sayısız aziz de kutsallığa çağrı hakkında yazmıştır. Cılız çıkan sesler olsalar da nispeten az sayıda insan çağrılarını yanıtlayıp eyleme geçmiştir. Opus Dei ise her kesimden, her yaştan ve koşuldan çok sayıda insanın kutsallığı araması için kendini ilahi hizmete adanmıştır. Kutsallık arayışında, Opus Dei'nin tüm üyeleri, yaşları veya yaşam koşulları ne olursa olsun ilahiler, içsel dua, Kutsal Yazıların okunması, bazı dini ve kutsal kitapların okunması, tesbih, vicdan muhasebesi vb. uygulamalarda bulunur.

- Dünyada Sekülerlik: II. Vatikan Konsili'nin Dogmatik Anayasa Lumen Gentium'u, sekülerliğin ayırt edici hizmetinin varlığını açıkça ortaya koymuştur. Konsil'e göre seküler olduğu için özel hizmetleri nedeniyle, dünyevi işlerini Tanrı'ya yönlendirerek Tanrı'nın Krallığını aramak sekülerler için uygundur. Opus Dei üyelerine gelince, kendi hizmetlerinin sekülerliğini tam olarak anlamışlardır. Kendi ilahi çağrılarını, Hıristiyan olarak vaftiz edilmek, piskoposluğun bir üyesi olmak ve İsa'nın mesajını dünyaya yaymak olarak değerlendirirler.
- Müjdeleme Hizmeti: Kilise, Tanrı'nın yüceliği için Mesih'in krallığını dünyada kurmayı ve kurtuluşu tüm insanlara duyurmayı amaçlamıştır. Opus Dei'nin üyeleri Mesih'i dünyaya ve çevrelerindeki insanların yaşamlarına getirme sorumluluklarının bilincindedirler. Escrivá bu konuda sürekli vaazlar vermiş ve makaleler yazmıştır. *The Way* isimli kitabında “Bir sır, açık bir sır: Bu dünya krizleri kutsallık krizleridir. Tanrı, her insan işinde kendi başına bir avuç adam istiyor.” Ve sonra, “pax Christi in regno Christi (Mesih'in krallığında Mesih'in huzuru)” şeklinde bir örnek verir.¹⁵⁶

Emekli olan 3 piskoposla beraber Katolik Kilisesi'nde Opus Dei üyesi 23 piskopos bulunmaktadır.¹⁵⁷ Bunların dışında Opus Dei Piskoposluğu altında kardinal olmadıklarından dolayı piskoposun sorumluluk alanı dışında olan fakat tarikat üyesi olduğu düşünülen 3'ü emekli 17 “Priestly Society of the Holly Cross” üyesi piskopos vardır.¹⁵⁸ Bu durumda Opus Dei'nin piskopos sayısı Katolik Kilisesi içindeki toplam piskopos sayısının %1'i kadardır. Yönetimdeki azınlık durumlarına rağmen Kilise içerisinde oldukça etkin oldukları bilinmektedir.

¹⁵⁶ Flader, “Opus Dei in the Church”, ss. 228-31; Escrivá De Balaguer, *The Way* (n. 301).

¹⁵⁷ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, ss. 316-19.

¹⁵⁸ a.g.e., s. 320.

2. BİR PİSKOPOSLUK OLARAK OPUS DEI

Opus Dei'ye yönelik iki farklı yaklaşım mevcuttur: üyelerinin dindar olmaması üzerine kurulu olumsuz bir yaklaşım, sıradan insanlar için kutsallık çağrısı sunmaya dayanan olumlu bir yaklaşım.

İlk yaklaşım Opus Dei'nin ne olmadığını söylemekle beraber, onun ne olduğunu açıklamamaktadır. Olumlu yaklaşımın amacı ise bu belirsizliği gidermektir. Opus Dei'ye göre kutsallığa ulaşmak sıradan insanlar için mümkündür ve tarikat size bunu nasıl elde edeceğinizi gösterecektir. Başka bir olumlu yaklaşım da şu şekildedir: Geçmişte sadece dindar insanlar kutsaldı, fakat artık tüm Hıristiyanlar kutsallık için çağrıldı. Opus Dei günlük hayata kutsallık atfederek bu mesajı yayma görevini üstlenmiştir.

Escrivá, takipçilerine kutsallığı aramanın seküler bir yolunu vaat etmiş ve örgütünün dini emirlerle veya herhangi bir dini organizasyonla hiçbir ilişkisi olmadığını ifade etmiştir. Kendisi pek çok yerde “Biz dindar değiliz” ifadesini kullanmıştır.¹⁵⁹

2.1. OPUS DEI'NİN YAPISI

2.1.1. İdari Yapı

Opus Dei'nin yapısı Escrivá tarafından “düzensiz” şeklinde nitelenmiştir. Burada düzensizlikten kasıt tarikatın çok hücreli ve çok ayaklı bir yapıdan oluşmasıdır. Bu karmaşıklık üst düzey yöneticilerden başka, ülke veya grup bazlı meclislerin ve hiyerarşik olarak en altta yer alan yerel merkezlerin bulunmasından kaynaklanmaktadır. Tarikat genelinde hiyerarşik bir düzen vardır.¹⁶⁰

Genel merkez Roma'da olup tarikat aynı zamanda piskopos olan Genel Başkan tarafından yönetilmektedir. Tarikat yönetiminin merkezi Roma'nın en gözde bölgelerinden Parioli'nin Bruno Buozzi Caddesi üzerinde Tevere Sarayı'dır. Bu merkezde, tüm nüfuz alanlarından elde edilen Kilise ve siyaset konusundaki bilgiler toplanmaktadır. Roma'nın yanı sıra tarikatın ilk kurulduğu kent olan Madrid ve ilk üniversitesinin kurulduğu kent olan Pamplona da tarikat yönetiminde önemlidir.¹⁶¹

Örgütsel yapı şu şekildedir:

¹⁵⁹ Ebe, *Vocation to Opus Dei*, Amazon, 2017, ss. 11-12.

¹⁶⁰ Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, s. 264.

¹⁶¹ Öktem, *İnanç Sarmalında Batı Dünyası ve Karşılaştırmalı Gülen Hareketi*, s. 27.

Kararlar Genel Konsey tarafından tartışılarak Genel Başkan tarafından alınır. Genel Konsey'in 14 üyesi vardır. Genel Başkan tarafından alınan kararlar Tanrı'nın iradesini ifade eder, sorgulanamaz ve mutlak itaat gerektirir. Genel başkan da Genel Konsey üyeleri de rahip olmak zorundadır. Bunun yanında her ülke için Genel Başkan'ın istişare edebileceği Consiliarius isimli ulusal bir komisyon vardır. Benzer şekilde kadın kolları için de bir konsey mevcuttur.¹⁶²

Opus Dei tüzüğüne göre Genel Başkan seçildikten sonra Papa tarafından Piskopos olarak atanır ve sonra ömrü boyunca göreve devam eder. Escrivá seçilmiş değil kurucu olduğu için istisna olarak değerlendirilir. Genel Başkan'ın seçimi, Genel Kongre üyeleri tarafından yapılır. Genel Kongre üyelerini Genel Başkan yine ömür boyu görev yapmak üzere atar. Genel Başkan tarikatın tüzüğüne uygun olmak kaydıyla üyeler ve ruhsal yaşamları üzerinde yetki bakımından sınırsız bir alana sahiptir. Genel Başkan'a yardımcı olması için kendi tarafından atanmış 3 görevli vardır. Bunlar Ruhsal Bekçi (Spiritual Guardian), Sağlık Bekçisi (Health Guardian) ve Ziyaretçi'dir (Visitor). Ziyaretçi, Genel Başkan'ı, tarikat üyelerinin ruhsal dünyalarının durumu hakkında bilgilendirir. Bunun yanında üyelerin eğitimleri, profesyonel hayatları ve tarikat kurallarına uyumları konusunda da bilgilendirme yapar.¹⁶³

Genel Başkan yanında atanması bizzat Genel Başkan tarafından yapılan bir de Genel Başkan Yardımcısı vardır. Eğer Genel Başkan bulunmuyor ise Genel Kongre tarafından atanır. Genel Başkan ve Genel Başkan Yardımcısı'nın altında ise şu kadrolar yer alır: Kadın kollarını da yönetmek üzere Merkezi Sekreter, Genel Başkan olmadığı durumlarda vekâleten başkanlığı yürütmek üzere Genel Başkan Temsilcisi, üç büyük meleş temsilen (St. Michael, St. Gabriel, St. Raphael) havarisel işlerin yönetilmesi için üç Başkan Yardımcısı Sekreteri, eğitim merkezlerinin yöneticisi olan Eğitim ve Araştırma Sorumlusu, Genel İdari Yönetici.¹⁶⁴

Genel Konsey, Genel Başkan'a ve Genel Başkan Yardımcısı'na yönetim konusunda danışmanlık yapar. Genel Konsey'in görevleri şunlardır:

- Tarikat tüzüğünün düzenlenerek uygulanması,
- Yeni bölgeler belirlenmesi,

¹⁶² Yel, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei", s. 157; Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 24.

¹⁶³ Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 27.

¹⁶⁴ a.g.e., s. 28.

- Yüksek Memuriyetler (Inscritos) ve Genel Kongre üyelerinin (Electores) atanması,
- Üyelik için seçilme kriterlerinin belirlenmesi,
- Piskoposluğun mal varlıklarının yönetimi.¹⁶⁵

Genel Başkan'ın yetkileri sınırsız gibi görünse de tarikatın tüzüğü pek çok alanda bu yetkileri sınırlandırmıştır.

Tarikatın tüzüğüne göre her bölge için bir Bölgesel Konsey vardır. Bu Bölgesel Konsey; üye olmak isteyenleri araştıran ve yönetimi denetleyen bir Koruyucu, kadın kollarını temsil eden ve Genel Konsey'de üye olan "Missi" adlı Bölgesel Sekreter, bir Genel Sekreter, yine üç büyük meleş temsilen üç komite üyesi, bölgenin eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesinden sorumlu bir Eğitim Deleşi ve Bölge İdari Yöneticisi'nden oluşmaktadır.¹⁶⁶

Opus Dei bünyesinde olmayan The Priestly Society of the Holy Cross (Kutsal Haç Rahip Cemiyeti) ise, özünde Opus Dei ile bağlantılı bir din adamları birliğidir. Bu derneğin üyeleri, tarikat üyesi rahipler ve din adamlarının yanında diğer piskoposluklara bağı rahipler ve din adamlarıdır. Opus Dei'nin başkanı aynı zamanda bu cemiyetin de başkanıdır. Cemiyete mensup olan piskoposluk din adamları, Opus Dei'nin ruhuna göre, yalnızca manevi yardım sağlarlar ve hizmetlerini yerine getirirken kutsallık için çabalarlar.¹⁶⁷

Farklı piskoposluklara bağı din adamları kendi piskoposluklarında ve sadece kendi piskoposuna bağı kalmaya devam etmektedirler. Opus Dei'ye katılan diğer insanların durumunda olduğu gibi, bir rahibin cemiyete kabul edilmesi için, kutsallık aramak üzere Tanrı'dan bir çağrı almış olduğuna dair içsel kanıya ihtiyacı vardır. Üyeler arasında piskoposluklarına olan sevgi, piskoposlarına itaat ve saygı, dindarlık, dini bilimlerin çalışılması, ruhlar için gayret ve fedakârlık, hizmeti geliştirme çabası ve rahiplik hizmetini mümkün olan en büyük mükemmellekle yerine getirme arzusu açıkça desteklenmektedir.¹⁶⁸

---

¹⁶⁵ Harmon, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, s. 93.

¹⁶⁶ Koçak, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 29.

¹⁶⁷ Flader, "Opus Dei in the Church", ss. 227-28.

¹⁶⁸ a.yer.

2.1.2. Opus Dei Üyeleri

Opus Dei üyeleri iki gruptan oluşmaktadır: Rahipler ve Seküler -yani din adamı olmayan- üyeler. Kişiler, daha önce üye olanların referanslarıyla tarikata dâhil olabilirler. Her bir Opus Dei evinin rahip olan bir yöneticisi vardır. Rahip yönetici evde yaşayan üyelerin ruhsal eğitiminden ve manevi kazanımlarından sorumludur. Bu rahibe yardımcı olmak üzere onun altında bir yardımcı yönetici daha bulunmakta; o da eve ilişkin dünyevi ve maddi işleri yürütmektedir. Tarikatta en alttan en tepeye kadar tüm atama ve görevlendirmeler Genel Merkez tarafından yürütülmektedir.¹⁶⁹

Opus Dei'nin, Vatikan'daki resmi kaynaklara göre 1850'si rahip olmak üzere toplam 83.641 üyesi vardır. Üyeler arasında Tanrısal çağrı ve kutsallık açısından bir fark olmadığı iddia edilmiştir.¹⁷⁰ En çok üye, toplam üye sayısının %40'ı ile Escrivá'nın da ülkesi ve Opus Dei'nin menşei olan İspanya'dandır. Takip eden ülkeler İspanyol nüfus alanı olan Meksika ve Arjantin, sonrasında İtalya ve ABD şeklindedir. Üye sayısı diğerlerine nispeten az da olsa İngiltere, hem İspanya dışında Opus Dei ofisi açılan ilk üç ülkeden biri olması hem de Escrivá'nın Roma ve Madrid'den sonra en uzun süre bulunduğu şehrin Londra olması sebebiyle önem arz etmektedir.¹⁷¹

Opus Dei ile ilişkili kişiler ve üyeler şu şekilde sınıflandırılabilir: Numerary Üyeler (Tam Üyeler), Supernumerary Üyeler (Yarı Üyeler), Yardımcı Opus Dei Üyeleri, Numerary Yardımcıları, Opus Dei İş Ortakları.

Numerary (Tam Üyeler) bekâr olup Opus Dei'ye ait evlerde yaşayan kişilerdir. Supernumerary üyelerden sonra tarikatın toplam üye sayısının yaklaşık %20'si ile en çok üye sayısına sahip ikinci gruptur. Çoğunlukla akademik derece almış kişilerden oluşur. Profesyonel olarak yaptıkları işlerden kazandıkları maaşın tamamını Opus Dei'ye verir, tarikattan gelirlerinin %20'si kadarı olan geçimlerini sağlayacak kadar bir ücret alırlar. Bu üyelerin tüm mektupları ev sorumluları tarafından okunarak kontrol edilir. Opus Dei'ye özel bazı çile ritüellerini gerçekleştirirler. Numerary üyeler Opus Dei'de yaz eğitim kampalarına katılırlar. Her yıl Opus Dei'ye sözlü bir taahhütte bulunulur ve beşinci yıl sonunda ömür boyu sürecek bir "sadâkat" taahhüdü verirler. Numerary üye olan rahipler tarikata kabul ediklerinde rahip olmayıp yetenekleri Opus Dei tarafından fark

¹⁶⁹ Yel, "Bir Katolik Tarikatu: Opus Dei", ss. 157-58.

¹⁷⁰ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 33.

¹⁷¹ a.g.e., ss. 39-40.

edilerek rahip olmak üzere eğitim almış ve sonrasında atanmış kişilerdir. Erkek numerary üyeler, rahipliği düşünmeye teşvik edilirler. On yıllık bir eğitimin ardından, Tanrı'dan çağrı aldığını düşünülenler Opus Dei'nin Vatikan'da bulunan Roma Kutsal Haç Koleji'ne gönderilmektedir. Bu kişiler piskoposluk bünyesinde ve Vatikan'da önemli görevlere gelebilmektedirler. Dışardan eğitilmiş rahipler de Opus Dei'nin üyesi olabilirler. Bu kişiler tarikatın sıradan üyeleri arasından gelen rahiplerle birlikte, hukuken özel bir yapı olan "Sacerdotal Society of the Holy Cross and Opus Dei"yi oluştururlar.¹⁷²

Her Opus Dei evinde numerary rahiplerden bir tane bulunmakta olup evin yönetiminden, günlük yapılması gereken ibadet ve ritüellerden, evde kalan üyelerin manevi olarak geliştirilmesinden bunlar sorumludur. Numerary üyeler arasında da dereceler ve hiyerarşi mevcuttur. "Inscriti-Kaydedilmişler" olarak bilinen grup Opus Dei Genel Başkanı tarafından seçilir ve tarikatta yönetimde görev alırlar. Kaydedilmişler arasından seçilen "Electo (Seçiciler)" ise Genel Başkanı seçerler.¹⁷³

Supernumerary (Yarı Üyeler) evlenebilir ve aileleri ile birlikte yaşarlar. Üyelikleri boyunca kendi profesyonel yaşamlarını devam ettirirler. Bu üyelerin kendi meslekleri olup tarikatta idari görevde değildirler. Ruhsal gelişimleri için belirli bir "hayat planları" olup, tam üyelerin yaşantıları ve tarikatın programı hakkında bilgileri sınırlıdır. Düzenli olarak toplantılara katılır, günlük ibadet ve dua sorumluluklarını yerine getirirler. Gelirlerinden Opus Dei'ye bağışta bulunurlar. Opus Dei mevcut üyelerinin büyük kısmı (%70 kadarı) supernumerary üyelerden oluşur.¹⁷⁴ Her ne kadar insanların esas dikkati numerary üyeler üzerinde olmakla beraber, Opus Dei esas amacını insanların hayatına dokunmak ve dönüştürmek olarak ifade ettiği için tarikatın önemli çalışmaları her zaman supernumerary üyelere yöneliktir.

Yardımcı Opus Dei Üyeleri genellikle yükseköğrenim görmeyen, çeşitli sebeplerden (ailevi, fiziksel, ruhsal vb.) dolayı tarikat evlerinde kalmayan fakat bekâr olan üyelerdir.¹⁷⁵ Tüm hayatlarını Opus Dei'ye adadıkları halde bu üyelerin profesyonel kariyerlerini ve aile yaşamlarını sürdürmelerine izin verilmiştir. Numerary üyelerden tek farkları ikamet ettikleri yerlerdir.¹⁷⁶

---

¹⁷² Condon, "The Secular Institutes and the Opus Dei", s. 107.

¹⁷³ Yel, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei", s. 158.

¹⁷⁴ Shaw, "Working for God", s. 9.

¹⁷⁵ Yel, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei", s. 158.

¹⁷⁶ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 24.

Numerary Yardımcıları ise kadın üyeler olup tarikat evlerinin temizlik ve bakım işlerinden sorumludurlar. Bu şekilde Opus Dei evlerinin soğuk bir yurt ortamından kurtarılacak “kadın eli değmiş” bir yuvaya dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Bu üyeler tarikat evlerinde kalırlar ve evlenmezler. Ev dışında bir kariyere sahip olamazlar. Aynı evde kaldıkları halde erkek üyelerle ilişkileri yoktur. Erkekler ve kadınlar ayrı bölümlerde kalırlar ve birbirinin bölümlerine giremezler. İhtiyaç halinde ev içi telefon hatları ile irtibat kurarlar. Bu kadınlar sıkı kontrol altında olup yalnız başlarına dışarı çıkmalarına izin verilmez. Yanlarında muhakkak başka bir üye bulunur. Rahipler bu üyelerle sadece günah çıkarma esnasında veya manevi eğitimleriyle alakalı olmak üzere yanlarında başka bir kadın üye varken görüşebilirler. Genellikle eğitimsizdirler. Almanya özelinde yapılan bir çalışmada bu üyelerin genellikle İspanyol asıllılardan oluştuğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak, Alman kadınların henüz böyle bir yaşam tarzı için uygun olmadığı düşünülmektedir.¹⁷⁷

Opus Dei İş Ortakları tarikata maddi olarak katkıda bulunmanın yanında, dua veya emekleriyle de katkıda bulunabilirler. Tam olarak tarikat üyesi sayılmazlar. Kadrolu veya kayıtlı üye değildirler. Birçoğu Opus Dei üyelerinin akraba ve tanıdıklarıdır. Diğer üyelerin aksine bunların Katolik hatta Hıristiyan bile olma şartı yoktur. Bu açıdan bakıldığında Opus Dei, Katolik Kilisesi içerisinde olup Katolik olmayanların da üye olabildiği tek tarikattır.¹⁷⁸

Opus Dei üyelerinin tüm mektupları kontrol edilir, odalarında veya yanlarında aile resimlerini bulundurmalarına izin verilmez, eski yaşantılarıyla ilgili tüm etkinliklere (sosyal faaliyetler, doğum günleri vb.) katılmaları yasaklanmıştır. Tarikata katıldıktan sonra artık yeni aileleri ve çevreleri vardır ve zamanlarını bunlar için harcamak zorundadırlar. Tüm üyelerden, imkânlarına göre Opus Dei'nin mali desteğine katkıda bulunmaları beklenmektedir.¹⁷⁹

2.1.3. Üyelik Süreci ve Üyelikten Ayrılma

Tarikata üye olmak için şartlardan biri “İlahi bir çağrı almış olmak” ise de adaylar genellikle daha önce üye olmuş bir müntesipten etkilenirler. Opus Dei üyeliği için yaş,

---

¹⁷⁷ Yel, “Bir Katolik Tarikatu: Opus Dei”, s. 158.

¹⁷⁸ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 13.

¹⁷⁹ Shaw, “Working for God”, s. 7.

meslek, sosyal statü önem arz etmemektedir. Esas olan Opus Dei'ye uyum sağlayabilme isteği ve kararlılığıdır.

Opus Dei, bir keşiş ya da rahibe olurken verilen yemin gibi bir uygulaması olmamasıyla geleneksel dini tarikatlardan farklıdır. O, daha seküler bir yöntem kullanarak üyeliği sağlamlaştırmaktadır. Opus Dei'ye üyelik aşamasında adaya tarikata ve Tanrı'ya karşı vazifelerini ve kazanacağı hakları belirten bir belge imzalatılır. Anlaşma, kişinin hayatını tarikat ruhu içinde yaşamayı kabul edeceğini, organizasyonun ortaya koyduğu faaliyetleri ve doktrini destekleyeceğini belirtmektedir. Karşılığında Opus Dei, Tanrı yolunda manevi oluşum ve rehberlik sağlayacaktır.¹⁸⁰

Escrivá'nın Tanrı'dan ilk işaret olarak karda yürüyen bir keşişin ayak izlerini gördüğü 14,5 yaş adaylık için alt yaş sınırı olsa da tarikata katılım için yaş sınırı 16,5'dur. Buna rağmen 18 yaşından küçükler bir belge imzalamaz ve 23 yaşından önce de ömür boyu bir katılım kararlılığı kabul edilmez.¹⁸¹ 8-10 yaş arasındaki çocuklar sadece etkinliklere katılmak üzere kulüplere kabul edilirler.

Kabul aşamasında resmi başvuru onaylandıktan sonra kısa bir tören yapılır. Süreç, Opus Dei'nin iki üyesi, bir rahip ve bir seküler olan rehberi tarafından yürütülür. Bu iki kişi, potansiyel üyenin sözlü olarak yaşamlarını Opus Dei'nin "ruhuna uygun" yaşama kararlılığını dinler ve kendisine ruhsal eğitim araçları sağlamayı vaat ederler. Bu tören kişinin tarikatın fikirlerini takip ederek ve gayri resmi bir Opus Dei üyesi olarak hayatını yaşamaya başladıktan altı ay sonra gerçekleşir. Bu ikrarın üzerinden 12 ay geçtikten sonra "adanma" aşaması söz konusudur. Bu aşama kişi ile Opus Dei arasındaki sözleşmenin imzalanmasına işaret etmektedir. Bu taahhüt, genellikle her yıl mart ayının 19'unda yıllık olarak yenilenir. Söz konusu tarih, işçilerin ve tarikatın koruyucu azizi olduğu söylenen Aziz Joseph (Hz. İsa'ya çalışmayı ve marangozluğu öğreten kişi) Yortusudur ve bu nedenle Katolik Kilisesi için önemli bir tarihtir. "Adanma" kalıcı bir anlaşma olarak görülmemekle beraber, adanmayı bozmayı ve bu aşamada Opus Dei'den uzaklaşmayı seçenler ciddi sorunlarla karşılaşır. "Adanma", kişisel bir dua ile birlikte özel olarak yapılır. Bir üye adanma sözleşmesini yeniledikten sonra bunu organizasyona bildirmek zorundadır. Aksi takdirde, otomatik olarak üyelikten çıkarılır ve artık üye olarak kabul edilmez.¹⁸²

¹⁸⁰ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 16.

¹⁸¹ Yel, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei", s. 159.

¹⁸² Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, ss. 18-19.

Tarikat üyelerinin taahhüdü şu şekildedir: “Ben kendi hür irademle ve kesin kararlı olarak kutsallığı aramaya, Opus Dei ruhu ve âdetlerine uygun olarak bütün gücümle misyonunu uygulamaya kendimi adadığımı ilan ederim. Bu andan itibaren bir sonraki 19 Mart tarihine kadar şu yükümlülükleri üstleniyorum: Birinci olarak, Başpiskoposluğun özel amaçlarıyla ilgili her şeye kendimi sadâkatle adayabilmek için Başpiskopos ve altındaki yetkili otoritelerin idaresi altında kalmak. İkinci olarak, Opus Dei'nin her seviyedeki üyelerinin bütün görevlerini yerine getirmek; Başpiskoposluk tarafından idare edilen tüm normlara, Başpiskopos'un meşru kurallarına, ruhani ve havarilikle ilgili diğer yetkili Başpiskoposluk otoritelerine uymak”¹⁸³.

Opus Dei üyesi olmak devam eden bir taahhüttür. İstenildiği gibi girip çıkılabilecek diğer birçok tarikatın aksine, Opus Dei'de sürekli yeniden başvurma ihtiyacı vardır. “Adanma”nın tamamlanmasından beş yıl sonra gerçekleşen aşama “sadâkat taahhüdü”dür. Bu taahhüt ömür boyu sürecektir ve yalnızca bir kez verilmesi yeterlidir. Sonrasında kişiler “doğüstü ailenin” bir parçası olarak tarikatın daimî üyesi kabul edilmektedirler. Bu noktadan sonra organizasyondan ayrılmak daha da zorlaşmakta, ayrılmak için üyelerin resmi bir mektup yazmaları gerekmektedir.¹⁸⁴

Escrivá'nın üyelerle ilgili şu sözleri çarpıcıdır: “Opus Dei üyeleri kişisel olarak taahhütler ya da yeminler verdiğinde, bu yeminler ve taahhütler sahip olabilecekleri özel bir bağlılıktır ve kendi vicdanlarına aittir. İş, onları (taahhütler ya da yeminleri) yok farz eder”. Burada Escrivá şunu ifade etmektedir: “Opus Dei üyeleri kendilerine has dini uygulamalarını özel olarak (örneğin, odalarının içinde) yerine getirilirse ve bu uygulama vicdanlarına uygun bir şeyse, İş bunu görmezden gelir”. Bu ifade, “Opus Dei üyeleri toplumda seküler olarak yaşadıkları sürece özel olarak kendilerini dindar hissetmeleri bizi ilgilendirmez” şeklinde yorumlanabilmektedir.¹⁸⁵

Opus Dei içerisindeki üyelerin yaklaşık %60'ı kadınlardan oluşmaktadır.¹⁸⁶ Her ne kadar önceleri erkekler için kurulmuş bir tarikat olsa da, Escrivá, özellikle babasını kaybettikten sonra annesine duyduğu yakınlığın bir sonucu olarak tarikat içerisinde kadınların yer almasına önem vermiştir.

---

¹⁸³ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 30.

¹⁸⁴ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, ss. 18-19.

¹⁸⁵ Ebe, *Opus Dei as Divine Revelation: Analysis of Its Theology and the Consequences in Its History And People*, Amazon, 2016, s. 93.

¹⁸⁶ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 25.

Tarikattan ayrılma konusu da Opus Dei açısından incelenmesi gereken bir husustur. Tarikat diyalektik ve paradoksal bir yapıdadır; kendi içinde karşıtların birliği niteliğini taşımaktadır. Bunu tarikatın kurucusunun ifadelerinde görmek mümkündür. Escrivá, bir yerde tarikattan ayrılmaya ilişkin olarak, “Opus Dei’de kalmak, hizmetin terk edilmesi ve dünyada yeni faaliyetlerin başlatılması durumunda asla dünyaya uyum eksikliğine sebep olmayacaktır, çünkü -size söylendiği gibi- sizi dünyanın dışına çıkarmıyoruz. Eminim ki böyle bir kolaylık sebat etmek için başka bir neden olacaktır” demiştir. Ancak Tarikat’tan ayrılma özgürlüğü olduğunu belirtmesine rağmen, diğer bir açıklamasında tam tersini ifade etmektedir: “Her zaman Opus Dei’nin teknesinde kalmanız gerektiğini unutmayın. Ve bu, sen istediğin için böyledir. Dün ya da daha önce söylediklerimi tekrarlıyorum: Eğer tekneden ayrılırsan deniz dalgalarına düşeceksin, öleceksin, kaybolacaksın, okyanusta boğulacaksın ve artık Mesih’le birlikte olmayacaksın, sana teklif ettiği zaman gönüllü olarak kabul ettiğin arkadaşlığını kaybetmiş olacaksın”¹⁸⁷

Opus Dei üyesi olma deneyiminin kolayca üstesinden gelinemediği -ayrıldıktan yıllar sonra bile- ve bazen kronik bir duruma geldiğini pek çok eski üye itiraf etmiştir. Bazı eski üyeler travmatik deneyimleri hakkında konuşmak istemiş, ancak çoğunluğu tarikat hakkındaki her şeyi unutmayı tercih etmiştir.¹⁸⁸

Etkili bir düzen ve itaat tesis etmek için Tanrı’nın iradesinin kullanılması tarikat için bir kilit noktasıdır. Bir şey “Tanrısal” ilan edilirse, yok edilemezdir. Vicdan, kutsal bir örgütün verdiği zararlara isyan etmekle beraber kutsallığın kaynağının zararların kaynağı olabileceğini değerlendiremez.¹⁸⁹

Opus Dei’de kalmak ve ayrılmakla ilgili düşünceler de yine “Tanrısal” ile ilişkilidir. Bir kişi tarikat üyesi olarak kalırsa, vicdanında bunun Tanrı’nın iradesi olduğuna inanmaktadır. Eğer yöneticileri ona gitmesini söylediği için tarikatı terk ederse, muhtemelen tarikattan ayrılmanın Tanrı’nın isteği olduğuna inanmaktadır. Eğer tarikattan kendi iradesi ile ayrılırsa, bunun nedeni muhtemelen tüm vicdanıyla onun kutsal bir örgüt olmaktan çıktığına inanmış olmasıdır.¹⁹⁰

---

¹⁸⁷ Ebe, *Vocation to Opus Dei*, ss. 55-56.

¹⁸⁸ a.g.e., s. 58.

¹⁸⁹ Ebe, *The Canonical Approval of Opus Dei*, s. 58.

¹⁹⁰ a.yer.

2.2. OPUS DEI İNANÇ ESASLARI VE RİTÜELLERİ

Opus Dei, sembol olarak içinde haç bulunan basit bir daire kullanmaktadır. Dünyayı temsil eden daire, içeriden haç vasıtasıyla kutsallaştırılmıştır. Kutsal olma fikri Katolik Kilisesi'nin üst kademeleriyle veya azizlerle sınırlı bir şey değil, her bir Hıristiyan'ın potansiyel kaderidir. Kutsal olanlar sadece din adamları, rahibeler, rahipler, azizler veya Kilise ile ilişkili herhangi biri değildir. Kutsallık, dünyadaki herkesin erişebileceği bir şeydir ve Opus Dei bu amaca hizmet etmektedir.¹⁹¹

Opus Dei'nin temel felsefesine göre evren Tanrı'nın en büyük eseri olarak kabul edilmektedir. Tanrı'nın yaratması bir çalışmanın sonucu ve meyvesidir. Dolayısıyla çalışmak Tanrısal bir eylem olup kutsaldır. Bu durumda Tanrı tarafından meydana getirilen her şey gibi insanın da ürettiği şeyler kutsal olmalıdır. Kişinin işini kutsallaştırması için kendini tamamıyla Tanrıya adanması gerekmez. Eğer kişi işini Tanrısal bir bilinçle yerine getiriyorsa çalışması kutsaldır. Kişi yaptığı işi yerine getirirken hem insanlara hem de Tanrıya hizmet etmektedir. Kısaca Opus Dei inanç esası bir cümle ile ifade edilecek olursa, “İbadet et ve Çalış” şeklinde özetlenebilir.¹⁹²

Kutsal Kitap'ta (Yaratılış, 2. bölüm) insanın çalışmak için yaratıldığı ifade edilmiştir. Escrivá'nın bu bölüme ilişkin yorumu, XIII. yüzyılda Thomas Aquinas tarafından oluşturulan teolojik ilkelerin önemli bir düzeltmesidir. Aquinas, tüm biçimleriyle çalışmanın, insanın cennetten düşmesinin bir sonucu olduğunu ve bu nedenle de kutsallığa engel olduğunu savunmuştur. Bu ilke, Trent Konsili (1545-63) tarafından yeniden teyit edilmiş ve 1879'da Papa XIII. Leo tarafından resmi Katolik doktrini olarak ilan edilmiştir. Escrivá'nın açıklamasına göre Aquinas'ın bu öğretisi yanlıştır.¹⁹³ Orta Çağ'daki “çalışma eylemi ilk günahın bir sonucudur” inancının tersine, Escrivá, çalışmanın yaratılışın esas amacı olduğunu ve çalışarak Tanrı'nın bulunabileceğini savunmuştur. Escrivá, Aquinas'ın felsefesindeki bu kusurun Kilise'nin modern, sanayileşmiş bir toplumun manevi gereksinimlerini karşılama yeteneğini engellediğine inanmıştır.¹⁹⁴

Escrivá, hayatı boyunca Kutsal Yazılar ile dua etme ilkesini uygulamış ve bunu vaaz etmiştir. Halefi olan Piskopos Alvaro del Portillo, Escrivá'nın Kutsal Yazılara

¹⁹¹ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 10.

¹⁹² Öktem, *İnanç Sarmalında Batı Dünyası ve Karşılaştırmalı Gülen Hareketi*, s. 20.

¹⁹³ Hutchison, *Their Kingdom Come: Inside The Secret World Of Opus Dei*, s. 72.

¹⁹⁴ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 101.

olağanüstü bir saygı duyduğunu ve sürekli örnek verdiğini vurgulamıştır. Escrivá, Kilise geleneğinin yanında, kişisel dua ve vaazları için durmaksızın Kutsal Kitap'tan faydalanmıştır. Her gün kutsal yazıların bir bölümünü, genellikle Yeni Ahit'ten bazı sayfaları okumuştur. Yeni Ahit'in günlük çalışılmasının bu uygulamasını -yaklaşık beş dakikalık süre- ruhsal manada yönettiği herkese tavsiye etmiştir. Vaazlarında takipçilerini Kutsal Kitap okuduklarında, karakterlerden veya olaya seyirci olanlardan birinin rolünü üstlenerek, söz konusu sahneler yaratıcı bir şekilde girmeye çağırmıştır. Bu uygulamanın İncil'i hayatlarına entegre etmelerine, onu yaşamalarına ve başka insanlara yansıtmasına yardımcı olacağını ifade etmiştir.¹⁹⁵

Opus Dei'ye göre Tanrı ve kutsallık sadece Kilise ile sınırlı değildir. Kişinin kendi çalışmalarına her zaman bir kutsallık ve dine adanma aşılabilir. Mühendis, tesisatçı veya okul öğretmeni olmanız, Opus Dei üyesi olarak yaptığımız iş Tanrı'ya adanmanıza engel değildir. Kilisenin üyeleri ve din adamları birlikte yaşamlarını, çalışmalarını Tanrı'ya adarlar. Bu şekilde üyelerin günlük yaşamları, tam manasıyla Tanrı'nın adını taşıyan eserler haline gelir.¹⁹⁶

2.2.1. Opus Dei Maneviyatının Temelleri

Opus Dei'nin maneviyyatının temel fikirleri şu temeller üzerinde yükselmektedir. Bunlar, Tanrı ile ilişki, günlük yaşamda kutsallık ve iş içinde/iş aracılığıyla kutsallaştırma. Escrivá, eserlerinde ve tarikatın dokümanlarında bunları şöyle ifade etmiştir:

Tanrı ile İlişki (Tanrı'nın Çocukları): Escrivá, bu ilkeyi, “İlahi soy, Opus Dei'nin ruhunun temelidir” şeklinde ifade etmiştir.¹⁹⁷ Opus Dei tarafından, ilahi takdire güveni, kişinin Tanrı ile diyalogunda sadeliği, her insanın haysiyetinin derin bir farkındalığını, tüm insanlar arasında kardeşlik ihtiyacını, bir sakinlik ve iyimserlik duygusunu içeren bir formasyon sağlanmaktadır. “Ebedi olan Tanrı'nın önünde, size göre iki yaşındaki bir çocuktan daha küçük bir çocuksunuz. Ve çocuk olmanın yanı sıra, siz Tanrı'nın çocuğusunuz. Unutmayın”¹⁹⁸

¹⁹⁵ Scott Hahn, *Ordinary Work, Extraordinary Grace: My Spiritual Journey in Opus Dei*, New York: Image, 2006, s. 110.

¹⁹⁶ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 7.

¹⁹⁷ Josemaria Escrivá De Balaguer, *Christ Is Passing By*, New York: Scepter Publishers, 1974 (n. 64).

¹⁹⁸ Escrivá De Balaguer, *The Way* (n. 301).

İşin İçinde ve İş Aracılığıyla Kutsallaştırmak, İşi Kutsallaştırmak, Kendini İşte Kutsallaştırmak, İş Yoluyla Başkalarını Kutsallaştırmak: İşi kutsallaştırmak, işi mümkün olan en üstün insani mükemmellik (profesyonel dürüstlük ve yetkinlik) ve Hıristiyan mükemmelliği (Tanrı sevgisi ve insanlığa hizmet) ile gerçekleştirmek anlamına gelir. İnsan açısından en büyüğünden en küçüğüne kadar her dürüst iş, Tanrı'yı yüceltmek ve başkalarına hizmet etmek için bir fırsat olabilir. Escrivá konu hakkında şöyle demiştir: “Bir sır, açık bir sır: Bu dünya krizleri kutsallık krizleridir. Tanrı, her insan işinde kendi başına bir avuç adam istiyor. Ve sonra ... pax Christi in regno Christi – Mesih’in krallığında Mesih’in huzuru”¹⁹⁹.

Özgürlük Sevgisi: Opus Dei üyeleri diğer insanlarla aynı haklara sahip ve benzer yükümlülüklerle tabi olan vatandaşlardır. Mesleki, ailevi, politik, mali veya kültürel faaliyetlerinde özgür bir şekilde ve kişisel sorumlulukla hareket ederler. Kararlarına Kilise veya Opus Dei'yi dâhil etmezler. Düşüncelerini Katolik inancıyla en tutarlı seçenek olarak sunmazlar. Bu ilke, başkalarının özgürlüğüne ve görüşlerine saygı duymayı gerektirir. Piskoposluk tarafından sunulan formasyon, çeşitli meselelerde Katolikler arasında var olan meşru çoğulculuğa saygıyı teşvik eder.

Günlük Yaşamda Kutsallık (Sıradan Hayat): Bir Hıristiyan, kutsallığa yani yaşamın olağan koşulları içinde İsa Mesih ile özdeşleşmeye ve onun aracılığıyla kutsallığı aramaya çağrılır. Bir Hıristiyan için inanç, umut ve hayırseverlik, cömertlik, çalışkanlık, adalet, sadâkat, neşe, samimiyet gibi tüm erdemler önemlidir. Bir Hıristiyan bu erdemleri uygularken, bir yandan da bunları İsa Mesih'e göre yapılandırılmak üzere düşünmeye başlar. Sıradan yaşamın kutsallaştırıcı değerinin bir başka sonucu da sıradan bir Hıristiyan'ın hayatını dolduran küçük şeylerin büyük önem kazanmasıdır. “Büyük kutsallık, her anın küçük görevlerini yerine getirmekten ibarettir”²⁰⁰. Bu tür küçük şeylere örnek olarak küçük hizmet eylemleri, görgü kuralları, başkalarına saygı, düzen, dakiklik verilebilir. Bu küçük şeyler, Tanrı sevgisi için yapılırsa Hıristiyan yaşamı için gerçek bir anlam kazanır. “Her şeyi sevgi için yapın. Bu şekilde küçük şeyler olmayacak; her şey büyük olacak. Sevgi için küçük şeylerde gösterilen azim kahramanlıktır”²⁰¹.

Hayırseverlik ve Havarilik: Opus Dei üyeleri, olağan faaliyetlerinde ve başkalarıyla olan ilişkilerinde Hıristiyan inançları için canlı tanık olmaya çalışırlar.

¹⁹⁹ a.yer (n.301); Shaw, “Working for God”, s. 7.

²⁰⁰ Escrivá De Balaguer, *The Way* (n. 817).

²⁰¹ a.yer (n. 301).

Onların havariliği hiç kimseyi dışlamadan herkesi kapsar ve önce kişisel örnekle, sonra da sözle yapılır. Hayırseverliğin doğrudan bir sonucu olan Mesih'i başkalarına tanıtma arzusu, maddi ihtiyaçlara ve çevrenin sosyal sorunlarına çözüm bulmaya katkı sağlama arzusundan ayrılamaz.

Dua ve Fedakârlık Hayatı: Opus Dei ruhu, dua ve fedakârlık dolu bir hayatı teşvik eder. Bunu başarmak için insanlara dua, günlük âyin, günah çıkarma, İncil okuma, İncil üzerinde tefekkür, Meryem Ana'ya adanmışlık gibi alışılmış Hıristiyan ritüellerini yapmaları tavsiye edilir. Bunun yanı sıra özellikle görevlerini yapmalarına ve başkaları için hayatı daha keyifli hale getirmelerine yardımcı olan şeylere (oruç, sadaka gibi) yönelmeye, küçük zevklerden vazgeçerek fedakârlık ve pişmanlık ruhu edinmeye teşvik edilirler.

Yaşamın Birliği: Tanrı'yla dostluk, işte ya da evde sıradan günlük yaşam, havarilik yapma çabası uyumlu bir şekilde yaşamın birliğinde kaynaşmalıdır. Böylece eylemler, arzular ve özlemler arasında bir tutarlılık elde edilecektir. "Bir tür ikili yaşam önlenmelidir. Bir yandan, bir iç yaşam, Tanrı ile birleşik bir yaşam; öte yandan, ayrı ve farklı bir mesleki, sosyal ve ailevi yaşam... Etten ve ruhtan oluşan tek bir yaşam vardır. Bu, hem ruh hem de beden olarak kutsal ve Tanrı ile dolu olması gereken yaşamdır"²⁰².

Aile Ortamı: Opus Dei'nin bir özelliği de sunmuş olduğu Hıristiyan aile ortamıdır. Bu ortam Piskoposluk tarafından düzenlenen tüm etkinliklerde mevcuttur. Aile ortamı merkezleri aile sıcaklığını, kişisel ilişkilerdeki sadeliği ve güveni, günlük yaşamdaki hizmet anlayışını da gösterir.

2.2.2. Opus Dei'nin Programı: Âyinler ve Çile Uygulamaları

Opus Dei'nin programı şu dört kelime ile ifade edilebilir: Tanrı'dan çağrı, iş, piskoposluk ve eğitim. Bu prensiplerle tüm üyeler hayatlarını Piskoposluk üzerinden şekillendirmekte ve dünya ile ilişkilerini kontrol altında tutmaktadırlar.²⁰³

Opus Dei, hem din adamı hem de din adamı olmayan üyelerden oluşmakla beraber din adamı olmayan üyeler seküler olarak yaşamaya devam etmektedir. Fakat seküler hayatları süresince de ruhsal hayatları tarikatın kontrolü ve denetimi altındadır. Tarikatın tüm üyelerinin, "hayat planı" olarak adlandırılan günlük ibadetler, âyinler,

²⁰² Escrivá De Balaguer, *Conversations with St. Josemaría Escrivá* (n. 114).

²⁰³ Yel, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei", s. 159.

tespihler ve duaların yanında Opus Dei'ye mahsus olan dua, zikir ve ritüelleri yerine getirmeleri gerekmektedir.²⁰⁴

Tarikatın amacı, üyelerinin bireysel kutsallaştırılması ve havariselliğinin devam ettirilmesidir. Üyelerine münzevi ve doktrinel bir ortam oluşturup, manevi yaşamlarında ve havariselliklerinde yön sağlar. Bu havarisellik genellikle her birey tarafından, işinin ve olağan hayatının gerektirdiği ve izin verdiği ölçüde sürdürülür.²⁰⁵ Üyeler, genellikle rahip olmayan ruhani yöneticileri ile iki haftada bir buluşur. Tarikat, Katolik mezhebi geleneğinin standart unsurlarını içeren bir hayat planının dışında yaşamaya odaklanır. Bunlar arasında günlük âyin ve komünyon, zihinsel dua (başlangıçta daha az olsa da günde bir saate kadar), Rosary'nin (tespih duası) günlük okunması, Yeni Ahit ve diğer bazı dini kitapları okumak için 15 dakika ayrılması, günlük kısa bir vicdan muhasebesi, haftalık kutsal günah çıkarma, yıllık inziva yer almaktadır.²⁰⁶

Opus Dei, üyelerinden, ailelerinden ve çevrelerinden vazgeçmelerinin dışında bedensel acı gerektiren uygulamalar olan “Çile (Corporal Mortification)” uygulamalarını gerçekleştirmelerini bekler. Çile uygulamalarından amaç bazı İslami tarikatlarda olduğu gibi nefis terbiyesi ve öz disiplini sağlamaktır. Çile ritüellerinin bir kısmı tüm üyeler için olmakla beraber tamamı numerary üyeler tarafından yerine getirilir. Bekâr üyeler haftada bir gün hafif fiziksel çile uygularlar, diğerleri kendi seçtikleri basit, göze çarpmayan başka bir şey yaparlar.

Escrivá özellikle çile uygulamalarına önem vermiş ve The Way isimli kitabında şöyle ifadeler kullanmıştır: “Saflığı savunmak adına Asisili Aziz Francis karlar üzerinde yuvarlandı. Aziz Bendecit dikenli çalılara atladı, Aziz Bernard buz gibi soğuk olan bir göle atladı. Peki sen ne yaptın?”²⁰⁷; “Kutsallığın düşmanı olduğu gibi, Tanrı'nın ve senin de bir düşmanın olan vücudunun farkına varıyorsan ona neden böyle kibar davranıyorsun?”²⁰⁸ Escrivá, bunun yanında üyelerinden sağlıklarını tehlikeye atacak çile ve uygulamalarda aşırıya kaçmaktan uzak durmalarını da öğütlemiştir.²⁰⁹

Kadın numerary ve erkek numerary üyelerin kendilerine has çileleri de vardır. Erkek üyeler haftada bir yerde ve yastık kullanmadan uyurlar. Kadın üyelerden farklı

---

²⁰⁴ a.g.e., s. 157.

²⁰⁵ Condon, “The Secular Institutes and the Opus Dei”, s. 107.

²⁰⁶ Shaw, “Working for God”, s. 6.

²⁰⁷ Escrivá De Balaguer, *The Way* (n.143).

²⁰⁸ a.yer (n. 227).

²⁰⁹ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 212.

olarak, yeni üye kazanmak adına sigara kullanabilir ve bara gidebilirler. Kadın üyelerin ise daha şehvetli ve günaha meyilli oldukları düşünüldüğü için öz disipline daha çok önem verilmiştir. Onlar yataklarında tahta üzerinde uyurlar; sigara kullanmaz ve bara gidemezler.

Çileler ve kendilerine özel ibadetlerden bazıları şu şekildedir:

- Cilice adı verilen dikenli zincir Pazar ve yortu günleri hariç her gün iki saat süresince baldıra bağlanır. Bu uygulama neticesinde baldırda deformasyon meydana geldiği için Opus Dei üyeleri mayo giymemeye dikkat ederler.
- Makrome şeklinde örülmüş bir kırbaç kullanılarak haftada bir defa olmak üzere kalçalara ve sırtta vurulur. Bu uygulama genelde “Our Father” duası esnasında yapılmaktadır. Eğer izin alınabilirse bu uygulama daha da sık gerçekleştirilebilir. Escrivá'nın bu çileyi çok sevdiği ve banyo duvarlarının kan içinde kalana kadar devam ettiği söylenmektedir.
- Hemen her gün soğuk su ile duş alarak mevcut Genel Başkan'ın isteklerinin gerçekleşmesi adına bu çilelerini Tanrı'ya adarlar.
- Genellikle öğünlerde tek çeşit yemek yerler, tatlıdan uzak dururlar, çay ve kahveleri için şeker kullanmazlar. Kilisenin resmi olarak kabul ettiği günlerde oruç tutarlar.
- Sabah kapıları çalındığında yataktan kalkarak yeri öper ve “Serviam (Latince hizmet edeceğim)” derler. Bunu Kahramanlık (Heroic) Dakikası olarak adlandırırlar.
- Gece yatmadan önce yaptıkları dua ve nefis muhasebesinden sonra konuşmazlar. Sabah yapılacak olan âyine kadar bu sessizliği sürdürürler. Öğleden sonra başladıkları sessizliği ise akşam yemeğine kadar sürdürürler. Pazar günleri müzik dinlemezler.
- “Jaculatorias” olarak bilinen bir ibadet olarak zihni Tanrı'ya yönlendirmek için kısa duaları gün boyunca yaparlar.
- Akşam yemeğinden sonra “Kutsal Ekmek” âyini yapar ve ruhani komünyon sayesinde İsa ile paydaşlığı gerçekleştirmeyi amaçlarlar.
- Günlük olarak Preces denilen Latince duaları yaparak Piskopos, İncil'i yayan kişiler ve diğer Opus Dei üyeleri için dualar ederler.

- Yatmadan önce kutsal su kullanarak kendilerini kutsarlar.²¹⁰

Opus Dei’de dini uygulamaları ayırt edici hale getirme çabası vardır. Üyeler düz tahta bir haç üzerinde meditasyon yapar ve kendini onun üzerinde hayal ederler. Çarmıha gerilmiş bir figür olmadan siyah bir haç diker ve onu bayram günlerinde çiçekten yapılmış taçlarla süslerler. Vatikan’dan izin alan üyeler Karmelit tarikatı üyesi olmamalarına rağmen keşiş cübbesi giyebilirler.²¹¹

Kendini kırbaçlama gibi uygulamalar farklı tarikatların manastır hayatından Opus Dei’ye geçmiştir. Bu gibi çile uygulamalarının gerekçeleri arasında, Escrivá’nın Katolik Kilisesi gözünde “kendi çocuklarının daha az kutsal olmasını” istememesi, kutsallıkla ilgili duyduğu kaygı ve kişisel takıntısının yer aldığı ifade edilmiştir.²¹²

Opus Dei’nin, Kilise’nin onayladığı günlük uygulamalara ek olarak üyelerinin manevi gelişimine yardımcı olmak adına farklı uygulamaları da mevcuttur. Bu uygulamaların en önemlilerinden biri olan “halka”, seküler rehber tarafından yönetilmektedir. Halka; Opus Dei’nin bazı teolojik unsurlarına odaklanmakta ve aynı zamanda üyelerin vicdan muhasebelerine yardımcı olmaktadır. Halka birkaç meditasyon seansından oluşmakta ve bir rahip tarafından yönetilen aylık anma toplantısının ardından gerçekleştirilmektedir. Bunun dışında, birkaç günlük din eğitimi sağlayabilen Opus Dei’ye özel inzivalar yapılmaktadır. Çoğunlukla bu inzivalar, neredeyse tamamen sessizce yürütülmekte ve meditasyonun daha derin aşamaları niteliğindedir.²¹³

Escrivá’nın en önemli eseri “The Way”, Hıristiyan yaşamını devam ettirmek için 999 özdeyişten oluşan bir koleksiyondur ve Opus Dei için inanç anlamında İncil kadar önemli bir referanstır. İş’in çeşitlerini, Opus’un farklı yorumlarını analiz etmektedir. Bu eser tarikat üyelerince deuterokanonik (ikinci derecede kutsal) olarak değerlendirilmektedir.²¹⁴

Opus Dei’ye göre, birbirini görmezden gelerek ve birbirinin varlığından habersizce paralel olarak devam eden, Hıristiyan ve pagan olmak üzere iki farklı dünya yoktur. Bu hatalı düalizm inancı Hıristiyanlar arasında ancak insan kalbinin derinliklerinde buna karşılık gelen, benzer sapkın bir düalizm varsa ortaya çıkabilir. Bu

²¹⁰ a.g.e., s. 43; a.g.e., s. 35; Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, ss. 160-61.

²¹¹ Guillermo De Los Reyes, Paul Rich, “Opus Dei and Mexico: Civil but Sinister?”, *Review of Policy Research*, C. 22, S. 1 (2005), s. 96.

²¹² Alvaro Silva, “My Life in Opus Dei: Why I Joined & Why I Left”, *Commonweal*, S. 4 (2005), s. 13.

²¹³ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism’s Secret Sect*, s. 32.

²¹⁴ Winters, “The Gospel Of Success”, s. 46.

gerekçelerle Escrivá takipçilerine şu şekilde mesaj vermiştir: “Hayır, çocuklarım! Düalist bir yaşam sürdüremeyiz. Hıristiyan olmak istiyorsak şizofren olamayız. Sadece etten ve ruhtan yapılmış tek bir yaşam vardır. Hem ruh hem de beden olarak kutsal ve Tanrı ile dolu olması gereken tek bir yaşam”²¹⁵.

Escrivá'nın düşüncesi, bir Hıristiyan'ın davranışında ilahî olanı araçsallaştırmaya ya da yalnızca insanî olanı boşuna yüceltmeye yer olmamalıdır, şeklindedir. Escrivá'ya göre ne zaman insanın zayıflığı, boyutlar ve idealler karmaşası içinde insani şeyleri ilahi şeylerle karıştırmaya çalışsa, sonuç, çoğu kez insanların vicdanlarında ve davranışlarında artık görünmez olan kutsalın kaybı olur. İnsanın ömrü boyunca meşgul olacağı işler gerçek ilahi değerinin başlangıç noktasıdır. Bununla birlikte, aynı zamanda, Hıristiyan'ın dünyaya hayat veren katılımının gücünü kaybetmesini önlemek için Escrivá, kişisel kutsallık ihtiyacını ve kişinin tüm yaşamını Tanrı'ya kalıcı ve sürekli şekilde yöneltmesini öğütlemiştir: “Dünyanın işleriyle tamamen meşgul olan Hıristiyan, ancak yüreği tamamen Tanrı'ya bağlıysa İncil'e uygun tuz ve ışık olabilir”²¹⁶.

Hıristiyan hizmetinin gerektirdiği kutsallık, İsa Mesih'in, dünyadaki durumları ne olursa olsun tüm inananlarından ayırım gözetmeksizin istediği bir şeydir: “Bu nedenle göksel Babanızın yetkin olduğu gibi siz de yetkin olun”²¹⁷. Dünyayı Tanrı ile günlük buluşma yerleri haline getiren sıradan Hıristiyanlar, bu nedenle Escrivá tarafından şu şekilde ikaz edilmiştir: “Dünyanın ortasında tefekkür eden kişiler! Kendinizi bilgelik yerine dünyada Tanrı'ya adanmak istiyorsanız ruhani olmalı, Rabbimizle dua ile yakın bir şekilde birleşmelisiniz; duyu ve yeteneklerinizin her birini kaplayacak görünmez şu pelerini giymelisiniz: Dua, dua, dua; kefare, kefare, kefare”²¹⁸. Dua etmenin keskin kuralları; komüniona dikkatli bir şekilde katılım, İsa Mesih ile her türlü sabırsız ve huzursuz aktiviteleri geride bırakarak sürekli diyalog, havariliğe özgü sakin ve aktif hayat, yorulmak bilmeyen bir çalışma arzusu, sürekli mutluluk olarak sıralanmıştır.²¹⁹

Escrivá, en başından beri, “kişisel dostluk havarisi” veya “dostluk ve güvenin havarisi”²²⁰ dediği şeyin önemini sık sık vurgulamıştır: “Gerçek şu ki; kişisel ve sadık dostluk yoluyla başkalarında doğal olarak basitçe Tanrı için bir açıklık yaratır, onların yeni

---

²¹⁵ Cummings, “The Founder of Opus Dei”, s. 540.

²¹⁶ a.g.e., ss. 540-41.

²¹⁷ Matta, 5:48.

²¹⁸ Escrivá De Balaguer, *The Way* (n. 946).

²¹⁹ Cummings, “The Founder of Opus Dei”, ss. 541-42.

²²⁰ Josemaria Escrivá De Balaguer, *Furrow*, ed. Mini, New York, NY: Scepter Publishers, 1992 (n. 191).

ufuklar keşfetmesine yardım edersiniz. İlahi gerçeğin gücü ve sevgi dolu bir sözle inancınızın örneği sonsuza kadar yaşayacaktır”²²¹.

2.3. OPUS DEI’NİN FAALİYETLERİ

Opus Dei’nin kuruluş amacı, üyelerine ve tüm insanlara iyi birer Hıristiyan olarak yaşamaları için gereken ruhsal danışmanlığı vermek şeklinde özetlenebilir. Tarikat, bazı özel konularda örneğin kamu yararına çalışan kurumlara (okullar, üniversiteler, meslek kursları, sağlık merkezleri gibi) da manevi manada destek olmaktadır. Resmi dokümanlarında her ne kadar kâr amaçlı kurumlar, şirketler ve siyasi faaliyetlerle ilgili kısıtlamalar yer alsada, tarikatın bu konularda da çalışmalar yürüttüğü bilinmektedir.²²²

Opus Dei’nin esas faaliyetleri, üyelerinin ruhani gelişimi ve ruhsal ihtiyaçlarının giderilmesi üzerine bina edilmektedir. Böylece üyelerinin her biri, Kilise ve toplumda çok yönlü bir havarisel faaliyet gerçekleştirebilir ve çevrelerinde kutsallığa evrensel çağrı idealini teşvik edebilirler. Bu havarisel çalışma belirli alanlarla sınırlı olmayıp, toplumun sorunlarına Hıristiyan düşüncesine uygun çözümler bulmaya ve Hıristiyan inancına tanıklık etmeye yardımcı olmayı hedefler. Piskoposluk; manevi yardıma, kendi üyelerinin ve faaliyetlerine katılan diğer kişilerin Hıristiyanlık üzerine eğitimine odaklanmıştır. Piskoposluk; küçük askeri birliklere rahiplik hizmeti vermek, ihtiyaç durumunda din dersleri için öğretmen temin etmek gibi farklı desteklerde de bulunur.

Piskoposluğun, “Anonim İşler (Corporate Works)” olarak adlandırılan ikincil faaliyetleri de vardır. Bu faaliyetlerde Opus Dei, vermiş olduğu desteğin Hıristiyan inancına ve kaidelerine uygunluğunu onaylar. Gerçekleştirileceği ülkedeki kanun ve kurallara uygun olan faaliyetlere destek verilir. Burada en önemli husus Opus Dei’nin faaliyetten piskoposluk olarak sorumlu olmadığı, faaliyeti yürüten tüzel kişilerin bizzat sorumlu olduğudur. Bu kapsamda genellikle eğitim ve sağlık alanlarında faaliyet yürütülür. Finansman genellikle katılımcılardan alınan aidatlar ve toplanan maddi katkılardan elde edilir. Bazı durumlarda ilgili devletten de de yardım alınmaktadır.²²³

Yapılan faaliyetler çerçevesinde örnek olmak üzere meselâ İspanya’da Navarra Üniversitesi ve Yüksek İşletme Enstitüsü, Peru’da Piura Üniversitesi, Kolombiya’da La Sabana Üniversitesi, Filipinler’de Asya ve Pasifik Üniversitesi gibi yüksek eğitim

²²¹ Escrivá De Balaguer, *Christ Is Passing By* (n. 149).

²²² Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, s. 155.

²²³ a.yer.

kurumlarının; Kenya Nairobi’de kadınlara yönelik bir meslek okulu olan Kianda Koleji’nin Opus Dei tarafından kurulduğunu belirtmek gerekir. Ayrıca, Arnavutluk ve Somali gibi az gelişmiş ülkelerden gelen öğrenciler de kabul edildiği için, İtalya Dış İşleri Bakanlığı tarafından finansmanına katkı sağlanan ELIS isimli ve ticaret alanında uzman yetiştiren bir merkez de Opus Dei tarafından kurulmuştur. Roma’da bulunan Holly Cross University (Kutsal Haç Üniversitesi) de ilahiyat ve felsefe alanlarında araştırmalar yapmaktadır ve Opus Dei’ye bağlıdır²²⁴.

Belirtilen eğitim kurumlarına ek olarak Opus Dei’nin yine eğitim ve sağlık odaklı dünya çapındaki faaliyetlerini sıralamakta yarar vardır:

- Dünyada toplam 80.000 öğrencinin öğrenim gördüğü 15 üniversite Opus Dei tarafından yönetilmektedir. Bu üniversitelerin en önemlisi öğrencilerin hukuk, felsefe, tıp, teoloji, ekonomi, iletişim ve diğer birçok konuda eğitim almalarına imkân tanıyan İspanya’nın Pamplona kentindeki Navarra Üniversitesi’dir. Roma’dan Guatemala’ya kadar farklı lokasyonlarda bulunan kampüsler, bu üniversitelerin küresel bir ağ oluşturduğunu göstermektedir.
- Kongo ve Nijerya gibi sağlık alanında yetersiz bölgelerde sağlık hizmeti sunan, toplam 300.000 civarındaki hastaya tedavi hizmeti verebilmek üzere 1.000’den fazla doktor ve 1.500 hemşire istihdam eden 7 Opus Dei hastanesi ve hemşirelik okulu mevcuttur.
- Meksika, Barselona ve Buenos Aires gibi şehirlerde toplam 10.000 öğrenciye sahip 11 işletme okulu faaliyettedir. Örneğin Meksika’da, çok sayıda etnik gruptan oluşan kırsal alandaki bir bölgede kadınlar için eğitim enstitüsü bulunmaktadır. Bu enstitü, diğer faaliyetlerinin yanı sıra, kadınların yakın şehirlerde iş bulmalarına ve kamu yaşamında pozisyon almalarına yardımcı olmak için idari eğitim vermektedir.
- Dünya çapında Opus Dei tarafından yönetilen ve 5’i ABD’de, diğerleri Kenya ve Japonya gibi farklı ülkelerde olmak üzere toplam 35’ten fazla ilk ve orta öğretim okulu bulunmaktadır.
- Opus Dei, mesleki becerileri öğreten yaklaşık 100 teknik okulu yönetmektedir. Filipinler’de yemek ve turizm endüstrisi için uzman bir okul bulunmaktadır. Bu okulda eğitim sistemi, öğrencilerin oteller ve restoranlarla doğrudan iletişimini

---

²²⁴ a.g.e., ss. 155-56.

içermekte olup, bu sayede okuldan mezun genç kadınların tamamına yakını iş bulabilmektedir. Bilinçli bir şekilde bu okullar bölgenin nispeten daha yoksul mahallelerinde yer almaktadır. İtalya, Brezilya, Filipinler, Peru ve Guatemala gibi ülkelerde mesleki eğitimin yanında çocuklara, gençlere ve yetişkinlere ikinci dil olarak İngilizce ve İspanyolca öğretilmektedir.

- Opus Dei'nin, Chicago'da (ABD), farklı ulusal kökenli birçok gencin yaşadığı bir mahallede yer alan ve akademik, insani, ruhani ve spor eğitimi ile ilgili programlar sunan Midtown Spor ve Kültür Merkezi isimli bir eğitim kurumu vardır. Programlar, yerel ve sosyal çevredeki bazı eksikliklerin telafi edilmesine yardımcı olmaktadır. Midtown'a devam eden öğrencilerin % 95'i liseyi bitirmekte ve % 60'ı -ki bu bölgedeki gençlerin ortalamasının çok üzerinde bir rakamdır- üniversiteye gitmektedir.
- Opus Dei, dünya çapında başta Hollanda, İspanya, Tayvan ve İngiltere olmak üzere 165'ten fazla lokasyonda çoğunluğu tarikat üyesi olmayan 6.000 öğrenciye barınma amacıyla yurt imkânı sağlamaktadır. Buralarda kalan öğrencilere kütüphane, çalışma alanı ve akademik yardımın yanı sıra manevi ve dini rehberlik sunulmaktadır.²²⁵

Yukarıda konu edilen faaliyetlerin dışında, tarikat tarafından yönetilmeyen ancak bağlantılı olan farklı faaliyetler de vardır. Dünya çapında 2 üniversite, 1 işletme okulu, 213 ilköğretim ve ortaokul, 59 meslek yüksekokulu, sayısız tıp kliniği ve 27 eczane Opus Dei'den bir şekilde -maddi veya manevi- yardım almaktadır. Tarikat, özellikle bu tip faaliyetlerin, dünya çapında var olan Opus Dei karşıtı önyargıyı kırmak için iyi bir halkla ilişkiler çalışması fırsatı olarak değerlendirilebileceğini düşünmekte ve bunları bir şekilde ifşa etmektedir. Bunlara ek olarak, dünya çapında Opus Dei ruhundan esinlenen 200'e yakın üniversite yurdu ve gençlere yönelik birçok kulüp bulunmaktadır.²²⁶

Pek çok Opus Dei üyesi, boş zamanlarında, zaman ayırabilecekleri gönüllü faaliyetlerde yer alırlar. Üyelerin, toplumdaki hayır işleri için kendi fikirlerini üretmesi ve uygulaması Opus Dei'nin teolojik ilkelerine bağlı kalmak kaydıyla uygun görülmüş ve desteklenmiştir.

---

²²⁵ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 35.

²²⁶ a.yer.

Opus Dei'nin faaliyetleri açısından resmi ve gayri resmi işler arasındaki fark önemlidir. “Anonim İşler” olarak adlandırılan ilki, Opus Dei ile resmi bir ilişkisi olan işlerdir. İkincisi ise üyelerin yürüttüğü işler olup bunları “Anonim İşler'den” ayırt etmek çok zordur. Her iki faaliyet de Opus Dei üyeleri tarafından, Opus Dei ruhu/zihniyeti içinde yürütülmesine rağmen neden ikinciye gerek duyulduğu zihinlerde soru işareti oluşturmuştur. Bazı ülkelerdeki vergi yüklerinin buna neden olduğu iddia edilse de, Opus Dei bu iddiayı reddetmiş ve durum hakkında şu üç gerekçeyi öne sürmüştür:

- Gayri resmi faaliyetlerin Katolik olmayanlar tarafından da yürütülmesi mümkündür.
- Opus Dei, üyelerin yaratıcı içgüdülerini bastırmak istememektedir.
- Opus Dei'nin işlerinin sekülerlik niteliğini tehlikeye atma ihtimali bulunmaktadır.²²⁷

Kilise ile olan ilişkisine rağmen Opus Dei, temsilcilerinin ve üyelerinin kuruluş adına çalışan kişilerden ziyade bireyler olarak görülmesini istemektedir. Escrivá, katolikliklerini özel ayrıcalıklar elde etmek için kullanan kişilerden tiksinti duyduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle de Opus Dei faaliyetlerinde bunu gündeme getirmemeye çalışmaktadır.²²⁸

Opus Dei, özellikle eğitim amacıyla kurulmuş bir piskoposluk değildir. Katolik Kilisesi'nin hizmetinde, kutsallık ve işin kutsallaştırılması mesajını iletmek için kurulmuştur. Bu anlamda eğitim, üyelerinin dâhil olduğu ve kutsamaya aracılık yapan bir dizi faaliyetten sadece biridir. Ancak Escrivá en başından beri eğitime büyük önem vermiştir. Tarikat üyelerinin yürüttüğü tüm “kurumsal havariyel faaliyetler” bir şekilde eğitimle ilişkilidir.²²⁹

Opus Dei'nin eğitime olan ilgisi, Escrivá'nın ruhlara yönelik büyük gayretinin ve Tanrı'dan aldığı mesajı yayma ve böylece insanları Mesih'e getirme arzusunun bir sonucu kabul edilmektedir. Escrivá, Opus Dei'yi, sık sık insanların Tanrı'yı tanımalarına yardımcı olmak için “büyük bir kateşizm (ilmihal)” olarak tanımlamaktaydı. Okullar, üniversiteler ve diğer eğitim girişimleri bunun için mükemmel araçlardır. Aynı zamanda insanlara Tanrı'nın seküler yaşamın ve bilginin her alanında, “laboratuvarda, ameliyathanede, ordu kışlasında, üniversite kürsüsünde, fabrikada, atölyede, tarlalarda, evde ve tüm uçsuz

---

²²⁷ a.g.e., s. 36.

²²⁸ a.yer.

²²⁹ Evans, “The Educational Vision of St Josemaría Escrivá, Founder of Opus Dei”, s. 165.

bucaksız iş dünyasında” olabildiğini de göstermek için eşsiz örneklerdir. Temel görevi eğitim projeleri oluşturmak olmayan Escrivá'nın eğitim alanındaki ilhamı beklenmeyecek şekilde verimli ve Katolik eğitime hizmeti çok büyük olmuştur.²³⁰

Opus Dei eğitimden başka medya alanında da çokça etkilidir. Bu durum özellikle bazı kesimleri tedirgin etmektedir. Özellikle günümüzdeki gücü dikkate alındığında medya tarikat için önemli bir çalışma alanıdır. 1979 yılında tarikatın dünya genelinde 179 eğitim kurumu, 52 radyo ve televizyon istasyonu, 38 haber ajansı ve 12 sinema şirketinde faaliyet yürüttüğüne ilişkin olarak çıkan rapor, geçen kırk yılı aşkın süreden sonra, tarikatın medya gücü hakkında tedirginliklerin temelsiz olmadığını kanıtlamaktadır.²³¹

Görüldüğü üzere Escrivá, diğer Katolik azizlerden farklı olarak kendini sadece dini ve uhrevi bir hizmete adamamıştır. Esas olarak dünyaya ve topluma nüfuz etme üzerine ideolojisini kurgulamıştır. Bunu gösteren örneklerden belki de en uygunu, II. Dünya Savaşı sonrası İspanya ekonomisinin ihtiyaç duyduğu değişimi önceden görerek Barcelona'da Yüksek İşletme Enstitüsü kurulmasını istemesidir. Okul mezunlarından üçü Franco hükümetinde Maliye Bakanlığı dâhil olmak üzere önemli görevlerde bulunmuştur.²³²

Katolik Kilisesi yüzyıllar boyunca modern kapitalist ekonomiyi, bilim ve teknolojiyi kabul etmemekle itham edilmiştir. Opus Dei ise, bunun aksine, bir Protestan düşüncesi olan “Tanrıya en iyi karlı bir şirket kurarak hizmet edilebilir” düşüncesini felsefe olarak benimsemiştir.²³³

Dünya çapında sivil toplum örgütleri ile Opus Dei arasında bazı ilişkiler de mevcuttur. Tarikat, esasen kâr amacı gütmeyen bir organizasyon olarak çalışıyor görünmekte; pek çok havarisel projesini sivil toplum örgütleri ile kurduğu platformlardan başlatmaktadır. Bu şekilde onun fark edilmeden çalışması mümkün olmakta, vergiden muaf olması ve gerektiğinde ekonomik destek bulması kolaylaşmaktadır. Çalışılan platform isimleri arasında Eğitim Geliştirme Derneği, Woodlawn Vakfı, Kültürel Gelişim Derneği ve Clover Vakfı gibi mezhepsel ve dinsel olmayan ama kulağa hoş gelen isimler bulunmaktadır.²³⁴

---

²³⁰ Escrivá De Balaguer, *Conversations with St. Josemaría Escrivá* (n. 97).

²³¹ Winters, “The Gospel Of Success”, s. 46.

²³² Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, s. 156.

²³³ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 134.

²³⁴ De Los Reyes, Rich, “Opus Dei and Mexico: Civil but Sinister?”, s. 98.

Opus Dei'nin faaliyetlerinin bir kısmı da Katolik Kilisesi için yapılan çalışmalardan oluşmaktadır. Kilise içinde en önemli faaliyeti tüm kadın ve erkeklerin günlük yaşamlarında ve işlerinde kutsallık çağrısını keşfetmelerine yardımcı olmaktır. Tarikat, bu amaca ulaşmanın bir yolu olarak seküler olan üyelerin farklı eğitim girişimlerini teşvik etmiştir.²³⁵ Bu çalışmalar genellikle gençlik merkezlerini, okulları, tarımsal girişimleri içermektedir. Çoğu zaman bu projelerden birinde yer almak, bu çalışmanın Kilise ve Tanrı ile nasıl bağlantılı olduğuna dair doktrinsel mesajla birlikte anlam ifade etmektedir.²³⁶

---

²³⁵ Evans, "The Educational Vision of St Josemaría Escrivá, Founder of Opus Dei", s. 164.

²³⁶ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 34.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
OPUS DEI'YE YÖNELİK ELEŞTİRİLER

1. GENEL ELEŞTİRİLER

Opus Dei tüm dünyada sıklıkla eleştirilen bir dini oluşumdur. Tarikat; gizliliği, kendine has uygulamaları ve siyasi hırsları nedeniyle suçlanmıştır.²³⁷

Gizlilik nedeniyle eleştirilmelerine rağmen Escrivá bir açıklamasında üyelerinin gizliliği hiç sevmediklerini ifade etmiştir. Başka bir açıklamasında ise kendilerinin bağnaz olmadığını ve dünya üzerinde başka hiçbir inançla benzerliklerinin bulunmadığını belirtmiştir.²³⁸

İsviçreli sosyolog ve parlamenter Jean Ziegler tarafından Opus Dei, en az Komünizm kadar tehlikeli ve mücadele edilmesi gereken aşırı sağcı ve gizli faaliyet yürüten bir hareket olarak nitelendirilmiştir.²³⁹

Tarikata yöneltilen eleştirilerin başında üyelerine üye olduklarını saklamalarının salık verilmesi ve tarikatın üye sayılarının şeffaf bir şekilde ilan edilmemiş olması gelmektedir. Opus Dei kendini açık ve herkesin hakkında bilgi edinebileceği bir organizasyon olarak ifade etse de, “Statutes of Opus Dei” isimli tarikatın tüzüğünde üye sayılarının açıklanmaması ve üyelerin kendilerini ifşa etmemesi konusunda madde yer almaktadır.²⁴⁰

Tarikat üyelerinin, Opus Dei üyesi olmayan rahiplere günah çıkarmayı reddetmesi ve tarikatın üye kazanma yöntemleri de çokça eleştiri almıştır. “America” dergisinde yayımlanan bir makalesinde James Martin isimli bir Cizvit rahip, günah çıkarma konusunda Opus Dei’nin tepedeki yöneticilerine tarikat üyelerinin kendi rahipleri haricinde günah çıkarmamasının gerekçesini sorduğunu, cevaben Piskoposluğun başka rahiplerin Opus Dei felsefesine hâkim olmadıkları için üyeleri anlamayarak yanlış yönlendirme ihtimallerine binaen böyle bir uygulamayı yaptığını belirtmiş ve savunmuştur. Yine aynı makalede, yazar Opus Dei’yi kendini eleştiren insanlara karşı tehlikeli ve güçlü, faaliyetlerini ise gizlilik ve riya ile yürüten bir organizasyon olarak nitelemiştir.²⁴¹

---

²³⁷ The Editors of Encyclopaedia Britannica, “Opus Dei”.

²³⁸ Friedlander, *Tanrı'nın İşleri*, s. 9.

²³⁹ Aytunç Altındal, *Papa 16. Benedikt Gizli Türkiye Gündemi*, İstanbul: Destek Yayınları, 2018, s. 73.

²⁴⁰ Yel, “Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei”, s. 161.

²⁴¹ James Martin, “Opus Dei in the United States”, *America*, C. 172, S. 6 (1995), s. 8.

Opus Dei'nin eleştirildiği başka bir konu, özellikle genç ve fakir öğrencileri hedef alması ve aileleri ile ilişkilerini kısıtlamasıdır.²⁴² Bir şekilde etkileyebilecekleri ve zaafı olan insanları beyin yıkama yöntemlerine benzer uygulamalarla tarikata bağlamaları tepkilere neden olmuştur ve olmaktadır.

Venezuela vatandaşı olan bir üye, kadın çalışanlarını köle benzeri bir pozisyonda kullanmasının aksine Opus Dei'nin üyesi olmayan kadınlara yönelik misyonunu şöyle ifade etmiştir: “Bizim havariliğimiz zengin olan, toplumun üst kademelerinden evli, kocası güçlü ve ülkece tanınan kadınlarla birlikteydi. Böyle insanlarla dostluğumuz bizi halktan, yoksullardan ayırdı. Opus Dei'nin bana söylediğine inandım: Yoksullarla olan havarilik bizim görevimiz değildi”²⁴³

Opus Dei'ye yöneltilen eleştirilerin önemli bir kısmı da kurucusu üzerindedir. Escrivá'nın 1940'larda, “Bugünün Hıristiyanları şehit olmak için, savaşçı olmak için vardır” ve “Bu neslin Hıristiyanları öldürmek için ölmeye hazırdır” şeklindeki açıklamaları, daha sonraki yıllardaki yumuşak ifadeleri ile karşılaştırılır ve çelişkiye dikkat çekilir. Escrivá'nın 1959'da bir grup Fransız Opus Dei üyesine hitaben, “Sizin dindar, neşeli, iyimser, çalışkan ve entrikacı olmanızı istiyorum” şeklinde riyayı da onaylayan bir ifadesi vardır.²⁴⁴ Yine dikkat çekici şekilde Escrivá, Hitler'in dünya tarafından zanna dayalı bir “kötü muamele gördüğünü” ve asla altı milyon Yahudi'yi “öldüremediğini”, sayının en fazla dört milyon olduğu yönünde bir açıklama yapmıştır.²⁴⁵

Escrivá'yı tanıyan eski Opus Dei üyeleri de dâhil olmak üzere bazı eleştirmenler Escrivá'da bir azizin sahip olması gereken erdemlerin bulunmadığını ifade etmiş; sinirli, kibirli ve paranoyak bir kişiliğinin olduğunu söylemişlerdir. Escrivá'yı tanıyan yüksek seviyedeki din adamları, iş adamları ve politikacıların bazıları ise bunun tam aksini iddia etmişlerdir.²⁴⁶

Eleştirilen başka bir konu ise üye olacak kişinin Opus Dei'ye girerken imzaladığı taahhünamedir. Söz konusu belge eleştirmenler tarafından büyük ilgi görmeye beraber bazı kontrolden çıkmış spekülasyonlara da sebep olmuştur. Özellikle internette yer alan

---

²⁴² Boston, “Breaking the Opus Dei Code: The Secretive Catholic Group's Name Means ‘Work of God,’ but in Washington, D.C., That Divine Task Has a Decidedly Political Bent”, s. 8.

²⁴³ De Los Reyes, Rich, “Opus Dei and Mexico: Civil but Sinister?”, s. 96.

²⁴⁴ Winters, “The Gospel Of Success”, s. 46.

²⁴⁵ Terry Eagleton, “The Fraternal Corrections: Opus Dei and the Catholic Church”, *Harper's Magazine*, (2006), s. 87.

²⁴⁶ Allen, *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, s. 66.

ve komplo teorisyenleri tarafından yöneltilen bir eleştiri sözleşmenin kanla yazıldığı ve ruhun satışı ile ilgili bir taahhütname olduğu şeklindedir. Fakat görüldüğü kadarıyla bu iddia delilsiz olup taahhütname erişime açıktır ve eleştirilerde yer alan hususlar bunlarda mevcut değildir. Bunlar, genellikle tarikatla ilişkilendirilen şehir efsanelerinin bir parçasıdır. Yine de eleştirmenler, Opus Dei'nin sağlamayı vaat ettiği manevi rehberliğin yozlaştırıcı olma ihtimaline işaret etmektedirler. Bir üye özellikle güçlü bir pozisyonda ise, tarikatın bu kişinin çalışmasını Opus Dei yararına olacak şekilde manipüle edebileceği öne sürülmüştür. Örneğin, Opus Dei için kazançlı olabilecek ya da ideolojisine hizmet edebilecek büyük bir iş anlaşmasını gerçekleştirmek üzere yönlendirme yapılabileceği söylenmiştir. Tarikata verilen taahhütte yer aldığı gibi Tanrı'nın çalışması bireyin çalışmasıyla bir ve aynıdır. Buradan hareketle eleştirmenler, Opus Dei'nin sözleşmesinin, üyelerine, profesyonel kariyerlerine müdahale etme ve onları etkileme gücü sağladığını öne sürmektedirler²⁴⁷

Tarikatta üyelerin karar verme yetkisine bırakılması gereken konularda da çok sayıda kısıtlama mevcuttur. Her ne kadar Escrivá'nın söylemi yüksek özgürlük ve kişisel sorumluluk üzerine olsa da gerçekte durum farklıdır. Yöneticiler manipülatif ve otoriter davranarak verdikleri her türlü emir için Opus Dei'nin doğüstü özünü referans olarak göstermişlerdir. Bu mutlak inanç bir tür köktencilik olup, Opus Dei üyeleri için Escrivá ve tarikat hariç öğrenilebilecek çok fazla bilgi bulunmadığı inancını getirmiştir. Dolayısıyla tarikat içinde teologlara (özellikle modernist teologlara) mesafeli ve ihtiyatlı yaklaşmıştır. İtaat ve uysallık iki yüce Katolik erdem olarak teşvik edilmiş ve takipçilerin bunu kabul etmesi sağlanmıştır.²⁴⁸

Tarihçi Joan Estruch, kuruluşundan beri Opus Dei'nin rahatsız edici kötü şöhretini araştırmak için bir çalışma yapmış; ancak elde ettiği sonuçlar ne tarikat üyelerini ne de karşıtlarını tatmin etmiştir. Estruch, Opus Dei'nin resmi dokümanlarını ve dış kaynakları incelemiş; incelikli yorumlarda bulunarak içerideki açıklanamayan çelişkilere işaret etmiştir. Ayrıca, Escrivá'nın resmi biyografi yazarları tarafından belirtilen azizlik niteliklerini listeledikten sonra, "Escrivá ile ilgili kesin olan bir şey varsa o da samimiyetiydi... Propagandasına ilk inanan kişi kendisiydi" şeklinde bir itirafta da bulunmuştur. Estruch, Escrivá'nın, Opus Dei'nin İspanya'daki akademik çevreleri

---

²⁴⁷ Bauer, *Secret Society Opus Dei: Catholicism's Secret Sect*, s. 17.

²⁴⁸ Silva, "My Life in Opus Dei", s. 13.

etkilemeye çalışan küçük bir din adamı grubu lideri iken, tarikatın kendini günlük işlerin kutsallaştırılmasına adanmış Roma merkezli uluslararası bir yapıya dönüşmesi sonucu zamanla değişen karmaşık bir adam olduğunu savunmuştur.²⁴⁹

2. İTALYA'DA YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER

Opus Dei'ye İtalya'da yöneltilen eleştirilerin odak noktası Escrivá'nın azizlik konusunda Katolik kilisesinin geleneklerinin dışında bir rekor süre olan 17 yıl içerisinde "kutsanmış", 27 yıl içerisinde de aziz mertebesine yükseltilmiş olmasıdır. Bu süreç diğer azizlikler için genellikle asırlar aldığı halde Escrivá için dikkat çekecek kadar hızlı gerçekleşmiştir.

Bir Katolik bankası olan Banco Ambrosiano hakkında ortaya çıkan skandal İtalya'daki eleştirilerin diğer önemli argümanlarından biridir. 18 Haziran 1982 sabahı bankanın genel müdürü Roberto Calvi, Londra'da Blackfrias köprüsü altında asılmış olarak bulundu. Üzerinde 15.000 dolar ve ceplerinde taşlar vardı. Olay araştırıldıkça Vatikan ile bağlantılar ortaya çıkmaya başladı. 1929'da Mussolini başkanlığındaki İtalya hükümeti ile Vatikan arasında varılan Lateran Antlaşması uyarınca Vatikan dışında da bazı topraklar ve buralardan gelir elde etme hakkı Papalığa tanındı. Bu topraklardan elde edilen gelir Papa XII. Pius tarafından kurulan "Dini İşler Enstitüsü (Istituto per le Opere de Religioni IOR) " tarafından idaresine tevdi edildi. Daha sonra Vatikan Bankası'na dönüşen bu kurum İncil'de faiz uygun görülmemesine rağmen diğer Katolik bankaların aksine faiz ile kredi vermeye başladı. Elde edilen kârlar Amerika borsasında yer alan şirketlere yatırılarak değerlendirilmeye başlandı. Roberto Calvi, Banco Ambrosiano genel müdürlüğüne getirildikten sonra IOR tarafından bankaya yatırılan paraları yurtdışına çıkararak hayali şirketlere kredi olarak vermişti. Sonuç olarak IOR 1,25 milyar dolar açık verdi. Dönemin Vatikan Bankası başkanı olan başpiskopos Marcinkus kayıp paraları ve Banco Ambrosiano ilişkilerini inkâr etmişti. IOR'nin uğradığı zarar, soruşturma açılmaması ve skandalın büyümemesi için Opus Dei tarafından karşılanmış, karşılığında ise kurucusunun azizlik yolunda önünün açıldığı iddia edilmiştir.²⁵⁰

Escrivá'nın azizlik sürecinde, Roma dini mahkemelerine verilen ve onun kötü niyetli, insanlar aleyhinde konuşan ve anti-semitik bir kişi olduğu yönündeki tanık

²⁴⁹ Winters, "The Gospel Of Success", s. 46.

²⁵⁰ Yel, "Bir Katolik Tarikati: Opus Dei", ss. 162-63.

ifadelerinin azizliği değerlendiren kurum tarafından dikkate alınmaması başka bir eleştirilen husustur. Süreç boyunca 92 şahit dinlenmiş ve Opus Dei yetkililerine göre bunlardan 11 tanesi aleyhte şahitlik yapmıştır. Fakat özellikle aleyhte şahitlik yapmak isteyen pek çok kişinin ifade verme isteği kabul edilmemiştir. Bu şahitlerden biri California Üniversitesi öğretim üyesi ve 18 yıl boyunca numerary üye olan Maria del Carmen Tapia'dır. Daha sonra bir kitap yazarak görüşlerini kitabında ifade etmiştir. İfade verme isteği kabul edilmeyen diğer önemli bir şahit ise iç savaş döneminde Escrivá'nın Madrid'den kaçması yardımcı olan Miguel Fisac'tır.²⁵¹

Aziz ilan edilme sürecinde görevli 9 rahipten 8'inin İtalyan olması da eleştirilere konu olmuştur. Zira İspanyol din adamları Opus Dei'ye mesafeli davranmaktadır. Bu 9 rahipten 2'si azizlik sürecine itiraz etmiştir. Fakat tartışmalara ve daha detaylı araştırma yapılmasına gerek duyulmadan hızlı bir şekilde karar verilmiştir. Kuruldaki görüş ayrılıkları hakkında Papa II. Jean Paul bilgilendirilse de itirazları dikkate alamamış, sürecin bu kadar hızlı ilerlemesi eleştiriye sebep olmuştur. Vatikan içinde bile bu hızlı azizlik sürecinin faydadan çok zarar getirdiği yönünde açıklamalar mevcuttur.

İtalya'da Opus Dei Papalık ile ilişkileri nedeniyle de eleştirilmiştir. Papa II. Jean Paul, Vatikan basın sözcülüğüne getirdiği ABC televizyonu Roma muhabiri, İspanyol asıllı Opus Dei üyesi Joaquin Navarro-Valls'ın piskoposlara ait bu makama getirilen ilk seküler kişi olması nedeniyle eleştirilere hedef olmuştur. Yine benzer şekilde Vatikan Radyosu'nun yöneticiliğine seküler bir kişiyi atamış ve söz konusu kişi görevini XVI. Benedict döneminde de devam ettirmiştir.²⁵²

3. İSPANYA'DA YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER

Kurucusunun ülkesi olması hasebiyle İspanya en başından beri Opus Dei için önem arz etmektedir. İç savaş ve sonrasındaki Franco hükümeti süreci Opus Dei'nin İspanya'daki yükselişi için önemlidir.

Opus Dei'ye İspanya'da yöneltilen eleştirilerin başında, hiç kuşkusuz, General Franco ve hükümeti ile olan ilişkileri gelmektedir. Hem iç savaş süresince - dini referansla olsa da - cumhuriyetçilere karşı General Franco'ya verdikleri destek, hem de bu desteğin bir sonucu olarak kurulan hükümetlerde aktif görev almaları dikkat çekmiş ve eleştirilerin

---

²⁵¹ a.g.e., s. 163.

²⁵² Altındal, *Papa 16. Benedikt Gizli Türkiye Gündemi*, s. 66.

hedefi olmuştur. Opus Dei Franco ile ilişkisini kabul etmese de, Escrivá'nın "The Way" isimli kitabına Franco taraftarı olduğu bilinen bir üst düzey din adamı tarafından etkileyici bir önsöz yazılması yine fazlası ile dikkat çekicidir. Escrivá'nın Franco ile seküler ilişkilerinin haricinde aynı zamanda Franco'nun ruhsal rehberi olduğu iddia da edilmiştir.²⁵³

Opus Dei Franco döneminde İspanya'da güç kazanmaya başladıktan sonra, Escrivá'nın, Franco'nun faşist ve muhafazakâr düşünceleri ile liberalleşmeye başladığını düşündüğü Katolik Kilisesi'ni kurtarmaya çalıştığı iddia edilmiştir. Franco'nun da temel ideolojisi olan din ve devlet işlerinin birleştirilmesi düşüncesi Opus Dei için uygun zemin hazırlamıştır. Franco'nun, toplumun siyasi partilerden ziyade farklı sektörlerden gelen gruplarca hükümetlerde temsil edilmesi görüşü Kilise'nin de uygun gördüğü bir düşüncedir. Papa'nın krallara taç giydirmesi, kilise ve devletin iç içe geçmesi, merhamet ve iyiliği hatırlatan Tanrı'nın Krallığını bu dünyada kurma fikri İspanyolların zihinlerinde kalan bir özlem olsa da, pek çok Katolik Kilisesi mensubu Piskoposluğun gizli gündemleri olduğundan şüphe etmiştir.²⁵⁴

Opus Dei'nin kültürel organlarda, iş ve bankacılık gruplarında ve yüksek idari makamlarda aniden ortaya çıkışı, amaca ulaşmak için her türlü araca başvurmayı doğru bulan Makyevelist düşünce ile ilişkilidir. İç savaşın sona ermesinden sonra, Opus Dei entelektüellere ve akademik camiaya sızmaya başlamıştır. Yüksek dereceli Opus Dei yöneticileri, tarikatın özellikle bu gruplar üzerinde çalıştığını itiraf etmişlerdir. Bu konuda tarikata en çok yardımı dokunan kişi 1939 – 1951 tarihleri arasında Eğitim Bakanı olan José Ibáñez Martín'dir. Martín tarikatın üyesi değildir. Tarikatı ilk olarak Escrivá'nın yoldaşlarından José María Albareda aracılığıyla tanımıştır. Hem Martín hem de Albareda iç savaş sırasında Şili büyükelçiliğine geçici olarak sığınmıştır ve sıkı dostlukları bu dönemden gelmektedir.²⁵⁵ Özellikle hedef seçilen bu gruplar eleştirilere ve Opus Dei hakkında şüphelere neden olmuştur.

Opus Dei, İspanya'da akademi dışında ayrıca özel finans ve iletişim alanında da faaliyet göstermiştir. Opus Dei üyeleri ülkenin büyük bankalarından biri olan Banco Popular Español'u ve diğer pek çok ticari girişimleri, özellikle de gayrimenkulleri kontrol etmektedirler. Ediciones Rialp adında bir yayınevine sahiptirler. Ayrıca şu süreli yayınları

---

²⁵³ Eagleton, "The Fraternal Corrections: Opus Dei and the Catholic Church", s. 86.

²⁵⁴ Yel, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei", s. 156.

²⁵⁵ Vicente R. Pilapil, "Opus Dei in Spain", *The World Today*, C. 27, S. 5 (1971), s. 217.

bulunmaktadır: Nuestro Tiempo, Arbor, Atlántida, Gaceta Universitaria (seçkinlere yönelik), La Actualidad ve Telva. İspanya’da söz konusu yayın faaliyetleri sürekli eleştirilere sebep olmakla birlikte, tarikat, bu girişimlerin Opus Dei’nin kendisine değil toplumun bazı üyelerine ait olduğunu iddia etmektedir.²⁵⁶

Eski bir Opus Dei rahibi olan Bask asıllı Alvaro Silva da tarikata dikkat çekici eleştirilerde bulunmuştur. Henüz genç yaşta lise öğrencisi iken tarikat ile tanıştığını ve mesajını kabul ettiğini belirten Silva, daha sonra Opus Dei’yi şöyle anlatmıştır: “Opus Dei, Hıristiyan askeri modeline uygun olarak örgütlenmiştir. Numerary üyeler (bekâr kalan ve sonunda liderlik tarafından sorumluluk pozisyonlarını üstlenmek üzere seçilebilen tam üyeler) diğer üyelerden daha özgür bir durumdadır. Grubun yöneticileri sansürcü olarak hareket eder ve grup yaşamının tüm yönlerini planlar. Opus Dei’nin uysal bir üyesiyseniz, yaşam ödüllendirici olabilmektedir”²⁵⁷

4. ABD’DE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER

Amerika Birleşik Devletleri’nde Opus Dei’nin 3000 civarında üyesi olduğu bilgisi mevcut olmakla beraber nüfuz alanlarının ve gücünün sayıya oranla çok yüksek olduğu ifade edilmiştir. 1975 yılında sadece ülke genelinde 8 şehirde etkin bir tarikat iken günümüzde 17 şehirde 64 merkez ile faaliyetlerine devam etmektedir.²⁵⁸ Merkezlerin çoğunluğunun yeni üyeler kazanmak adına üniversitelere yakın çevrelerde seçilmesi dikkatleri çekmiştir.²⁵⁹ Özellikle yeni üye kazanma yöntemleri eleştirilirken Amerika toplumunun ruhsal boşluğundan yararlanarak bunu gerçekleştirmeleri de eleştirilere konu olmuştur.

Opus Dei üyesi bir rahip olan C. John McCloskey, 2002’de evanjelik bir Protestan olan Senatör Sam Brownback’in Katolik Kilisesi’ne geçmesini sağlamıştır. Bu geçiş sürecinde muhafazakâr bir Katolik ve Opus Dei destekçisi olan senatör Rick Santorum’un etkisi büyüktür. Dolayısıyla Amerika siyasetinde tarikatın etkisi ve nüfuzu eleştirilere neden olmuştur.²⁶⁰

---

²⁵⁶ a.g.e., s. 219.

²⁵⁷ Silva, “My Life in Opus Dei”, s. 13.

²⁵⁸ Martin, “Opus Dei in the United States”, s. 9.

²⁵⁹ Penny Lernoux, “Opus Dei and The Perfect Society”, *Nation*, C. 248, S. 14 (1989), s. 487.

²⁶⁰ Boston, “Breaking the Opus Dei Code: The Secretive Catholic Group’s Name Means ‘Work of God,’ but in Washington, D.C., That Divine Task Has a Decidedly Political Bent”, s. 8.

1980'lerin sonunda Boston College'da öğrenci olan Tammy DiNieola Opus Dei'ye katıldıktan sonra annesi Dianne DiNieola, tarikat hakkında bilgi sahibi olmak için Massachusetts'e taşınarak araştırmalarda bulunmuştur. DiNieola, kızının annesi ile iletişimini kesmesini söylediği gerekçesi ile tarikatı suçlamasına rağmen, bu suçlama tarikat yetkilileri tarafından kesin olarak reddedilmiştir. İlerleyen süreçte Dianne DiNieola Opus Dei hakkında aileleri uyarmak ve bilgilendirmek üzere Opus Dei Farkındalık Ağı isimli bir internet sitesi kurmuştur (www.odan.org). Tammy DiNieola daha sonra Opus Dei'den ayrılmış; tarikatın ona tüm duygularını bir yana bırakması gerektiği ve ailesi ile iletişimi kesmesini söylediğini itiraf etmiştir.²⁶¹

ABD'deki eleştirmenler Opus Dei'nin tarikat içi hiyerarşiye olduğu kadar bekârlığa ve itaate de vurgu yaptığını iddia etmekte ve eleştirmektedirler. Onlar, numerary üye olmanın "taahhütler", ortak yaşam ve günlük bir düzen üzerine vurgu yapan bir yaşam biçimi olduğunu ifade etmişlerdir.²⁶²

Bir diğer yaygın eleştiri de erkek ve kadın üyelerin sadece Opus Dei evlerinde değil, yaptıkları işlerde bile birbirinden ayrılmasına dairdir. Tarikatın Manhattan'daki Riverside Çalışma Merkezi'nde yaşayan numerary üye Jim Gabriel, "Hemen hemen hiç etkileşimimiz yok. Onlar yapmaları gereken şeyleri yapıyorlar ve biz de yapmamız gerekeni yapıyoruz" şeklinde durumu açıklamıştır.²⁶³

Eski kadın üyelerden gelen bir diğer eleştiri ise, kadın üyelerin Opus Dei evlerindeki temizlik ve yemek yapma görevi üzerinedir. Tarikat yöneticileri kadınların bu işleri gönüllü olarak yaptıklarını söylese de, eski kadın üyeler bu görevleri gönüllü olarak değil zorunluluk olarak yaptıklarını ve görevleri reddetme şanslarının olmadığını ifade etmişlerdir. Reddetmeleri durumunda sapkınlık ve günahkârlık gibi suçlamalarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu görevi yapan yardımcı üyelerin genellikle toplumun alt gelir grubundan ve ülkeye göç eden kişilerden seçilmiş olması da eleştirilere konu olan bir husustur.²⁶⁴

---

²⁶¹ a.g.e., s. 9.

²⁶² Martin, "Opus Dei in the United States", s. 11.

²⁶³ a.g.e., s. 12.

²⁶⁴ a.yer.

5. DİĞER ÜLKELERDEKİ ELEŞTİRİLER

Opus Dei'nin en etkin olduğu ülkelerden biri olan İspanyol nüfuz alanındaki Meksika'da birçok eğitim merkezi bulunmaktadır. Ancak Meksika Anayasası üçüncü maddesinde eğitimin seküler, herhangi bir dini bağlılıktan bağımsız olmasını emretmektedir. Bu nedenle Opus Dei eğitim sistemi teknik olarak ülkenin yasalarına aykırıdır ve eleştirilmiştir. Walter Beller Taboada, eğitim müfredatı üzerinden tarikata şu eleştirilerde bulunmuştur: “Tanrısız bir şekilde eğitim vermek her an mücadele ettikleri bir sapıklık, bir sapkınlıktır. Bilimsel nedenlerle değil, teolojik nedenlerle onlar Darwin'in kişisel düşmanlarıdır. Freud'ü müstehcen panseksüelliği nedeniyle sevmezler. Hidalgo ve Morelos'u gençler için kötü örnekler oldukları için eleştirirler. Sadece Lucas Alamán'ın yorumlarını kabul edip, Juárez'e şiddetle karşı çıkmaktadırlar. Kaosla sonuçlanan tüm isyanları cezalandıran güçlü bir hükümet istemektedirler”²⁶⁵.

13 yılı numerary olmak üzere 17 yıl Opus Dei üyesi olan Dennis Dubro, Avustralya'daki bir Opus Dei evinde muhasebeci olarak hizmet ederken, yönetim ona hatalı muhasebe işlemlerini gizlemesi için baskı yaptıktan sonra organizasyondan ayrılmıştır. O, tarikatın sadece üye olmayanlardan değil üye olanlardan da çeşitli bilgileri sakladığını itiraf etmiştir.²⁶⁶

Şili özelinde ise Opus Dei'nin siyasi bir duruşu vardır. Ülkedeki tarikat üyeleri ve sempatanları Başkan Salvador Allende'yi deviren dış destekli darbeyi desteklemişlerdir. Darbe sonrasında kurulan hükümette, tarikatın yayın organlarından biri olan Que Pasa'yı kuran Hernth Cubillos, General Pinochet'in Dış İlişkiler Bakanı olmuştur. Şili medyasına göre Cubillos'un dış istihbarat servisleri ile ilişkileri bulunmaktadır.²⁶⁷

Opus Dei'nin neden olabileceği sonuçlardan, örnek alınması gereken durumlardan biri Özgürlük Teolojisinin doğduğu yer olan Peru'da yaşanmıştır. Peru, 1970'lerin başlarında, sosyalizme desteğiyle Vatikan'ı şaşkırtarak, halkın güçlendirilmesi için dini desteği teşvik etmede öncü olmuştur. Sonraki on yıl içinde dinî görevlilerin sayısı artmış, genç rahip ve rahibelerin çoğu halkın örgütlenmesine ve toplumun gelişmesine yardımcı olmak için gecekondu mahallelerinde ve yoksul köylerde çalışmaya gitmiştir. Fakat Papa

²⁶⁵ De Los Reyes, Rich, “Opus Dei and Mexico: Civil but Sinister?”, ss. 97-98.

²⁶⁶ Renee M. Lareau, “Opus Dei: Secretive Cult or ‘Work of God’?”, *U.S. Catholic*, (2006), s. 16.

²⁶⁷ Lernoux, “Opus Dei and The Perfect Society”, s. 485.

II. Jean Paul'ün göreve gelmesinden sonra başkent Lima'da bulunan hariç ülkedeki piskoposlar muhafazakârlar tarafından kontrol edilmiş ve Opus Dei üyesi piskoposlar görevlendirilmeye başlanmıştır. Lima Piskoposu da, görevinden ayrıldıktan sonra Özgürlük Teolojisinin babası Perulu rahip Gustavo Gutierrez'in Vatikan tarafından kınanmasının yolunu açmıştı. Tarikatın Peru'da bir üniversitesi olmaktan başka ülke genelinde görevli 9 piskoposun 7'si tarikata üyedir. Peru örneğinde de görüldüğü gibi Opus Dei özgür düşüncüyü baskılama konusunda eleştirilere konu olmuştur.²⁶⁸

Benzer bir durum da şöyledir: Latin Amerika Piskoposları Meclisi (CELAM-The Conference of Bishops of Latin America) II. Vatikan Konsili'nin ilkelerini uygulamak üzere ilki 1968'de Medellin Kolombiya'da ve diğeri 1979'da Puebla Meksika'da olmak üzere iki toplantı gerçekleştirmiştir. Meclisin önerdiği reformlara, Latin Amerika'daki boş piskoposlukları üyeleri veya sempatizanlarıyla dolduran Opus Dei engel olmuştur. Sonuç olarak CELAM'ın zor bir şekilde kazandığı özerkliği ve milyonlarca mensubuna liderlik etme özgürlüğü ciddi bir şekilde kısıtlanmış ve Latin Amerika Konseyi (CAL - Council for Latin America) altında Papalığa bağlanmıştır. Bu baskı sonucunda meclisin özerkliğinin kaldırılması nedeniyle özellikle Latin Amerika'da Opus Dei ciddi eleştirilere maruz kalmıştır.²⁶⁹

İngiliz yazar Micheal Walsh, tarikatın çok fazla alanda etkin olması nedeniyle Opus Dei yerine Octopus Dei olarak ifade edilmesinin daha doğru olacağını söylemiştir.²⁷⁰

1970 yılında France-Soir gazetesi Vatikan'daki piskoposların kendi aralarında Opus Dei için "Kutsal Mafya" veya "Beyaz Eldivenli Mafya" dediklerini yazmıştır.²⁷¹

Robert Hutchinson, Bosna Savaşı ve Yugoslavya'nın dağılmasında Opus Dei'nin rolü olduğunu iddia etmiştir. İddiasına göre özellikle Sırbistan'daki Müslüman nüfusun Hırvatistan'daki Müslüman nüfustan fazla olması nedeniyle Vatikan Sırbistan'a özel bir önem vermiş, Katolik nüfusu artırmak için çalışmalar yürütmüş, İslâm ve Müslümanlara karşı onlara destek sağlamıştır.²⁷²

---

²⁶⁸ a.g.e., ss. 486-87.

²⁶⁹ Pepper, "Opus Dei, Advocatus Papae", s. 140.

²⁷⁰ Michael Walsh, *Opus Dei: An Investigation into the Powerful Secretive Society within the Catholic Church*, San Francisco: HarperOne, 2004, s. 25.

²⁷¹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 128.

²⁷² Hutchison, *Their Kingdom Come: Inside The Secret World Of Opus Dei*, ss. 458-61.

Bu eleştirilen yanında tarikatı savunan açıklamalar da yok değildir. Bir örnek vermek gerekirse, kendisi Opus Dei üyesi olmamasına rağmen Opus Dei'yi savunan Ohio Dayton Üniversitesi Teoloji bölümünden Terrence Tilley; “Opus Dei sofu bir Katolik mezhebidir. Sadece düşünceleri biraz eski kafalı olması nedeniyle kötü bir üne sahiptir” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.²⁷³

---

²⁷³ Friedlander, *Tanrı'nın İşleri*, s. 382.

SONUÇ

Dini bir yapı olmasının yanında sosyolojik bir olgu olan Opus Dei fenomeni; gerçek İspanyol anlayışında, belirli geleneksel İspanyol değerlerini -namus, disiplin, hiyerarşi, kemer sıkma vb.- geri kalmış bir ulusal kapitalizmi modernleştirme projesinde kullanma girişimi olarak tanımlanabilir.

Opus Dei'yi anlamaya çalışmak Hıristiyan dünyada birçok insan için süregelen bir sorundur. Tarikat, nispeten kısa bir süre içinde güçlenmiş ve bunu yaparken de yeni bir Katoliklik anlayışı oluşturmuştur. Kilise'nin özellikle II. Vatikan Konsili sonrası yoksul ve haklarından mahrum edilmiş olan insanlara yardımcı olmaya odaklandığı bir dönemde, Opus Dei geçmiş dönemlere atıf yapan bir tarikat gibi görünmektedir. Üyeleri muhafazakâr, geleneksel değerlerine ve inançlarına tam bir sadâkatle bağlıdırlar.

Dini anlamda insanlara inançları doğrultusunda bir amaç belirlemesi ve hizmet vermiş olması her tarikat ve dini kurum için olduğu gibi Opus Dei için de eleştirilemeyecek bir husustur. Fakat kendini “açık bir kitap” olarak ifade etse de, gizemler/sırlar sahibi bir tarikat olması ona yönelik eleştirilerin temeli ve odağını oluşturmuştur. Üyelerini dini konular haricinde dünyevi konularda da sıkı bir kontrol ve denetime tabi tutmuş, üyelerinin serbestçe fikir ve düşüncelerini ifade etmelerini ve buna göre davranmalarını yasaklamış olması doğru bulunmamaktadır.

Escrivá kendisini ilahi vahiy almış bir Tanrı elçisi olarak sunmuştur. Bu, onun merhamet dolu bir Tanrı insanı olmasını gerektirmektedir. Buna rağmen insan, onu, birçok yazısında başkalarına örnek olmaktan uzak nitelikleri yansıtan bir kişi olarak bulmaktadır. Bu yazılarda o aşağılayıcı bir dil kullanmakta, eski üyeler hakkında kötü konuşmakta, örgütünden ayrılan üyelere küfretmekte, doğruyu açık ve net bir şekilde söylemekten kaçınmaktadır. Merkezi meselelerde ise (örgüte girme ve çıkma özgürlüğü, yeminler, itaat, yoksulluk, kutsal bağ vb.) çelişki içindedir ve apaçık olanı reddetmektedir. Ancak belirtilen merkezi meseleler ironik olarak teşkilâtın/organizasyonun geliştirilmesinde fayda sağlamıştır.

Numerary üyelerinin (tam üyeler) tüm gelirlerini bağışlamaları karşılığında hayatlarını sürdürebilecek kadar küçük bir harçlık almaları günümüzün kapitalist ekonomik düzeninde sosyolojik ve psikolojik olarak incelenmesi gereken bir durumdur. Üyelerini seküler dünyadan seçerek seküler ve dini yaşamı bir araya getirmeye çalışan tarikat, Katolik Kilisesi'ni Orta Çağ'da olduğu gibi toplum yaşamının odak noktasına

yerleştirmeye çalışmak gibi masum bir amaca hizmet ediyor gibi görünmektedir. Fakat bu amacı gerçekleştirmeye çalışırken bazı gizli ve saklı gündemleri bulunması ve tek doğru yolun kendilerinin yolu olduğu yönündeki telkinleri bu masumâne görünen amacın önünde engel olarak durmaktadır.

Opus Dei kişisel maneviyatla ilgili tüm öğretilerine rağmen, otoriter ve yarı gizli bir girişim olarak teknokratlara, politikacılara ve yöneticilere etki ederek devletin en üst seviyelerine sızmayı başarmaktadır. Sözde manevi hareketlerin çok azı para kazanma ve yönetme konusunda Opus Dei kadar akıllıca davranmıştır. Opus Dei, maneviyat ve para arasındaki çelişkiyi, aslında kendisine ait çok çeşitli kurumların gerçekte sahibi görünmemesi sayesinde (bir nevi riya ile) çözmüştür.

Opus Dei'nin insanlarda şüphe uyandırmasında en önemli etkenlerden birisi de, liberal düşüncenin aksine, onun da savunduğu "Kilisenin görevi insanları sonsuz yaşama ve kurtuluşa kavuşturmaktır" şeklindeki tutucu görüştür. Buna benzer gerekçelerle pek çok insan Opus Dei'yi bir kült olarak nitelendirmektedir. Üye kabul yöntemlerini, mali gücünü ve çile uygulamalarını modern toplumda kabul edilebilir bulmak zordur. Ancak bunların Katolik Kilisesi için normal bir uygulama olduğu dönemler yakın zamana kadar mevcuttu. Dolayısıyla Opus Dei'nin en büyük gücü ve aynı zamanda en büyük zayıflığı işte bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında Opus Dei'nin kendi düşünceleri çerçevesinde başarılı bir yapılanma olduğu ifade edilebilir. Nitekim Avrupa ve Amerika kıtasındaki faaliyetlerini, Asya ve Afrika'daki yeni bölgelerde genişleterek devam ettirmektedir.

Opus Dei ile ilgili asıl sorun tarikatın doğasından kaynaklanmaktadır. Dine daha uygun bir hizmet iddiasıyla sekülerleri yanıltarak pek çok Hıristiyana inanç açısından zarar vermiştir. Yani manipülasyon ve aldatma mekanizmaları Opus Dei'nin doğasında bulunmaktadır. Bu nedenle Opus Dei, öyle anlaşılıyor ki, reforma tabi tutulmaktan ziyade yeniden inşa edilmesi gereken bir yapıdır. Ancak reformasyon ihtiyacı bile henüz tartışılmamıştır.

Opus Dei'nin Roma Katolik Kilisesi'ne hâkim olma amacı, Karşı Reform'dan beri rastlanmayan bir kararlılıktır. Bu kadar kararlı olduğu için, geçmişte olduğu gibi gelecekte de, Vatikan'da ve Vatikan dışında diğer Katolik tarikatlarla sürtüşmesi kaçınılmazdır.

Anlaşıldığına göre Opus Dei, Kilise'yi koruma arzusunda samimidir. yeleri arasında Katolik Hıristiyan inancı çerçevesinde adanmış ve seşkin birçok kişi vardır. Hıristiyan iş ahlâkına odaklanan kurucu ilkeleri de takdire şayandır. Ancak te yandan o, kurulduğu 1928'den beri sürekli gelişim ve değişim içindedir. Yasa dışı gçlerin kullanımı da dâhil olmak üzere hedeflerine ulaşmak işin uyguladığı taktikler ve bu taktiklerin ifşa edilememesi ya da delillendirilememesi nedeniyle halen "beyaz eldivenli mafya" olarak adlandırılmaktadır. Öyle anlaşılıyor ki bu adlandırma devam edecektir.

KAYNAKLAR

- AGAMBEN Giorgio, *Opus Dei: An Archaeology of Duty*, Stanford, California: Stanford University Press, 2013.
- ALLEN John L., *Opus Dei / Katolik Kilisesinin İçindeki Güç ve Gizemler*, çev. Şeref Mercan, İstanbul: Nokta Yayınları, 2006.
- ALTINDAL Aytunç, *Papa 16. Benedikt Gizli Türkiye Gündemi*, İstanbul: Destek Yayınları, 2018.
- AYDIN Mehmet, “Hristiyanlık (III: Mezhepler ve Tarikatler)”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1998, C. 17, ss. 353-58.
- , “Vatikan Ruhânî Devletinin İdarî Yapısı”, *Diyanet İlmi Dergi [Diyanet İşleri Reisliği Yıllığı]*, C. XXXIII, S. 4 (1997), ss. 3-16.
- BATUK Cengiz, *Assisili Francis ve Hristiyan Mistisizmi*, İstanbul: İz Yayıncılık, 2012.
- BAUER Conrad, *Secret Society Opus Dei: Catholicism’s Secret Sect*, Maplewood Publishing, 2016.
- BOSTON Rob, “Breaking the Opus Dei Code: The Secretive Catholic Group’s Name Means ‘Work of God,’ but in Washington, D.C., That Divine Task Has a Decidedly Political Bent”, *Church & State*, S. 5 (2006), s. 8.
- CASANOVA Jose Vicente, *The Opus Dei Ethic and the Modernization of Spain*, (Doktora Tezi), New York: New School for Social Research, 1982.
- CONDON James, “The Secular Institutes and the Opus Dei”, *Studies: An Irish Quarterly Review*, C. 46, S. 181 (1957), ss. 106-8.
- CUMMINGS Daniel, “The Founder of Opus Dei”, *The Furrow*, C. 27, S. 9 (1976), ss. 539-42.
- ÇOBAN Bekir Zakir, *Geçmişten Günümüze Papalık*, İstanbul: İnsan Yayınları, 2009.
- DE LOS REYES Guillermo, Paul RICH, “Opus Dei and Mexico: Civil but Sinister?”, *Review of Policy Research*, C. 22, S. 1 (2005), ss. 93-101.
- DEMİRCİ Ali Serdar, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, İstanbul: Eftelya Kitap, 2019.
- DEMİRCİ Kürşat, “Hristiyanlık (I. Giriş)”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1998, C. 17, ss. 328-40.
- EAGLETON Terry, “The Fraternal Corrections: Opus Dei and the Catholic Church”, *Harper’s Magazine*, (2006).

- EBE, *Opus Dei as Divine Revelation: Analysis of Its Theology and the Consequences in Its History And People*, Amazon, 2016.
- , *The Canonical Approval of Opus Dei*, Amazon, 2017.
- , *Vocation to Opus Dei*, Amazon, 2017.
- ESCRIVÁ DE BALAGUER Josemaria, *Christ Is Passing By*, New York: Scepter Publishers, 1974.
- , *Conversations with St. Josemaría Escrivá*, New York: Scepter Publishers, 2008.
- , *Furrow*, ed. Mini, New York, NY: Scepter Publishers, 1992.
- , *The Way: The Essential Classic of Opus Dei's Founder*, New York: Image, 2006.
- ESEN Salihe, “Karşı Platform Hareketi ve Dominikenler”, *Dini Araştırmalar*, C. XX, S. 52 (2017), ss. 111-30.
- EVANS Joseph, “The Educational Vision of St Josemaría Escrivá, Founder of Opus Dei”, *International Studies in Catholic Education*, C. 4, S. 2 (2012), ss. 164-78.
- FLADER John, “Opus Dei in the Church”, *Australasian Catholic Record*, C. 89, S. 2 (2012), ss. 221-32.
- FLINN Frank K., “Catholic Church”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007s. 141.
- , “Christian”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007s. 156.
- , “Dominican Orders”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007ss. 234-36.
- , “Francis of Assisi, St.”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007ss. 290-93.
- , “Ignatius of Loyola, St.”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007ss. 359-60.
- , “Jesuits”, *Encyclopedia of Catholicism*, Encyclopedia of World Religions, New York: Checkmark Books, 2007ss. 383-84.
- FRIEDLANDER Noam, *Tanrı'nın İşleri*, çev. Enver Günsel, İstanbul: Neden? Kitap, 2010.
- GÜNDÜZ Şinasi, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Konya: Vadi Yayınları, 1998.
- GÜNGÖR Ali İsra, *Cizvitler*, Ankara: Berikan Yayınevi, 2012.

- HAHN Scott, *Ordinary Work, Extraordinary Grace: My Spiritual Journey in Opus Dei*, New York: Image, 2006.
- HARMAN Ömer Faruk, “Katolik”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2002, C. 25, ss. 55-58.
- HARMON Kathy, *Opus Dei in Spain, a Study of an Elite Catholic Organization and the Relation of Its Teachings to Changes in the Political System*, (Doktora Tezi), New Orleans: Tulane University, 1975.
- HITCHCOCK James, *The History of the Catholic Church: From the Apostolic Age to the Third Millennium*, First edition., San Francisco: Ignatius Press, 2012.
- HUTCHISON Robert, *Their Kingdom Come: Inside The Secret World Of Opus Dei*, New York: St. Martin’s Griffin, 2006.
- IŞIK Halim, *Papalık Tarihi*, İstanbul: Ozan Yayıncılık, 2006.
- JONES Lindsay, (ed.), “Christianity: An Overwiev”, *Encyclopedia of Religion*, Detroit: Macmillan Distribution, 01.12.2004, C. 3, ss. 1660-72.
- KOÇAK Zeynep, *Opus Dei Tanrının Yapıtı : Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, İstanbul: Batı Araştırmaları Merkezi, 2016.
- Kutsal Kitap: Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*, 1. b., İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi; Yeni Yaşam Yayınları Ltd. Şti., 2001.
- LAREAU Renee M., “Opus Dei: Secretive Cult or ‘Work of God’?”, *U.S. Catholic*, (2006).
- LERNOUX Penny, “Opus Dei and The Perfect Society”, *Nation*, C. 248, S. 14 (1989), s. 469.
- MACKENZIE Leslie, “The Political Ideas of the Opus Dei in Spain on JSTOR”, *Government and Opposition*, C. Vol. 8, S. No. 1 (1973), ss. 72-92.
- MARTIN James, “Opus Dei in the United States”, *America*, C. 172, S. 6 (1995), s. 8.
- MULLER Beat, *Information Handbook on the Opus Dei Prelature*, U.K.: Information Office of Opus Dei, 2011.
- OCAK Zeynep, *Dominiken Tarikatının Katolik Kilise Ekleziyistik Yapılanmasındaki Yeri ve Önemi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

- OCARIZ Fernando, "The Prelature of Opus Dei: Apostolate Ad Fidem and Ecumenism", *Stuudies on the Prelature of Opus Dei*, Rome: Pontifical University of the Holy Cross, 2008, ss. 123-38.
- ÖKTEM Niyazi, *İnanç Sarmalında Batı Dünyası ve Karşılaştırmalı Gülen Hareketi*, İstanbul: Truva Yayınları, 2010.
- ÖZALP Mürsel, *Papanın Yanılmazlığı Doktrini*, (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.
- PEPPER Curtis Bill, "Opus Dei, Advocatus Papae", *Nation*, C. 255, S. 4 (1992), ss. 139-40.
- PILAPIL Vicente R., "Opus Dei in Spain", *The World Today*, C. 27, S. 5 (1971), ss. 211-21.
- SHAW Russell, "Working for God", *Catholic Answer*, C. 24, S. 6 (2011), ss. 6-9.
- SILVA Alvaro, "My Life in Opus Dei: Why I Joined & Why I Left", *Commonweal*, S. 4 (2005), s. 12.
- ŞAKİROĞLU Mahmut, "Vatikan", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2012, C. 42, ss. 566-67.
- TARAKÇI Muhammet, "Fransiskan ve Dominiken Tarikatleri", *Felsefe Ansiklopedisi*, Ankara: Ebabil Yayınları, 2009, C. 6, ss. 829-33.
- THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA, "Opus Dei", (20.12.2020), <https://www.britannica.com/topic/Opus-Dei>.
- TÜMER Günay, "Cizvitler", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1993, C. 8, ss. 40-42.
- WALSH Michael, *Opus Dei: An Investigation into the Powerful Secretive Society within the Catholic Church*, San Francisco: HarperOne, 2004.
- WINTERS Michael Sean, "The Gospel Of Success", *The New Republic*, (30.10.1995).
- YEL Ali Murat, "Bir Katolik Tarikati: Opus Dei", *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, S. 9 (2000), ss. 151-65.
- , "Geleneğin Bozulması, Kurtuluş Teolojisi ve Cizvitler", *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, C. III, S. 5 (1998), ss. 33-55.

EKLER

Josemaría Escrivá ve Opus Dei Kronolojisi

1902 Ocak 9: Josemaría Escrivá Barbastro'da doğdu.

1915: Josemaría Escrivá ilk Kutsal Kominyonunu aldı.

1918: Josemaría Escrivá Logrono İlahiyat Fakültesine başladı.

1920: Josemaría Escrivá rahiplik eğitimine devam etmek üzere Zaragoza'ya gitti.

1923: Josemaría Escrivá Zaragoza Üniversitesi'nde hukuk eğitimine başladı.

1927: Josemaría Escrivá hukuk fakültesini bitirdi.

1928 Ekim 2: Josemaría Escrivá Madrid'de bir inziva esnasında aldığı ilahi ilhamla Opus Dei'yi kurdu.

1930 Şubat 14: Josemaría Escrivá Madrid'de bir ayin esansında Opus Dei'ye kadınların da kabulüne yönelik ilham aldı

1933: Özellikle hukuk ve mimarlık öğrencilerine yönelik olan DYA isimli Opus Dei'nin ilk merkezi Madrid'de açıldı.

1936: İspanya İç Savaşı, Josemaría Escrivá'nın Opus Dei'nin havarisel çalışmalarını diğer ülkelere yayma planlarını geçici olarak geciktirdi.

1939: Josemaría Escrivá Madrid'e döndü. Opus Dei diğer İspanyol şehirlerinde yayılmaya başladı İkinci Dünya Savaşı diğer ülkelere yayılmayı engelledi.

1941 Mart 19: Madrid Piskoposu Leopoldo Eijo y Garay, Opus Dei'nin ilk piskoposluk onayını verdi.

1943 Şubat 14: Josemaría Escrivá bir ayin esnasında, Opus Dei'ye bağlı bir Kutsal Haç Cemiyeti kurulması için ilham aldı.

1944 Haziran 25: Madrid Piskoposu, ilk üç Opus Dei üyesini rahip olarak atadı: Álvaro del Portillo, José María Hernández de Garnica ve José Luis Múzquiz.

1946: Josemaría Escrivá sonraki yıllarda, Opus Dei'nin farklı ülkelerdeki havarisel çalışmalarının zeminini hazırlamak için Roma'ya taşındı.

1947 Şubat 24: Papalık tarafından Opus Dei'ye ilk onay verildi.

1948 Haziran 29: Josemaría Escrivá erkeler için Kutsal Haç Roma Koleji'ni kurdu.

1950 Haziran 16: Papa XII. Pius, Opus Dei'ye kesin onayı verdi. Bu onay, evli insanların Opus Dei'ye katılmasını ve seküler din adamlarının Kutsal Haç Cemiyeti'ne kabul edilmesini sağladı.

1952: Navarra Üniversitesi kuruldu.

1953 Aralık 12: Kadınlar için Roma Koleji açıldı.

1957: Papalık tarafından Peru'nun dağlık bölgesi Yauyos'un piskoposluğu Opus Dei'ye verildi.

1960 Ekim 21: Josemaría Escrivá Zaragoza Üniversitesi'nden fahri doktora aldı.

1969: Opus Dei'nin Genel Kongresi, Opus Dei'nin Kilise'deki yasal statüsünün, İkinci Vatikan Konseyi'nin getirdiği ve Opus Dei'nin özelliklerine uygun bir hukuki yapı olan Şahsi Piskoposluk statüsüne geçişini incelemek için Roma'da bir araya geldi.

1970-1975: Josemaría Escrivá, insanlarla Hıristiyan inancı hakkında konuşmak için Avrupa ve Amerika'da çeşitli seyahatler yaptı.

1975 Haziran 26: Josemaría Escrivá Roma'da öldü.

1975 Eylül 15: Álvaro del Portillo, Opus Dei'nin tüzüğü uyarınca, Opus Dei kongresinde kurucunun yerine seçildi.

1982 Kasım 28: Papa II. Jean Paul Opus Dei'ye Şahsi Piskoposluk ünvanını verdi.

1985: Roma Kutsal Haç Üniversitesi açıldı.

1991 Ocak 6: Papa II. Jean Paul, Álvaro del Portillo'yu piskops olarak atadı.

1992 Mayıs 17: Josemaría Escrivá'ya Roma'da Saint Peter meydanında Kutsanmış statüsü verildi.

1994 Mart 23: Piskopos Álvaro del Portillo Roma'da 80 yaşında, Kutsal Topraklar'a yaptığı bir geziden döndükten sadece birkaç saat sonra öldü.

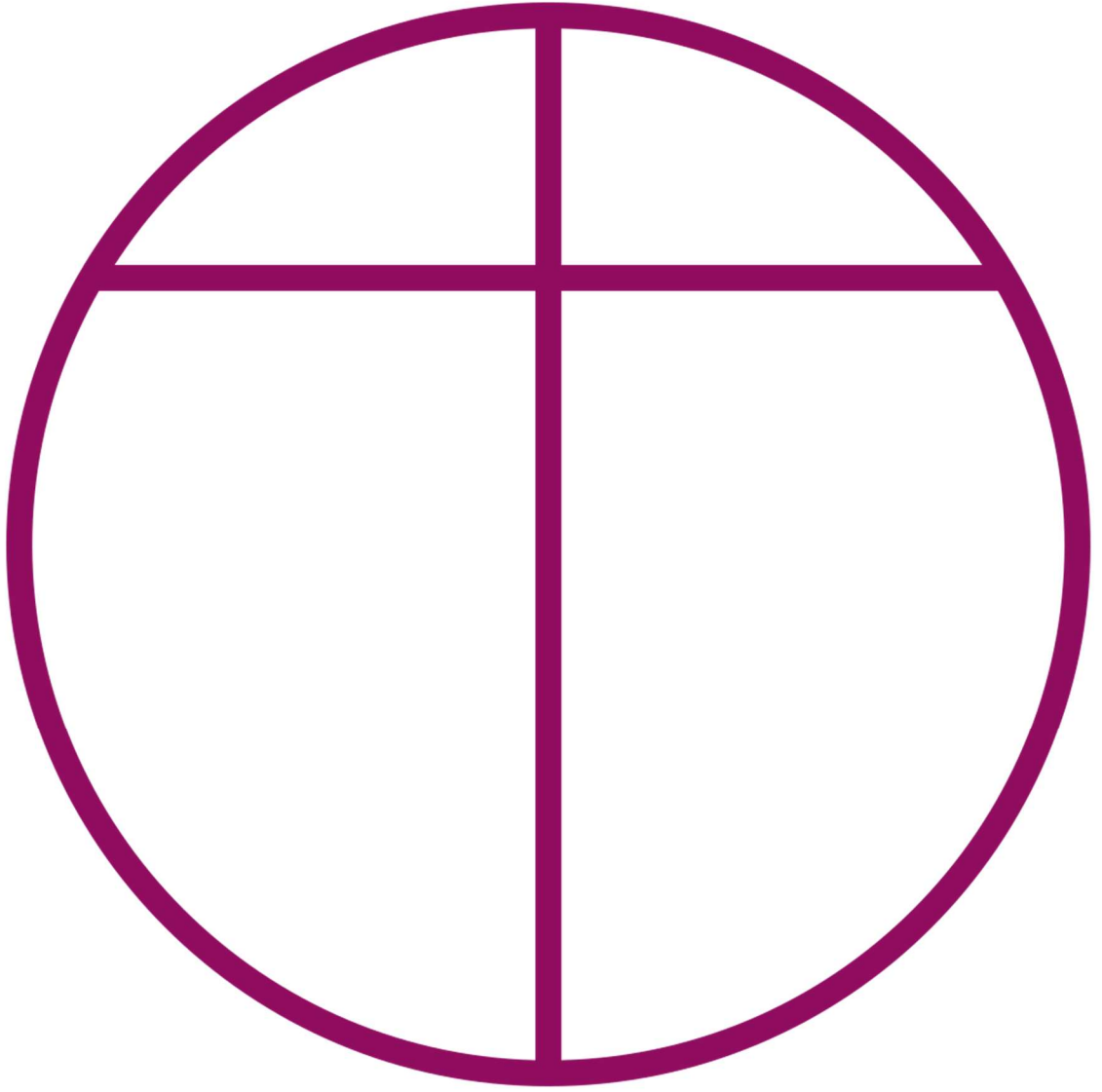
1994 Nisan 20: Papa II. Jean Paul, Roma'da düzenlenen kongre tarafından yapılan seçimi sonucu Opus Dei'nin başkanı olarak Javier Echevarría'yı atadı.

1995 Ocak 6: Papa II. Jean Paul, Javier Echevarría'yı piskopos olarak atadı.

2002 Ekim 6: Josemaría Escrivá'ya Roma'da Saint Peter meydanında Azizilik statüsü verildi.

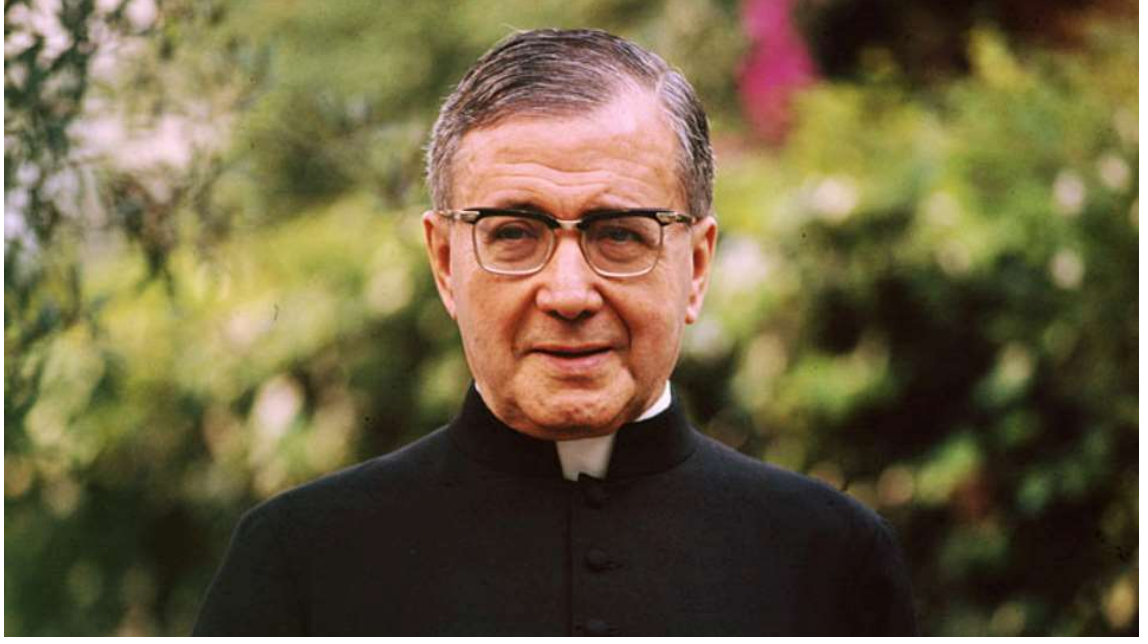
2016 Aralık 12: Javier Echevarría Roma'da öldü.

2017 Ocak 23: Fernando Ocáriz, Papa Francis tarafından Opus Dei başkanı olarak onaylandı.

Opus Dei Tarikatının Sembolü

Josemaría Escrivá de Balaguer (09 Ocak 1902 – 26 Haziran 1975)

Tarikatın kurucusu Josemaría Escrivá (ortada), Escrivá'nın halefi Don Álvaro del Portillo (solda); tarikatın üçüncü piskoposu Javier Echevarría (sağda)